

DEO
VIC
RIE
AR
MIC

SOTILAAAN
OULU
1928
8MK

TULKAA JA KATSOKAA ITSE!

Paremmiin istuvaa ja tekotavaltaan kestävämpää pukua on Teidän vaikea löytää.

Kaikki meidän valmistamat sekä virka- että siviilipuvut ovat samaa lujaa työtä, jonka KUOSI ON KESTÄVÄ ja MIEHELLE SOPIVA.

Halutessanne erikoisesti mielikankaastanne valmistettavan itsellenne lujan vaatekerran, voimme siinäkin tapauksessa Teitä palvella, sillä liikkeemme laajat kangasvarastot sisältävät kaikki nykyhetken uutuudet.

Käykää
katsomassa
ja valitsemassa!

Helsingin Uusi Pukutehdas Oy

ALEKSANTERINKATU 21
City-Kauppakuja.

Ostan "FISK FILLERFESS"

renkaan siksi että se on paras.
Tarkastellessanne Fisk ren-
gasta läheltä huomaatte sen
lujarakenteiseksi ja kaunis-
muotoiseksi. Sen erinomaista
laatua ja kestävyyttä käy-
tännössä ette näe, vaan tun-
nette vasta pitkän käytön
jälkeen.

Pääedustaja:

Suomen Voimavaunu Oy.

Helsinki

Neljäkymmentä vuotta on

Wiipurin Kaasu ja Sähkö Osakeyhtiö

toiminut Viipurissa. Tämä pitkäaikainen kokemuksemme takaa arv. asiakkaille parhaimmat edut seuraavilla aloilla:

Sähköjohto-osasto

suunnittelee ja rakentaa täysin asetusten mukaisia sähkölaitoksia kaupungissa ja maaseudulla ensiluckkaisin tarvikkein kilpailukykyisiin hintoihin.

Sähkötarvikkeiden tukku-osasto

myy kaikkia sähkö-alaan kuuluvia tarvikkeita tukuttain tunnetusti halpuihin hintoihin.

Radio-osasto

myy radioalan viimeisimpiä saavutuksia täydellisestä varastosta ehdottomasti edullisimmin.

Konepaja

suorittaa kaikkia konealaan kuuluvia töitä asiantuntemuksella, nopeaan ja huolellisesti, korjaa ja lataa akkumulaattoreja sekä myy koneiden korjauksiin käytettäviä tarvikkeita.

Tiedustelkaa hintojamme

WIIPURIN KAASU JA SÄHKÖ OSAKEYHTIÖ

WIIPURI - KEISARINKATU 17 - 3120 SARJA

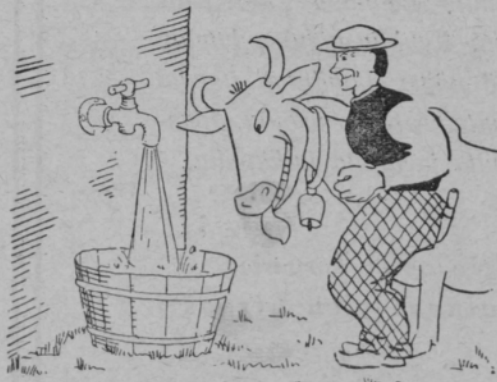
Kristall-pumppu

joka palvelee TEITÄ säännöllisesti ja vaatii vähäisen huolenpitoa. Kirjoittakaa meille saadaksennekuvallisia selostuksia ja hintoja.

Hyvin lajiteltu varasto

käsi pumppuja,
putkia ja osia,
hanoja,
emaljitavaroita,
y. m.

— Kilpailuhinnat —

VESIJOHTO

on yhtä välttämätön navetassa kuin asunnossakin.

Jos tahdotte välttyä käsinpumppaamisesta

on Teidän hankittava sähköllä

käypä itsetoimiva

*

VESI JA LAMPO

HELSINKI

EERIKINKATU 37

Pukin paras tavara

*Mikä se olikaan? Mietimme . . .
Sen tulisi olla kaunis ja . . . ja
jokapäiväiseen käyttöön sove-
lias. Erinomaista! Nyt me tie-
dämme! — Pukin paras tavara
on Attilan leijonamerkillä va-
rustettu kenkä. Sotilaskin tie-
tää, mitä kauniisti suojelemi-
nen on. Kenkiin nähden kuuluu
sääntö näin: Ilahdutan itseäni
ja muita Attilan siroilla, jous-
tavilla ja lujilla jalkineilla.*

*

*Ne ovat kauniit
ja kuluvat ylen hitaasti*

*

SUOMALAINEN

SAVUKE

kuuluu tietenkin
aivan luonnostaan
jokaiselle suoma-
laiselle tupakka-
miehelle. Ja kun
on saatavana sel-
laisia laatuvalmis-
teita kuin KERHO-
savukkeet, niin
tyytyväisin mie-
linhän niitä silloin
jokainen suoma-
lainen poltteleekin

PIENI KERHO

KERHO

KERHO N:o 2
(puuimukkeella)

KERHO N:o 5

KERHO N:o 10
(naisten savuke)

VIIPURIN TUPAKKA OY

AINOA SUOMALAINEN TUPAKKATEHDAS

A. AHLSTRÖM OSAKEYHTIÖ

NOORMARKKU

SÄHKÖOSOITE: AHLSTRÖM, NOORMARKKU

Sanomalehtipaperia

Kartonkia

Sulfiitti-celluloosaa

Koneellista puumassaa

Sahattua puutavaraa

Halkoja

Faneria

Hinaajalaivoja

Uittoveneitä

Pumppuja ja vinssejä

Höyrykoneita

Sahalaitoksen koneita

Lasia

Kristalleja

Maanviljelystuotteita

NOORMARKKUN TEHDAS

FREDRIKSFORS'in TEHDAS

WARKAUDEN TEHDAS

KAUTTUAN TEHDAS

KARHULAN TEHDAS

IITTALAN TEHDAS

STRÖMFORS'in TEHDAS

PIHLAVAN HÖYRYSAHA

SUURSAAREN HÖYRYSAHA

PÖLLÄKKÄLÄN SAHA

PIHLAVAN KONEPAJA

TYTÄRYHTIÖT:

KARHULA, OSAKEYHTIÖ

IITTALAN LASITEHDAS OY. / OY. STRÖMFORS BRUK AB.

KAJAANIN KOSKI- JA TEOLLISUUS OY.

HANGON **LAKRITSI**

 NAPIT **PIIPUT** **KIERRETYT
REMMIT**

UUSINTA VALMISTETTA

LAADULTAAN YLINTÄ LUOKKAA

HANGON LAKRITSI - LASTEN HERKKU

*Parhaat saappaat ja kengät
valmistaa*

S

VARSINAIS-SUOMEN
KENKÄTEHDAS O. Y.
TURKU

HUOMIO!

SOTILAAT
KALAMIEHET, METSÄMIEHET y.m.

Käyttäkää

jalkineisiinne ESKIMO'a päällisten
ja pohjien rasvaukseen, niin ovat
ne aina vedenpitävät ja kestävät.

Sisältää juoksevaa kumia!

OY KENKÄTARVIKE

Puh. 321 - TAMPERE - Sähköos. TARKUS

Länsi-Suomen Osake-Pankki

TURKU

Omat varat
Smk. 93.000.000 :—.

Haarakonttorit:

Aura	Lauttakylä	Punkalaidun
Forssa	Lohja	Rauma
Hanko	Loimaa	Rautila-Vehmaa
Harjavalta	Luvia	Salo
Hinnerjoki	Matku	Sauvo
Humppila	Mellilä	Somero
Karjaa	Mynämäki	Säkylä
Kauvatsa	Nousiainen	Turku-Aningaisten-
Kiukainen	Nummela	tulli
Kokemäki	Paimio	Turku-Isohämeen-
Koski	Parainen	katu
Kuusjoki	Perniö	Ujala
Kyrö	Pomarkku	Uusikaupunki
Laitila	Pori	Vinkkilä

Edustaja Helsingissä:
Maakuntain Keskus-Pankki O Y.

Verotaakan huojennus

ei ole ensinkään pahennukseksi. Päinvastoin, se olisi hyvin tervetullut apu. Me voimme antaa Teille tuollaisen avun. Se on *Vasanta*- tai *Are*-kutomakone. Kutomalla niillä kaikenlaisia trikootavaroita, jotka varsinkin näin talvea vastaan ja joulun edellä menevät hyvin kaupaksi, Te voitte ansaita näillä koneilla huomattavia tuloja. Ne saattavat nousta 1000:kin markkaan kuukaudessa. Työ on niillä hauskaa, helppoa ja edistyy nopeasti. Hankkikaa joko *Vasanta* tai *Are*.

Nimi- ja osoiteilmoituksen mukaan lähettämme Teille selostuksen paluupostissa.

VASANTA

Helsinki - Kaisaniemenkatu 5, Kauppapalatsi

Arv. Asiakkaamme!

Pyydämme kiinnittämään huomionne liikkeemme eri osastoihin ja tuotteisiin, joista alempana erikoisuuttelo.

Galvanohuovan laatumerkki.

Tervahuovat:

Asfalttikattohuopa N:o 1, 2 ja 3.
Vuoraushuopa N:o 2.
Suomihuopa.

Bitumenhuovat:

Galvano N:o 0, 1 ja 2.

Tarvikkeet:

Tervahuopakattoihin
Asfalttilakkaa 200 ja 100 kg. ast.
Kivihiilitervaa 200 ja 100 kg. ast.
Tervakittä.
Bitumenihuopakattoihin
Galvanolakkaa 200 ja 100 kg. astioissa.
Galvanosaumaliimaa 10 kg. astioissa.
Galvanokittä.

Eristysaineita.

Asfalttia, Pikeä, Coudronia, Epuréetä, Bitumenia.
Betoniastalttia, kylmänä juoksevaa pikeä 10 kg. astioissa.

Porrassaskeleita: mosaikkisia ja sementtisiä, harmaita ja värillisiä.

Lattialaattoja: mosaikkisia ja sementtisiä, yksivärisiä ja kirjavia.

Sementtiputkia ja -renkaita.

Kattotiiliä. Sementtitiiliä.

Väli- ja sisäseinätiiliä koksibetonista.

Kivipuulattioita.

Lattiat ja porrastasot valetaan myös paikalla.

Tervahuovan laatumerkki.

TURUN ASFALTTITEHDAS O. Y.

PUHELIMET:

Konttoriin

Humalistonk. 15: 77,7 16, 11 37

Tehtaalle

Aningaistentulliin: 77, 7 16

Johtajalle Humalistonk. 15: 11 37

Työnjohtajille: 7 16

Suomen Sokeri Osakeyhtiö

Omistaa

Töölön Auran Waasan Kotkan

Tehtaat

PÄÄKONTTORI HELSINGISSÄ

Ludviginkatu N:o 2 . Puhelinkeskus 20021

Gentlemanin vaate-

varastossa löytyy

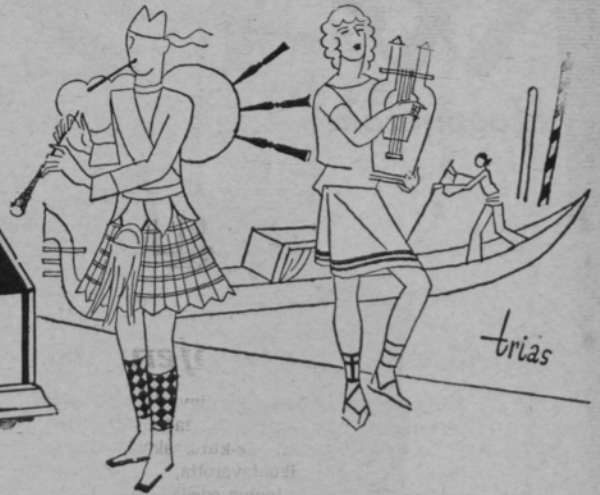

Lapikuultavat LUX=hiutalet sulavat heti kuumassa vedessä ja muodostavat pehmeän, runsaan vaahdon, joka jäähtyttyään on ihannepesuaine kaikille aroille kudoksille.

A. B. Lever O. Y

LF 7

Kiertomatkan halki Euroopan

teette joka ilta kuunnellesanne TELEFUNKEN 9:llä Parisin illatsujen ihania säveliä — kaihoisia Volga-lauluja — Espanjan neitosten tulista tanssimusiikkia — Budapestin mustalaissoittoa — italiaisten mandolinisäestisiä lauluja — kuuluisien miesten puheita ja paljon muuta. — Tutustukaa, kokeilkaa ja varmistautukaa siitä, että TELEFUNKEN 9 on parhaimmista vastaanottajista parhain.

TELEFUNKEN

vanhin kokemus — nykyaikaisin rakenne.

1903 1928

JOULU
HERKKU

MARGARIINITEOLLISUUDEN VIIMEISEN
UUTUUDEN TODELLAKIN NIMENSÄ MUKAISEN

HERKKU-MARGARIININ

erikoisuutena on m. m. se,
että sen valmistuksessa käytetään

tuoretta munanruskuaista

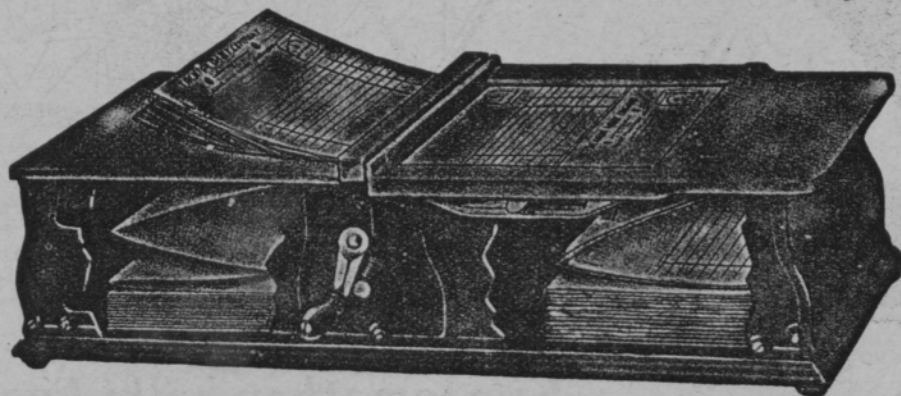
suomalaisista tarkastuskanaloista.

OY. MARGARIINITEHDAS KARJALA A.B.
VIIPURI

W I Z

Huomiotaherättävä uutuus.

Automaatti lomakkeiden
kirjoittamista varten, joista
otetaan useampi jäljennös.

VERTAILUJÄLJENNÖS AINA LUKON TAKANA

JOUKKOKIRJOITUSTEN ihannekoje.

P A R A G O N

Läntinen Viertotie 12.

HELSINKI

Puhelin 43 325 (oma keskus).

WIZ'ia käytettäessä säästyy kaikki muu työ paitsi itse kirjoittaminen.

SUOMEN SOTILAS

ARMEIJAN VIIKKOLEHTI
VAPAUSSODAN INVALIIDIEN LIITON JA SUOMEN
SOTILASKOTILIITON ÄÄNENKANNATTAJA

Kokovuosikerran hinta 60:—
Puolivuosikerran ” 35:—
52 numeroa vuodessa.

TOIMITUSKUNTA

Rolf Tiivola (vastaava), *Heikki Nurmio V. E. Tiiri*, *Arvo Sipilä*
ja *Lauri Tuomala*

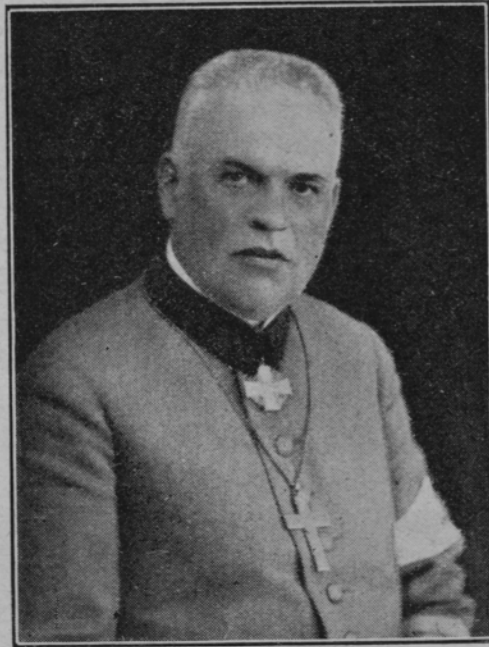
Taloudenhoitaja: *Leo Jalava*.

Toimitus ja konttori: Helsinki, Erottajankatu 19. Puh. 26 603

Yksityksnumerot 2:—
Kaksiosnumerot 4:—

TASAVALLAN PRESIDENTTI-YLIPÄÄLLIKKÖ

Iloitkaa!

Sotarovastin joulutervehdys armeijalle.

»Iloitkaa aina Herrassa! Vielä minä sanon: iloitkaa! Tulkoon lempeytenne kaikkien ihmisten tietoon. Herra on lähellä. Älkää mistään mu-rehtiko, vaan kaikessa saattakaa pyyntönne rukouksella ja anomisella kii-toksen kanssa Jumalalle tietäväksi, ja Jumalan rauha, joka on kaikkea ymmärrystä ylempänä, on varjeleva teidän sydämenne ja ajatuksenne Kristuksessa Jeesuksessa.« Fil. 4: 4-7.

Iloitkaa! Kuinka usein onkaan tämä kehoitus kaikunut yli maan. Ja kuinka valmiit ovat ihmiset olleet sitä noudattamaan. Kehoittamattakin ovat he yrittäneet iloita. Mutta useimmin ei olekaan iloitsemisesta tullut mitään. Hetken ilo on muuttunut suruksi, pettymykseksi ja kyyneleiksi.

Ihminen ei voi kuitenkaan tyytyä tähän. Hän etsii etsimästä päästyäänkin sitä lähdetä, josta ilo ehtymättömästi pulppuaisi esille, niinkuin raikas vesi lähteen silmästä. Elämää kokeneet ravis-tavat epätoivoisina päättään ja sanovat tämäntapaisille: »älkää turhia tavoitelko! Uskokaa meitä, pysyvää iloa ei ole ollenkaan. Sen tavoitteleminen on harhaa. Mitä enemmän sitä yritätte tavoittaa, sitä suurempi on pettymyksenne, kun kerran huomaatte kaikki toiveenne rauenneiksi.»

Siihen tulokseen tuli pakanakunta. Muinaiset loistavat Hellas ja Rooma loihivat eteemme kuvan rauenneista toiveista. Niiden ylevien pyrkimysten tuloksena oli katkera kokemus, että kaikki oli turhuutta ja turhuuksien turhuutta. Samaan tulokseen johti paavikunnan kahleista vapautunut

renessansi uuden ajan kynnyksellä. Eikä toisin käynyt Ranskan rajun vallankumouksenkaan 1700-luvun lopulla. Ja samaan tulokseen ajautuivat lihan evankeliumin julkeat julistajat viime vuosisadan lopulla. He olivat ottaneet iloitsemisen ikäänkuin urakalle. »Elämä on meidän ja me tahdomme siitä nauttia täysin siemauksin.» Niin kuului esim. pohjoismaisen brandesilaisuuden kannattajien voiton varma riemuhuuto. Georg Brandesiin aikanaan liittyneen tanskalaisen kirjailijan Johannes Jörgensenin huulilta kuuluu avomiellinen tunnustus, kuinka suuresti petyttiin, kun huumauksesta herättyä havaittiinkin katkeran surun ja epätoivon anastaneen ilolle varatun tilan sielussa.

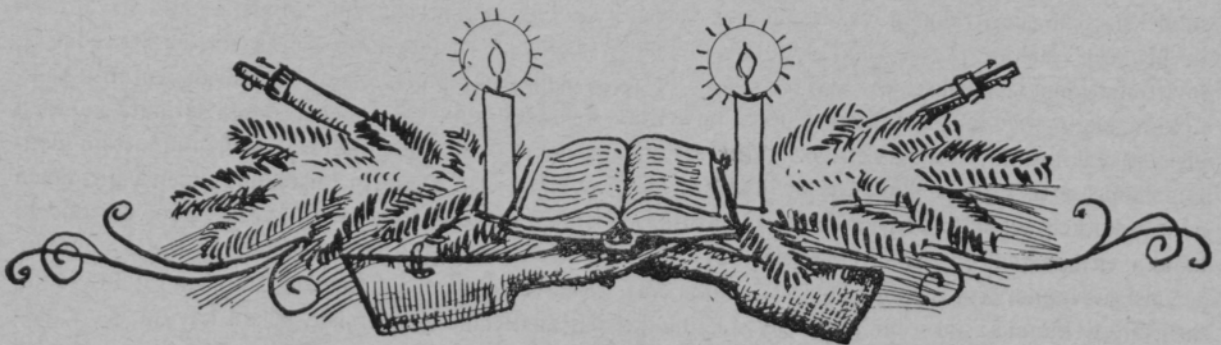
Toisin on kristikunnan ilosanoma, joka jouluyönä ensi kerran ilmoille kajahtaa. »Minä ilmoitan teille suuren ilon.» Niin kuuluu enkelin joulusanoma. Ja jokainen, jonka sieluun tämä sana on saanut tunkeutua kyllin syväälle, hän yhtyy siihen, ja on valmis apostoli Paavalin kanssa lausumaan: »Iloitkaa aina Herrassa! Vielä minä sanon: iloitkaa!»

Jouluyön tapaus on järjellemme suuri salaisuus, mysteerio. Kuinka ymmärtäisimme sitä, että Jumala on tullut lihaksi, s. o. pukeutunut ihmismuotoon. Mutta tämän tapauksen vaikutukset ovat koko ihmiskunnassa tunnettavat. Joulun Herra on tuonut tänne kuoleman varjon maahan elävän toivon. Hän on aikaansaanut sen, että ihmiset nyt voivat tyydyttää jumalakaipuunsa, uskoa Kaikkivaltiaaseen laupiaana Isänä, joka ihmisen on luonut iäiseen yhteyteen kanssaan. Hän on ottanut pois synnin tuomion, hän on tullut meille tuomaan sanoman anteeksiantamuksesta ja autuudesta, jolla ei ole rajoja. Kristinuskon Jumala on Jeesuksen moninaisten todistusten mukaan järjenvastainen Jumala, joka rakastaa sitä, joka on kaikkein huonoin, syvimmin langennut, inhoitava ja saastainen. Hän jättää 99 oman onnensa nojaan pelastaakseen yhden kadonneen. Vanhempaan veljeen, joka ikänsä kaiken kotikonnun puolesta raataa, hän ei erikoisempaa huomiota näy kiinnittävän eikä tälle juhliä valmisteta, mutta kun tuhlaajapoika kotiin palaa kaiken omaisuutensa tuhlattuaan ja ryysyihin puettuna, silloin alkaa vasta ilojuhla.

Tämä evankeliumi on ihmiskunnan lääkitys. Sen pelastavan voiman ovat lukemattomat kokeneet. Ne, joiden ilon aiheet jo näyttivät loppuun tyrehtyneen, ovat päässeet osallisiksi siitä suuresta ilosta, kun heidän tietoisuutensa tunkeutui vakaumus, että heillekin on syntynyt Vapahtaja. Ja tätä iloa ei mikään vastoinkäyminen ole voinut heiltä riistää. Kuoleman keskelläkin on tämä ilollut heille riittävä kuivattamaan taudin tuskan ja eron haikeuden aiheuttamat kyyneleet. Heidän ilonsa on ollut heidän väkevyytensä.

Suomen sotilas! Toivottaessani sinulle hyvää joulua liitän siihen sydämestäni lähtevän kehoituksen: etsi oikeata jouluiloa! Etsi sitä joulun suurelta Herralta ja Valtiaalta! Jos sen teet, silloin on sinulla oikea joulu, siunattu joulu! Jumala sen suokoon kaikille rakkaille, ulkonaisen rauhamme vartijoille ja vaalijoille!

Artur Malin.

Sotaleiri 30-vuotisen sodan ajoilta.

Suomalainen J n w a l i i d i

Sotilaan Joululle kirjoittanut fil. tohtori

ARVI KORHONEN

Jisänmaan puolustus vihollista vastaan on aina käsitetty vapaan ja kunniallisen miehen ensimmäiseksi tehtäväksi ja korkeimmaksi velvollisuudeksi. Sen suorittamista vaaditaan aina vereen ja henkeen saakka ja sen laiminlyöntiä pidetään sovittamattomana rikoksena.

Rinnakkain tämän käsityksen kanssa on yhtä yleisesti vakiintunut sosiaaliseen arviointiin se katso mustapa, että sotilaan ammatti on kaikista hienoin ja korkein elämäntehtävien joukossa ja sotilasluokka ensimmäinen yhteiskuntaluokista.

Voisi siis luulla, että isänmaa puolestaan aina olisi käsittänyt kunnia-asiakseen pitää hyvää huolta niistä, jotka sitä puolustaessaan ovat joutuneet työkyvyttömiksi tai sitten taistelutantereella menettäneet tukensa ja turvansa. Periaatteessa tämä kyllä

aina onkin myönnetty, mutta sen käytännöllinen toteuttaminen on tavallisesti jäänyt puolinaiseksi. Mutta sittenkin on vielä hyvin suuri ero siinä, onko taistelussa ollut kysymys omista kansallisvaltiollisista vaiko enemmän tai vähemmän vieraista eduista. Edellisessä tapauksessa on velvollisuudentunto kaikkensa uhranneita ja menettäneitä sotilaita kohtaan elävämpi kuin jälkimäisessä. Onhan nimittäin luonnollista, että osanotto taisteluun omien välittömien etujen puolesta lisää myös myötä- ja velvollisuuden tuntoa tuossa taistelussa vahingoittuneita kohtaan. Päinvastoin taas kaukana oman maan rajoilta ja käsittelemättömistä, vieraista syistä käydyt sodat jättävät myös kansan suhteellisen välinpitämättömiksi niihin osaaottaneita omiakin kansalaisia kohtaan.

Tässä epäkiitollisessa asemassa on Suomen kansa

historiallisen olemassaolonsa aikana joutunut kovin usein sotilasvelvollisuuttaan suorittamaan. Siksi sen invalidienkin kohtalo on tavallisesti muodostunut surulliseksi. Valtiovalta heidät unohti, omat kansalaiset eivät käsittäneet velvollisuudekseen osoittaa heille sen suurempaa huolenpitoa kuin tavallisille kerjäläisille ja vaimaisille. Tässä lehdessä, joka samalla on invalidien äänenkannattaja, ei liene kuitenkaan etsittyä omistaa muuan sananäiden menneitten aikojen suomalaisten invalidien unohtetulle muistolle.

Ruotsin suurvaltakaudesta lähtien, jonka luomiseen suomalaisilla oli niin suuri osuus, sekä sotilasjärjestelmä että sotilaiden huolto olivat miehistöle tavattoman epäedullisia. Siitä johtui toiselta puolen, että aniharvat armeijan riveihin joutuneet palasivat terveinä sotapalveluksesta takaisin kotiseudulleen, toiselta puolen siitä johtui se, että terveytensä menettäneinä takaisin palanneet saivat hoitaa toimeentulonsa kyläläistensä hyväntekeväisyteen vedoten.

Koko sinä aikana, jolloin Ruotsi—Suomen säännöllinen sotaväki oli järjestettynä kansalliselle pohjalle, olosuhteet olivat seuraavanlaiset.

Sotaväenottoa varten maa oli jaettu ruotuihin, joista kukin asetti yhden sotamiehen. Palvelusaika oli rajoittamaton. Sama mies oli ruotunsa puolesta rivissä niinkauan kuin kykeni tai ruotusyystä tai toisesta asetti hänen sijaansa toisen miehen. Tapaukset, jolloin sama

»Lääkäri» täysissä varusteissa 1500-luvun alusta.

mies oli palvellut sotilaana 40—50 v., eivät suinkaan olleet harvinaisia. Siten, mainitakseni muutaman esimerkin, v. 1642 vapautettiin Riigassa pidetyssä kenraalintarkastuksessa eräs suomalainen sotilas, jolta samalla pyydettiin tietoja hänen iästään ja palvelusajastaan. Ikäänsä mies ei tiennyt eikä osannut palvelusvuosiaankaan muuten määritellä, kuin että hän oli ollut sotamiehenä jo Kaarle herttuan valloittaessa Suomen, toisin sanoen hyvän joukon viidettäkymmentä vuotta. Vain niinkauan kuin sotilas oli komppiansa kirjoissa, huolehti kruunu hänestä, mutta heti kun hänet oli luettelosta poistettu ja saattoi palata koti-

kyläänsä asumaan, oli myöskin ruotu vapautettu velvollisuuksista entistä sotamiestään kohtaan. Sen tärkein tehtävä oli palkata poistuneen miehen tilalle uusi.

Itse sotilasolot taas olivat kuten sanottu sellaisia, että harva sotilas vapautui palveluksesta terveenä. Lääketiedehän vielä koko Ruotsin vallan ajan oli varsin primitiivisellä tasolla. Sekin lääkäriapu, mikä oli sotilaiden saatavissa, oli perin heikkoa asianomaisen ajankin mitoilla arvosteltuna. 1600-

luvulla oli kussakin rykmentissä lääkärintehtäviä hoitamassa joku koulu käymätön parturi tai parhaassa tapauksessa väliskäri kisälleinen. Lääkkeistä oli tavallisin viina ja operatiivisista menetelmistä tuli lähinnä kysymykseen haavan polttaminen tai vahingoittuneen jäsenen poishakkaaminen, minkä

Välskäreitä 1700-luvulta. Piirros vuodelta 1726.

Sotilaslääkäri 1500-luvulta. Samanaikainen piirros.

Nuoli poistetaan haavasta. Piirros 1500-luvulta.

jälkeen potilas sai omin neuvoinsa parantua ellei kuollut. 1700-luvulla oli parturien tilalle jo saatu yliopistollisia tutkintoja suorittaneita lääkäreitä, mutta näitä oli liian vähän. Kun se huomattiin Suomen sodan alkaessa, järjestettiin nelikuukautisia lääkärikursseja, joihin etuoikeutettuja olivat pääsemään ne, jotka ennen olivat lukeneet kieliä ja humanistisia aineita. Kun kielitaidolla ja filosofialla tietävästi voidaan hyvin vähän haavoittunutta ja sairasta auttaa, ymmärrämme syyn siihen vertojaan vailla olevaan kurjuuteen, joka vallitsi Suomen armeijassa sen viimeistä kertaa taistellessa Ruotsin värien alla.

Rauhanaikainenkin palvelus aiheutti suurta miehukkaa varsinkin senvuoksi, että tarttuvien tautien levenemistä ei osattu mitenkään ehkäistä ja rajoittaa. Kun tartunta oli päässyt alkuun jossakin joukko-osastossa, vei se tavallisesti kaikki heikot mukanaan. Päiväjärjestykseen suorastaan kuului, että rauhanaikanakin $\frac{1}{8}$ miehistöä oli sairaana ja että tauteihin menetettiin vuosittain $\frac{1}{6}$ miehistöstä. Muonitusolotkin olivat ainakin 1600-luvulla perin alkuperäisiä. Siten saattoi tulla kysymykseen, että miehistö sai varuskunnassa ollessaan muonannoksensa jyvänä ja oli itse pakotettu sitä käsikivillä edes sen verran hienontamaan, että puuron

keittäminen saattoi käydä päinsä. Vaatetuskaan ei ole voinut olla aina tyydyttävä, koskapa monien vuosien tarkastusluettelot mainitsevat kovin suuria määriä palettumistapauksia.

Mutta sittenkin meitä enemmän kiinnostavat tiedot suomalaisten osanotosta taisteluihin. Ruotsin suurvaltiosodissa suomalaiset olivat aina ensi riveissä mukana, olipa sitten kysymys retkistä Moskovaan tai Varsovaan, Norjan tuntureille tai Reinin ja Tonavan viinilaaksoihin. Venäjän vallan aikana tätä suomalaisen soturin maantieteellistä näköpiiriä vielä laajennettiin Balkanin vuorille ja kuten laulussa sanotaan »Turkin keisarin portille» saakka. Tuskin mikään Euroopan kansa on jättänyt jälkeensä näin laajalle alueelle tuntemattomien soturien hautoja — sanan täydessä merkityksessä tuntemattomien, sillä useimmiten heidän oikea kansallisuutensakin jäi oudoksi tai unohdettiin heti.

Mutta kiinnittäkäämme vielä huomiota siihen merkilliseen kulkueeseen, joka vierailta maille taistelevasta Suomen armeijasta oli matkalla takaisin kotimaan rantoja kohden. Lähteet, jotka siitä kertovat, eivät ole kirjallisesti nautittavia kuvauksia, ovatpahan vain jäljennöksiä vapautettujen sotilaiden passeista, miehistöluetteleja, kotimaan maantailuetteleja j. n. e. Mutta se kuva, jonka nuo

kuivat lähteet antavat menneitten aikojen suomalaisen invalidin kohtalosta, on sitä järkyttävämpi. Näemme, että komppaniain tarkastuksessa vuosittain monta miestä havaitaan palvelukseen kykenemättömäksi. Yksi on sokea, toinen halvaantunut, kolmas käsi- tai jalkapuoli ja neljäs jonkin taudin pilaama. Miehet saavat matkarahoiksi muutamia taalareita kouraansa sekä joidenkin viikkojen muona-annoksen. Niin alkaa hidas ja vaivaloinen kulku, jossa jo moni sortuu, lähimpään satamakaupunkiin, siellä taas on odotettava sopivaa laivaa ja tingittävä kuljetusmaksusta laivurin kanssa, jos jällellä enää oli niin paljon rahaa, että laivamatka kotimaahan yleensä saattoi tulla kysymykseen. Taival kotimaan satamasta kotikylään oli ainakin sikäli helpompi, että sotilas jo voi tulla ymmärretyksi omalla kielellään ja saada tien varrella tarvitsemaansa apua. Mutta itse kotiseudullaankaan ei vanhalla sotilalla ollut muuta turvaa kuin ihmisten armeliaisuus. Ruotusotilaan palkkaetuihin kuuluva torppa oli tietenkin luovutettava palaavan sijaan astuvalle. Valtio ei antanut mitään eläkettä. Ruotsin ajan loppupuolella perustettu sotilashuone tosin maksoi pienelle osalle vanhoja sotilaita eläkkeitä, mutta nekin olivat aivan riittämättömiä. Hallitus koetti huolehtia vanhoista sotilaista m. m. siten, että nimitytti heitä pikku virkoihin. Varsinkin opettajavirat katsottiin invalidiille sopiviksi. Opetuksen sisältö heidän kouluissaan ei ehkä ollut ajan viimeisimpien hienouksien tasalla, mutta sen korvaukseksi poikaviikarit varmaankin tulivat kasvatetuiksi sitä paremmassa kurissa. Yleensä kuitenkin invalidien enemmistö sai itse huolehtia toimeentulostaan. Vain tapojen patriarkaalisuus turvasi heidät nälkäkuolemalta. Aluksi kirjoittamaton ja myöhemmin kirjoitettukin laki näet määräsi, että kunkin kylän on köyhänsä elätettävä, ja siihen invaliditkin saattoivat vedota. Sitenpä näemmekin manttaaliluetteloissa heitä asuvan kotitalonsa huonemiehinä ja torppareina tai sitten irtolaisina, arvatenkin kiertämässä talosta taloon tehden kykynsä mukaan käsitöitä tai pie-

niä talousaskareita kunnes tuli lähtö siihen viimeiseen komppanian tarkastukseen, josta kukaan ei palaa, jossa ei ole eroa terveiden ja sairaiden, vanhojen ja nuorien välillä, ja jossa kukin saa todellisten uhraustensa ja ansioidensa mukaisen palkan säätyyn ja arvoon katsomatta.

Erittäin omituiseksi muodostui suomalaisten invalidien kohtalo niiden kahden sodan jälkeen, jotka vapausotaa lukuunottamatta ratkaisevimmin ovat vaikuttaneet maamme kohtaloihin — tarkoitan Suurta Pohjansotaa ja Suomen sotaa.

Isonvihan aikana joutui suomalaisia ehkä kymmenintuhansin vankeuteen Venäjälle, jossa heidät sijoitettiin eri seuduille aina Siperiaan saakka. Rauhansopimuksen perusteella olisi heidän pitänyt päästä esteettömästi palaamaan takaisin kotimaahansa, mutta venäläiset tässäkin suhteessa pitivät sanansa sillä tavalla, joka heille on ominaista. Osa sotavangeista oli sijoitettu ylimystön tiloille maorjiksi, osa pakotettu kääntymään kreikkalaiskato-liseen uskoon. Molempien näiden ryhmien paluu kiellettiin, niin että vapautuminen saattoi tulla mahdolliseksi vain karkaamisen kautta. Ken saatiin kiinni, piestiin vähintäänkin puolikuoliaaksi ja vietiin takaisin lähtöpaikkaansa. Mutta se ei peloitannut yrittämästä uudelleen, ja näin palaa näitä sotavankeja yksitellen parinkymmenen vuoden ajan kotiseudulle, josta moni varmaankaan ei enää muistanut muuta kuin »koivun ja tähden», käyttäkseni Topeliuksen runollista sanontatapaa. Sikäli kuin paluu onnistui, oli kotitalo hävitetty, kaikki oli alettava omin voimin ja alusta pitäen.

Suomen sodan jälkeen taas vanhojen sotilaiden asema oli epäedullinen aivan toisista syistä. Venäläinen valtiotaito oli viimeinkin huomannut, että suomalaisia ei liitetä Venäjään pysyvästi pakkokeinoilla. Sen vuoksi maamme oli saanut sisäisen itsenäisyyden, senvuoksi Suomen armeijan upseeristo oli saanut taloudellisen asemansa turvatuksi ja senvuoksi sivistyneistön keskeisen aineksen, Yliopiston opettajien, palkkoja oli korotettu. Tuloksena tästä oli

Piirros 1500-luvulta: haavaa lääkittäään polttamalla hehkuvalla polttoraudalla.

*Vanha krenatööri-invaliidi vv. 1808—09 sodasta.
A. Edelfeltin piirros.*

Invaliidi-veteraaneja 1808—09 sodasta.

maamme johtavien luokkien myötämielisyys kaikkea venäläistä kohtaan ja halu välttää kaikkea, mikä olisi häirinnyt ystävällisiä välejä venäläisten kanssa. Senvuoksi mieluummin kokonaan vaiettiin Suomen sodasta ja siinä venäläisiä vastaan taistelleet sotamiehet unohdettiin. Talonpoikaisväestön keskuudessa sitävastoin ei niin helposti unohdettu, että venäläinen sittenkin on verivihollinen, ja se kohteli rakkaudella ja kunnioituksella keskuudessaan eläviä sotilaita. Vasta Vänrikki Stoolin tarinain ilmestymisen jälkeen yleinen huomio kääntyi uudestaan unohdettuihin sankareihin ja heidän hyväkseen toimeenpantiin suuri keräys.

Silloin kuitenkin apu tuli suurelta osalta myöhsästyneenä. Sotilaat, joiden sankarillista vastarintaa epätoivoisissakin tilanteissa saamme kiittää siitä, että venäläiset huomasivat viisaimmaksi antaa maallamme itsehallinnon, he saivat tunnustuksen siitä liian myöhään.

Viime vuosina on alkanut esiintyä virtauksia, jotka kehoittavat unohtamaan vapaussodan ja sen merkityksen. Rärkeimmässä muodossa se tulee näkyviin sanomalehti-ilmoituksissa, joissa joku vapaussotaan osaaottanut työmies on pakotettu julkisesti pyytämään työtovereiltaan anteeksi tätä tekoaan. Tietysti on erittäin va itettavaa, että vapaussota samalla muodostui kansalaissodaksi. Se puoli siinä kuitenkin oli tilapäisistä syistä johtuvaa. Kokonaisuutena katsoen vapaussota kuitenkin oli johdonmukainen ja välttämätön tulos koko aikaisemmasta valtiolliskansallisesta kehityksestämme. Vähentämällä vapaussodan merkitystä tässä suhteessa samalla asetetaan vaaranalaisiksi ne arvot, mitä sen kautta on saavutettu. M. m. pitämällä huolta vapaussodan invaliideista samalla omalta osaltamme estämme kehitystä vakiintumasta tähän vahingolliseen suuntaan.

Sandor Petöfi Hermanstadtin taistelussa.

Vapauden puolesta!

Muistoja Unkarin vapaustaistelusta ja runoilija Petöfistä

Sotilaan Joululle kirj. everstiluutnantti

HEIKKI NURMIO

Suomen Sotilaassa on tämän vuoden kuluessa ilmestynyt eräitä selostuksia mahtavimman, maineikkaimman ja suurimman sukulaiskansamme, unkarilaisten historiasta. Ja luonnollistahan onkin, että meitä kiinnostaa Unkari ja unkarilaiset eli magyarit kuten he itseään nimitivät. Onhan Unkarin kansa kuten Suomen kansakin vuosituhannen ajan seisonut Europan ja länsimaisen sivistyksen ritarillisena rajavartijana pimeätä itää vastaan ja ovathan sen kohtalot monessa muussakin mielessä suuresti muistutaneet meidän isänmaamme kohtaloja.

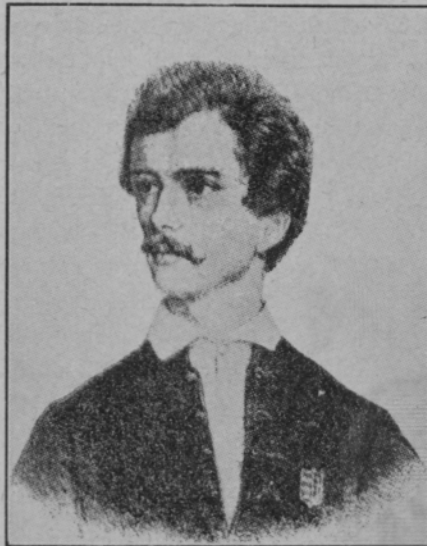
Ovatpa unkarilaiset saaneet katkerasti taistella samaa vanhaa vihollista vastaan, mitä me suomalaiset olemme aina tottuneet katsomaan perivihollisemme — ryssä vastaan, jota suomalainen, ennen suuri ja

mahtava kansanheimo, saa kiittää häviöstään ja pirstoutumisestaan.

Synkin on Venäjän vaikutus Unkarin kohtaloihin ollut v. 1848—49, jolloin Unkari elettyään sorto-aikansa nousi vapaustaisteluun Itävaltaa vastaan.

Unkari näet kuului silloin kuuluisaan ja mahtavaan Itävalttaan, joka maailmansodassa hävisi riekaleiksi. Unkari oli silloin Itävallan keisareilta saanut eräitä oikeuksia, joita uusi keisari Frans Josef ei näyttänyt aikovan uudistaa. Itävalta taas aikoi samaan aikaan asevoimin nujertaa kaiken vastarinnan Unkarissa.

Mutta unkarilaiset päättivät puolestaan tarvittaessa asevoimin puolustaa oikeuksiaan ja asettivat maanpuolustusvaliokunnan, jonka puheenjohtajaksi ja sittemmin Unkarin diktaattoriksi tuli kuuluisa, tuli-

Sandor Petöfi.

nen kansanpuhujaja, asianajaja ja sanomalehtimies Lajos Kossuth. Kun tuli tietoja suurten itävaltalaisen sotavoimien kokoamisesta Unkaria vastaan, ryhdyttiin viimeainitussa maassa myös mobilisoimaan sotajoukkoa ja valmistamaan yleistä

Kenraali Bem esikuntineen.

valtalaisarmeijat saapuivat lännestä ja kroatilaisjoukot etelästä. Sellaista ylivoimaa, kahta Euroopan mahtivaltiota vastaan eivät unkarilaiset jaksaneet taistella menestyksellisesti. Useiden kiihvaiden taistelujen jälkeen täytyi vihdoinkin Un-

kansannousua Unkarin vapauden puolustamiseksi.

Itävallan armeijan ylipäällikkö ruhtinas Windischgrätz lupasi keisarilleen »rauhoittaa Unkarin paraatimarssilla». Mutta hän pettyi pahasti.

Tosin hän tammikuussa 1849 valtasi Unkarin pääkaupungin Budapestin, mutta nyt vasta sota alkoi. Nyt riensivät kaikki sotakuntoiset magyarit armeijaan ja unkarilaiset kenraalit Görgey, Percsel, Klapka ja Bem saivat useita voittoja eri tahoilla maata. Kivääri-, tykki- ja ruutitehtaissa tehtiin yötä päivää työtä, uusia rykmenttejä muodostettiin kaikkialla. Pohjois- ja itä-Unkari puhdistettiin itävaltalaisista ja nyt menivät Unkarin sotavoimat Theiss virran yli ja voittivat ruhtinas Windischgrätz'in neljässä suuressa taistelussa vallaten sen jälkeen koko kansan riemuitessa takaisin kauniin pääkaupunkinsa Pestin, Budan jäädessä vielä vihollisen haltuun.

Koko sivistynyt maailma seurasi suurella ihailulla magyarien uljasta vapaustaistelua. Vapaaehtoisia tulvaili unkarilaisten avuksi ja Itävallan monet vieraat kansallisuudet alkoivat uhkaavasti liikehtiä. Vanha Itävallan monarkia rutisi joka liitoksessaan, kun Unkari iski.

Ja 14 p. huhtikuuta julistivat magyarit Unkarin itsenäiseksi sekä erottivat hallitsijansa. Vähän myöhemmin kenraali Görgey rynnäköllä valloitti Budan ja Itävallan joukot heitettiin ulos koko Unkarista.

Silloin Itävallan keisari pyysi apua Venäjän keisarilta, Nikolai I:ltä, joka taas oli taantumuksen vahvin tuki Europassa, ja piti kovin vaarallisena Unkarin uutta tasavaltaa, joka oli erottanut hallitsijansa.

Eri puolilta, Karpaattien vuorensolien yli sekä Bukovinan ja Valakian kautta marssi nyt vahvoja venäläisiä armeijoita Unkarin tasangoille. Uudet itä-

karin pääarmeijan kenraali Görgeyn johdolla antautua Vilagosissa. Se oli sulanut 23000 mieheksi.

Venäläinen ylipäällikkö kenraali Paskevits lähetti keisarilleen ilmoituksen: »Unkari on Teidän Majesteettinne jalkojen juuressa.»

Vain kenraali Klapka puolustautui enää Komornin linnoituksessa niin sitkeästi, että hänelle oli myönnettävä oikeus kaikkine joukkoineen saada vapaasti lähteä linnoituksesta.

Unkaria kohtasi ankara rangaistus. Sen parhaat miehet joko ammuttiin kapinoitsijoina tai ajettiin maanpakoon.

Unkarin vapaustaistelussa on erikoinen osansa eräällä maansa kuuluisimmista, sanoisimmeko kuuluisimmalla runoilijalla, Sandor Petöfillä.

Petöfi oli tunnettu runoilija jo ennen vapaustaistelua ja erikoisesti on Petöfin tuotannolla puhtaasti unkarilais-kansallinen luonne. Eräs arvostelija onkin sanonut että »tämän runoilija-tuotannossa samoin kuin koko hänen elämässään heläjää ja riemuitsee, valittaa ja uhmaa, kaipaa ja toivoo kaikiksi se, mikä liikkui magyarikansan sielun sisimmässä».

Hän oli erikoisesti tutustunut maalaisnuorukaisena Unkarin kuuluisiin tulisiin kansanlauluihin. Hän lähti niiden pohjalla ja kohotti kansanrunouden taidetunoudeksi. Hänen runoudessaan kuvastuu Unkarin uljas tulinen kansa, koti, perhe, vanhemmat, maalaiselämä, pustat, paimenet, kapakat, Unkarin luonto ja rakkaus syntymäseutuun runollisina, tunnelmakylläisinä.

Suurin on Petöfi lemmentunoulijana ja unkarilainen rakkausrunous kohoaa korkeimmilleen niissä lauluisissa, jotka Petöfi runoili morsiamelleen sekä vaimolleen, kauniille Julia Szendrey'lle, jonka hän tytön vanhempien vastustelusta huolimatta otti vaimokseen.

Petöfi oli yrittänyt aikanaan saavuttaa onnensa näyttelijänä. Hän epäonnistui, hänelle vihellettiin. Mutta löydettyään runoilijakutsumuksensa hän pariteosta julkaistuaan tulee kuuluisaksi. Kun hän sitten saapuu samaan teatteriin, missä hänelle aikoinaan oli vihelletty, nousee nyt yleisö seisomaan ja tervehtii häntä »eljen»-huudoilla.

Petöfi on paitsi lyyrillisiä runoja julkaissut myöskin kertovia teoksia esim. »Janos sankari» ja »Hupsu Istok», viimeainittu Unkarin kirjallisuuden parhaita humoristisia teoksia.

Petöfin ympärille alkoivat nyt keräytyä Unkarin nuoren runoilijapolven lahjakkaimmat edustajat. Mauri Jokain kanssa, joka myöskin on Unkarin kirjallisuushistorian tunnetuimpia nimiä, hän alkoi julkaista aikakausilehteä Eletképek (Elämän kuvia) käsitellen hetken tärkeitä kirjallisia ja poliittisia kysymyksiä.

Mutta Petöfin rauhattomassa elämässä tämä onnellinen ajanjakso oli perin lyhyt, vain parin vuoden pituinen. Nyt alkoivat rauhattomat ajat. Unkarin vapaustaistelu alkoi.

Nuori, tulinen Petöfi antautui silloin koko sydämeästään ja sielustaan vapauden suuren aatteen palvelukseen ja nyt hän alkoi kirjoittaa tulisia vapausrunoja, jotka ovat Unkarissa ja muuallakin Euroopassa tehneet hänen nimensä kuolemattomaksi.

Ja siitä hetkestä, jolloin vapaustaistelu alkaa, uhraa hän kaiken maansa vapaudelle, tuolle yhdelle suurimmalle ajatukselle. Kaiken muun kanssa hän selvittää välinsä. Vaikein uhrattava oli hänen nuori lempensä. Siitä hän kirjoitti:

Vapaus, lempi!
Kumpi kultaisempi.

Lemmelle henkeni
uhriksi kannan.
Vapaus jos vaativä
— lempenikin annan!

Ja tulevaa taistelua miettiesään hän puhkeaa seuraav. uhmaaviin säkeisiin ajatellessaan miten mieluummin haluaisi kuolla:

»Vannokaat!»
Unkarilainen maalaus Petöfin kansallislauluun.

»Olkoon aika kirkas keväinen,
sotakevät, jolloin ruusut puhkee,
veriruusut rinnast' urhojen.

Torvi laulaa, sodan satakieli
tulisesti tenhoo taisteluun.
Myötä riennän, myös mun rinnastani
kuolon punakukka puhjetkoon.

Ja kun ratsultani suistun, paina
suudelmasi mulle huulihin
sulkeos ne, Vapaus, sa sorja,
taivaan impyistä ihanin.»

Tässä runossa Petöfi saneli oman kohtalonsa. Mutta vielä hetken kajahtivat hänen tuliset laulunsa Unkarin kansalle.

Kuvailtuaan »Koirien laulussa» orjuutettuja eläimiä, jotka kyllä saavat syödä vatsansa täyteen, mutta samalla nuolla ruoskan jälkiä nahassaan ja kun herra taas leppyä, he armosta autuaina nuoleksivat hänen jalkaansa, Petöfi kirjoittaa jylhän »Suisien laulun», metsän lapsista, jotka räntäsateessa ja myrskyssä vailla pienintäkään suojaa kuljeksivat erämailla vilun ja nälän vainoomina siksi kunnes kuula tapaa heidät, joilla loputon on kurjuus, mutta — elämä vapaa!

Samaa vapaudenrakkautta kuvastamaan tuotakoon seuraavat mahtavat säkeet:

»Viis ma teistä, villin ihanaiset
havuhartiat, Karpaatit tuimat.
Ihailen teit' ehkä, enpä lemmi,
houkuta mua huipunne ei huimat.

Lakeutta lemmin merilaakaa,
koti, mailma on mulla täällä,

säikkyy sieluni
kuin kotka vapaa,
tasankojen ääretöntön päällä.

Yli maan se liki
pilven pieltä
liitelee ja laajan
uljaan kuvan
hymyilevä lakeus luo eteen
Tonavasta aina
Tiszaan asti»

j.n.e.

Mahtavin kaikista Petöfin runoista on kuitenkin kuuluisa kansallislaulu, jonka hän vapaussodan julistuspäivänä Budapestin yliopiston portailta lausui ylioppilaille ja taajalle kansanjoukolle, joka sen kuultuaan kuumen innon valtaamana ja kyynelten silmissä kiiltäessä kohotetuvin käsin kertasi runon loppusäkeet. Se on tuo tunnettu taistelukutsu:

»Nouse Magyar! Kutsuu maasi!
 Nyt on tarvis tapparaasi,
 Nyt jos koskaan! Valitkaamme:
 vapaus vai orjuus maamme.
 Kautta taivaan luojan
 vala vannokaa:
 orjuuteen ei enää taivu
 tämä maa!

Petöfi otti osaa vapaussotaan. Hän kaatui kansansa mukana eräässä sodan viime taisteluista Segesvarin luona. Hänen ruumistaan ei löydetty kentältä ja monta huhua levisi hänen kohtalostaan. Jotkut kertoivat hänen toverinsa nähneen, miten kasakparvi peitsillään pisti hänet kuoliaaksi. Kerrottiinpa hänen pelastuneenkin ja kauan odottivat unkarilaiset hänen ilmestymistään elävien maille, mutta turhaan.

Petöfin muistopatsas Budapestissä.

Koko Unkari suri Petöfin kuolemaa. Mutta hänen vapauden laulunsa elävät ajasta aikaan ja ne nostattavat miehen mieltä kaikkialla, missä niiden sytyttävät sanat kajahtelevat nyt ja aina.

»Hän oli vain 26 vuotias kun hänen elämänsä tähdenlento päättyi, mutta tulinen ura, jonka hän sydämiimme piirsi, hehkuu ajasta aikaan.» Niin kirjoitti hänestä muistokirjoituksessaan hänen ystävänsä ja työtoverinsa, kirjailija Mauri Jokai.

Yllä esitetyt suomennokset Petöfin runoista ovat tunnetun suomalaisen runoilijan Otto Mannisen suomentamat. Hän on Werner Söderström'in kustannuksella julkaissut erinomaisen suomennoskokoelman

»Petöfin runoja», joka kaikissa kirjakaupoissa on saatavissa. Kehoitan hankkimaan sanotun teoksen molemmat osat jokaiseen joukko-osastoon ja kirjastoon. Ne sisältävät jalon sukulaiskansamme kuuluisimman pojan hengen tuotteet, jotka jokaisessa suomalaisessa herättävät vastakaikua. Parempaa ohjelmanumeroa illanviettoihimme ei voi saada. Antakaamme Petöfin taistelulaulujen kajahdella omissa sotilasjuhliessamme. Hän on meidän miehiämme!

Budapest, Unkarin pääkaupunki.

R U O T U J A K O L A I T O S

J A S E N

M E R K I T Y S

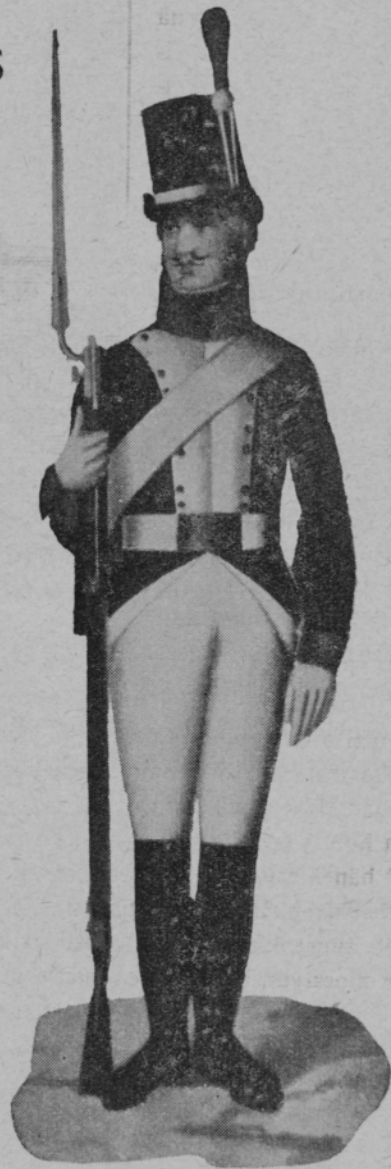
*Sotilaan Joululle
kirjoittanut Ruotsin sotilas-
asiamies Suomessa*

MAJURI G. A. NYQVIST

*

Ruotujakolaitos oli se puolustusjärjestö, jonka tehtäviin kuului usean sadan vuoden aikana sotilaiden hankinta Suomen ja Ruotsin sotavoimiin. Ruotujakolaitoksen perusajatuksena oli periaate, että maata omistavan väestön tulisi huolehtia alokkaisten hankinnasta ja puolustuslaitokseen kuuluvien henkilöiden palkkauksesta. Tässä tarkoituksessa oli säädetty, että määrätynkokoisen maanomaisuuden omistajan tuli hankkia ja ylläpitää yksi sotilas. Kun maa tämän johdosta jaettiin ruotuihin ja rustholleihin, sai järjestelmä näistä nimensä. Maanomistajat valitsivat sotilaat, mutta päällystön täytyi ne sittemmin hyväksyä. Maksua ei suoritettu rahassa, vaan sai sotilas haltuunsa torpan siihen kuuluvine maa-alueineen, josta hän ja perheensä saivat sittemmin elatuksensa.

Tämänkaltaista järjestelmää sotavoimien hankkimiseksi ja ylläpitämiseksi käytettiin ainoastaan Suomessa ja Ruotsissa. Se juurisi alkunsa näiden molempien maiden erikoisista olosuhteista ja niistä riippui myöskin sen pitkäikäisyys ja kehitys. Ruotulaitos polveutuu siis niin ollen varhaisimmilta ajoilta — niiltä ajoilta, jolloin yleensä oli mahdollista puhua minkäänlaisesta varsinaisesta puolustuslaitoksesta. Alussa kuului maataomistavan luokan haluttuihin etuoikeuksiin oikeus saada ottaa osaa sotaretkiin, mutta kun kaikki eivät kuitenkaan voineet päästä mukaan, valittiin heidän joukostaan sen johdosta määrätty määrä sotakelpoisia miehiä, yksi joka seitsemännestä tai kymmenennestä talosta. Jos vihollinen hyökkäsi maahan, olivat he velvolliset huolehtimaan maan puolustuksesta. Vähitellen muuttuivat olosuhteet kuitenkin siinä määrin, ettei osaanottoa sotaretkiin pidetty enää niin haluttuna ja silloin täytyi velvoittaa muutamat maan asukkaat vainovuosien aikana taistelemaan maansa va-

Ruotusoturi v:lta 1798.

pauden ja kotoisen kontunsa puolesta. Tällöin käytettiin samaa menetelmää kuin aikaisemmin historian alkuaikoina sotavoimia kootessa. Sotapalvelukseen kirjoitettiin yksi mies kultakin määrättyltä taloryhmältä. Mutta samoin kuin aikaisemminkin olivat maan asukkaat nytkin vihollishyökkäyksien aikana velvolliset huolehtimaan puolustuksesta siten, että läksivät vihollista vastaan »mies joka talosta». Niinpä määrättiin esimerkiksi Vesteråsin maapäivillä v. 1544 että sodan syttyessä »tulee joka viidennen miehen Smälannista ja joka kuuden

Pari ruotusoturivanhusta. Kuvat otettu vuonna 1896.

muista maakunnista olla valmiina, mutta hätätilassa joka miehen, lähtemään vihollista vastaan ja torjumaan vihollisen ylivallan ja sorron». Tämä näin säädetty velvollisuus sovellettiin aluksi hyvin varovasti käytäntöön, joten sotapalvelukseen otettiin etusijassa miehiä, jotka lähtivät mukaan vapaaehtoisina tai olivat helposti värvättävissä. Sisäänkirjoitus tapahtui siten, että sotakelpoiset talonpojat jaettiin ruotuihin määrättyjen perusteiden mukaan ja jokaisesta ruodusta otettiin sitten yksi mies sotapalvelukseen. Valittu jäi sotapalvelukseen niin kauaksi aikaa kun hän oli palveluskelpoinen. Sotapalvelukseen valituista muodostettiin melkein poikkeuksetta joukko-osastoja tai fännikejä maakunnittain ja näistä osastoista kehittyivät vähitellen rykmentit. V. 1634 valtiosääntö määritteli rykmenttien lopullisen luvun, jotka eri maa-

kuntien tuli kokoonpanna ja ylläpitää. Rykmenttien yhteinen luku oli 20, jotka kaikki olivat jalkaväkirykmenttejä, ja näiden lisäksi tuli vielä 8 ratsuväkirykmenttiä. Näistä tuli Suomen osalle seitsemän jalkaväkirykmenttiä, nimittäin

Majuri G. A. Nyqvist.

»Suomalainen rykmentti, johon kuuluu Turunlääni, Toinen suomalainen rykmentti, johon kuuluu Satakunta,

Kaksi karjalaista rykmenttia, joihin kuuluvat Karjala ja Savo.

Hämeenmaan rykmentti, johon kuuluu Häme, Uudenmaan rykmentti, johon kuuluu Uusimaa, Pohjanmaan rykmentti, johon kuuluu Pohjanmaa» sekä lisäksi kolme ratsuväkirykmenttiä, nimittäin

»Suomalainen ratsuväki molemmista Satakunnista ja Turun läänistä, Hämeen ja Uudenmaan ratsurykmentti, Karjalan ratsurykmentti,

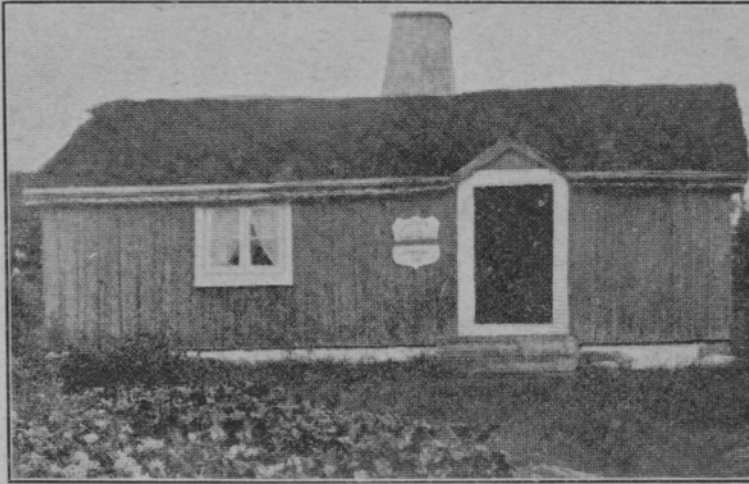
johon kuuluvat Viipuri ja Savonlinnan maakunta.»

Näin saatiin noin 35,000 mieheen nouseva sotajoukko muodostetuksi, joka oli kokoonpantu sekä jalkaväestä että ratsumiehistä. Palkkiona sai jokainen mies, joka kuului tähän »aikaisem-

paan ruotujärjestöön» osan kruunupuustellista, mitä periaatetta ei sellaisenaan voitu kuitenkaan toteuttaa täydellisesti muuhun kuin ratsuväkeen nähden.

Tämän järjestelmän avulla ei kuitenkaan voitu tarpeeksi nopeasti hankkia sitä sotilaallista miehistöä, jota maan puolustus vaati ja niin ryhtyikin kuningas Kaarle XI kehittämään edelleen järjestelmää, sillä hän oli saanut katkeria kokemuksia vanhan sotajoukon puuttuvasta taistelukelpoisuudesta.

Jo aikaisemmin oli otettu käyttöön tapa, että määrätty valtakunnan osat vapautuivat väennostosta syystä, että ne toimittivat kruunulle määrätyn lukumäärän miehiä. Kaarle kuningas otti tämän tavan käytäntöön kautta koko maan. Ruodun asemasta — tai oikeammin sanoen määrättyjen talojen asemasta — jotka aikaisemmin olivat velvolliset huolehtimaan siitä, että ne lähettivät miehen siihen

Sotilastorppa ruotuun n:o 110.

rykmenttiin, jonka väki oli koottu juuri heidän maakunnastaan, määräsi kuningas nyt, että ruotu säännöllisesti ylläpitäisi miestä, ei ainoastaan sodan aikana, vaan myöskin rauhan, ja huolehtisi miehen elatuksesta ja varusteista, mikä aikaisemmin kuului kruunulle.

Niinpä määrääkin vuoden 1685 laki, että lukuunottamatta elatusta ja vaatetusta, »tulee ruodun huolehtia siitä, että sotamies saa torpanpaikan ja rakentaa häntä varten tuvan eteiseen, navetan ja ladon, sekä hankkia sotilalle vuotuisen viljan sekä 1½ kuormaa heiniä vuodessa». Jollei ruotu voinut hankkia sotilasta, sai jokin ruotuun kuuluvista talonpojista vetää sotilaan puvun yllensä. Samalla tavoin meneteltiin myöskin ratsuväkeä hankittaessa. Määrätyt tilat saivat nauttia erikoisia etuoikeuksia toimittaessaan kruunulle miehen ja hevosen täysin varustein. Tämän »vakituisen ratsuväen ylläpidon» hyväksyivät valtiopäivät v. 1682, mutta sen toteuttamiseksi tarvittiin maakuntaväestön erikoinen suostumus kutakin tapausta varten, mikä tehtiin siten, että laadittiin »sotilas-kontrahti» kruunun ja maakuntaväestön välillä. Vakituinen ratsumiehen ylläpito supistettiin

Numerolaatta, jollainen kiinnitettiin sotilastorpan seinään. Numero osottaa ruotua.

N. s. rumpalipuustelli v:ltä 1682.

Upseeripuustelli.

kuitenkin silloiseen varsinaiseen Suomeen ja Ruotsiin. Muutamissa vuosissa rakennettiin näissä seuduissa kymmeniätuhansia sotilasasuntoja, joissa sotilaat elivät.

Upseerit ja aliupseerit saivat samoin kiinteän palkan asemasta maapaikan, jonka tuotteet muodostivat palkan. Kuten sotilaistakin, tuli heistäkin näin ollen maanviljeliöitä ja he elivätkin maaseutuväestön keskuudessa noudattaen näiden tapoja.

Ei kuitenkaan riittänyt ai-noastaan sotilaiden hankinta, heitä täytyi myös kasvattaa ja harjoitella. Jo ennen vaki-tuista sotilasylläpitoa oli ase-kuntoinen miehistö kutsuttu määrättyinä aikoina pidettäviin aseksatsauksiin ja toisi-naan varsinaisiin harjoituk-siin. Viimeksimainitut tapahtuivat usein kirkko-mäellä jumalanpalveluksen loputtua. Vuonna 1680 tulivat nämä harjoitukset lailla vahvistetuiksi ja saivat laajemman luonteen. Tämän vuoden laki sääsi nimittäin, että päälliköiden tuli huolehtia siitä, että heidän alaisensa tottuivat aseiden käyttöön. Ainakin kerran kuukaudessa oli pidettävä kom-paniakokouksia ja viimeistään elokuussa joka vuosi tuli koko rykmentin kokoontua sopivalle paikalle harjoituksia varten, jotka lain mukaan »olivat tar-peellisia kenttäpalveluksessa ja vihollista vastaan käydessä». Jokaiselle miehelle annettiin tällöin 8 kovaa ja 16 »vale»panosta. Päällystöä varten oli säädetty erikoisia kokoontumistilaisuuksia, joissa uudet ohjesäännöt julkaistiin. Myöskin muita har-joituksia pidettiin.

Kuten jo aikaisemmin on mainittu, oli ruotujakolai-tos Suomelle ja Ruotsille ominainen järjestö. Sinä ai-kana, kun se syntyi ja suu-rimman osan siitä ajasta, jolloin se oli voimassa, han-kittiin sotajoukot muissa maissa värväyksen avulla, s. t. s. sotilaat otettiin sota-palvelukseen pitemmäksi

Kronobergin rykmentin rumpali v:lta 1765.

tasapuolisesti jaetuiksi, sillä kaupunkeja oli vähän ja niiden asukasluku oli pieni. Tästä olikin johdon-mukaisena seurauksena, että sotamiehet hankittiin juuri maalaisväestön keskuudesta, joka oli moni-lukuisin ja jolle siis maanpuolustus pääasiallisesti kuului. Todistuksena siitä, että jako oli melko oikeudenmukainen mainittakoon, ettei sotaväen otto kohdannut koskaan mitään suurempia vai-keuksia. Päinvastoin oli vaikeata myöhemmin saa-da talonpojat luopumaan niistä oikeuksista, jotka syntyivät tämän noston kautta.

Tämänkaltaisen kansallisten vaatimusten perus-teella syntyneen järjestelmän arvoa voi tuskin yli-arvioida. Se oli välttämätön valtiolle ja kansalle. Suuremmitta vastuksitta teki se mahdolliseksi oman isänmaan puolustuksen.

Sotilastorppa N:o 698.

tai lyhyemmäksi ajaksi mää-rättyä maksua vastaan. Tämä tuli kuitenkin hyvin kalliiksi ja taloudelliset olosuhteet niin Suomessa kuin Ruotsissakin olivat silloin sellaisia, ettei tällä tavoin olisi minkäänlais-ta armeijaa saatu kokoonpan-nuksi, mikä kuitenkin oli vält-tämätön valloitushaluisia naa-pureita vastaan. Valtiolla ei itsellään ollut varoja sotilai-den suoranaiseen palkkaami-seen, ja siksi säilyttiinkin nämä velvollisuudet maan-omistajien hartioille, joille pik-ku osan luovutus maatilastaan ei ollut raskasta. Samalla ker-taa oli kuitenkin ruotujako-järjestelmä perintöä vanhoilta ajoilta ja aikaisemmista soti-laiden hankintatavoista. Vel-vollisuudet tulivat ruotujako-järjestelmän kautta kokolailla

isänmaan puolustuksen. Sotamiehet, jotka tämä jär-jestelmä hankki sotavoi-mille, taistelivat melkein uskomattomalla urhoollisuudella kaikilla Europan taistelutantereilla osoittaen suurenmoista sitkeyttä ja tinkimätöntä oikeudentun-toa. Mutta yhtä uskollisesti kun he uhrasivat henkensä kuninkaansa ja isänmaansa

puolesta sodan päivinä, yhtä uskollisesti palvelivat he isänmaataan rauhan aikoina perkaamalla peltojaan ja kokoamalla satoa halleilaisilta korpimailta. He tekivät työtä, niin tuulessa kuin tyveneesäkin, eikä heidän arvokasta toimintaansa saa unhoittaa.

Nyt on ruotujakojärjestelmän aika ohi. Ruotsissa on vieläkin tavtavissa joitakin samalla tavoin hankittuja sotilaita, jotka ovat elävänä esimerkkinä siitä ytimestä, josta aikonaan Suomen

Ruotuväen korpraali
»n:o 14 Björkman.»

ja Ruotsin armeijat olivat kokoonpannut. Nämä ovat kuitenkin enää vain muistoja varhaisemmilta ajoilta ollen vain jonkinlaisina todistuskappaleina niistä tuhansista ja tuhansista, jotka miekka kädessä tai auran- kurjessa uhrasivat elämänsä isänmaansa hyväksi. Meille ovat he esimerkkinä horjumattomasta uskosta ja alttiudesta, miehekkäästä pelottomuudesta ja velvollisuudentunnosta hamaan kuolemaan saakka.

Länsigöötan ratsurykmentin ruotujako Länsigöötanmaalla v. 1695.

*Kuva 1. Englantilainen Lee-Enfield-kivääri.
Makasiiniin mahtuu 10 patruunaa.*

Nykyaikaisesta SOTILASKIVÄÄRISTÄ

*Sotilaan Joululle kirjoittanut kapteeni
B. FLINCK*

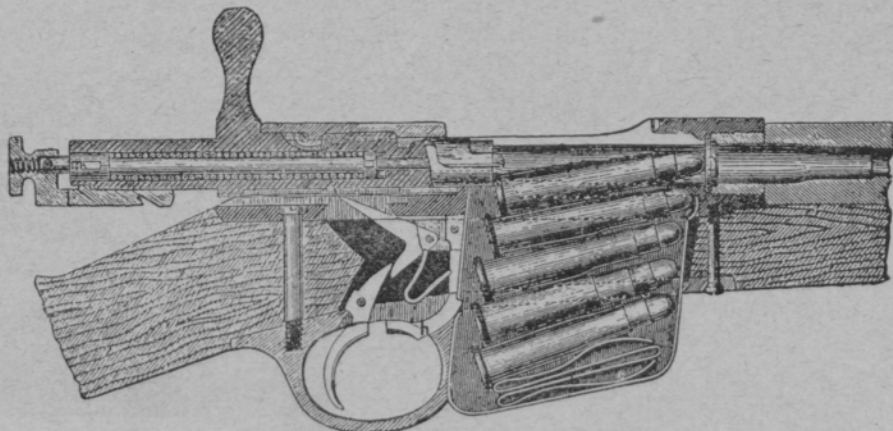
*Kuva 2. Renskalainen Delannay-Belleville-karabiini.
Mannlicker-makasiini 3:a patruunaa varten.*

Kaikki on suhteellista tässä maailmassa ja luultavasti sen ulkopuolellakin! V. 1871 määrättiin silloisessa Venäjän keisarikunnassa käytäntöön otettavaksi uusi kivääri, jonka nimi oli: »Hienoputkinen, sylinterilukkoinen, pika-ampuva jalkaväen kivääri, Berdan'in järjestelmää, N:o 11.

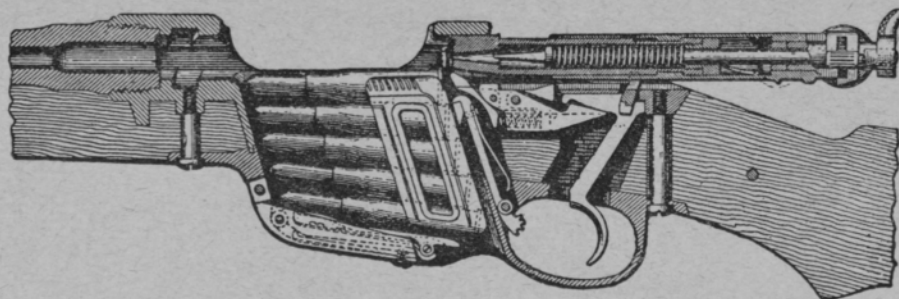
Nykyään käytetään edelleen »hienoputkista, sylinterilukkoista, pika-ampuvaa» kivääriä, mutta käsitykset näistä ominaisuuksista ovat nyt vähän toiset, kuin kuutisenkymmentä vuotta sitten.

»Hienoputkinen» piippu oli silloin tuossa 10—11 m/m ja »pika-ampuvalla» kiväärillä paukautettiin, kun kiire paikka tuli 7—8 laukausta minuutissa.

Nykyaikaisen hienoputkisen kiväärin piippu on 6,5—8 m/m. Viime vuosisadan lopulla käytiin ankaria riitoja pienimmästä mahdollisesta kaliberista. Intoilijat vaativat kaliberin pienennettäväksi jopa 5:een m/m:iin ja esittivät perusteeksi, että näin voitaisiin patruunan painoa vähentää ja luodin alkunopeutta lisätä, minkä kautta luodin lentorata loivenisi. Pienen kaliberin vastustajat taas väittivät, ettei näin pienikaliberisella luodilla olisi tarpeellista vaikutusta maaliin ja että tällainen kevyt luoti olisi altis sivuvaikutteille, nimenomaan tuulen vaikutukselle, mikä lisäisi kiväärin hajoitusta. Pienen kaliberin vastustajat olivat epäilemättä oikeassa

Kuva 3. Irroitettavalla Lee-makasiinilla varustetun kiväärin lukko-osa.

Kuva 4. Itävaltalaisen Mannlicher-kiväärin lukko-osa.

sanoessaan: »Pienikaliberisella luodilla voidaan tosin joissakin olosuhteissa ampua vastustaja kuoliaaksi, hyvinkin kuoliaaksi, mutta tavallisesti juoksentelivat niiden haavoittamat ihmiset ja hevoset iloisina edelleen ja »taistelevat» vielä sankarillisemmin kuin ennen.» — »Voisimmehan me ampua vaikka parsineuloja», sanoi eräs meikäläinen asiantuntija aseopin luennollaan, »mutta ne eivät tapa.» Esim. Ruotsissa on käytännössä 6,5 m/m:n kivääri ja sanotaan heikäläisten käsikirjoissa, että pienikaliberinen luoti tekee »ihmisystävällisiä», helposti lääkittäviä haavoja. Eikö ihmisystävällisyyden nimessä voisi ehdottaa, että sotilaat varustettaisiin kummipampuilla tai ehkä mieluummin rottinkikepeillä, joilla sodan tullen vihollista »ihmisystävällisesti» koputettaisiin selän alaosaan.

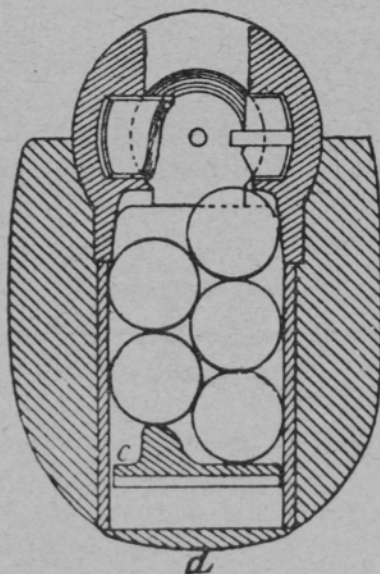
Kaikesta ihmisystävällisyydestä huolimatta ei v:n 1897 jälkeen missään ole otettu käytäntöön 7 m/m pienempikaliberista kivääriä, paria hämäräperäistä valtakuntaa lukuunottamatta.

Sylinterilukko, joka, kuten edellä on mainittu, edelleen on vallitsevana, on myös ollut erinäisten parannusten esineenä. Nykyaikaisessa kiväärissä pitävät lukon laukauksen tapahtuessa paikoillaan lähelle iskupohjaa sijoitetut, vastakkaiset sulkukorokkeet, kun sen sijaan Berdanin aikoina tämän tehtävän suoritti lukkorungon harjan takapää, tukien lukon kehyksessä olevan leikkauksen takareunaan. Nykyaikaisen kiväärin lukkolaitteeseen liittyy myös varmistin, jota nimenomaan Berdan'issa ei ollut, vaan

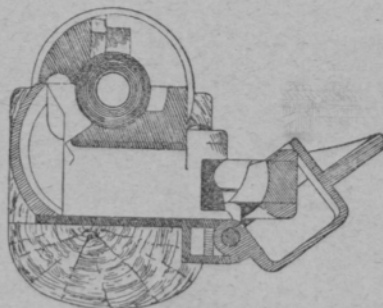
varmistettiin se päästämällä lukko »puoliveteseen».

Nykyaikaisen kiväärin tekee pika-ampuvaksi syöttökotelo eli makasiini, joita on käytännössä useita eri malleja. Syöttökoteloon sopii tavallisesti 5 patruunaa, toisissa 10:kin (englantilainen) ja toisissa vain 3 (ranskalainen). Nykyaikaista makasiinia nimitetään keskusmakasiiniksi ja on se sijoitettu mahdollisimman lähelle kiväärin painopistettä, ettei tämä ammunnan aikana siirtyisi, mikä olisi omiaan siirtämään osuapistettä.

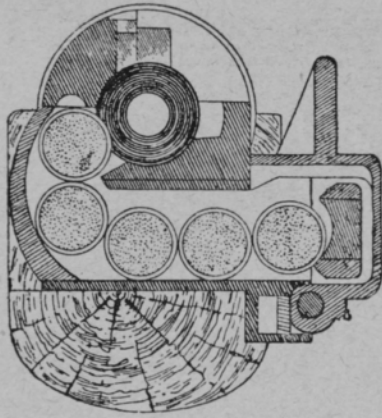
Ensimmäinen yleiseen käyttöön tullut keskusmakasiini oli Lee-mallia, joka esim. englantilaisessa kiväärissä edelleen on käytännössä. Se on irtonainen, lukon alapuolelle kiinnitettävä lipas, josta jousi kohottaa patruunat lukon ulottuville. Itävaltalaisen kiväärin Mannlicher-makasiini on kiinteä ja siihen painetaan patruunat siteineen. Siinä on alapuolella aukko, josta tyhjentyneet side pääsee putoamaan. Mauser-makasiiniin sijoittuvat patruunat limittäin, minkä vuoksi makasiini ei ota suurta tilaa eikä ulkone kiväärin tukista. Parissa vielä käytännössä olevassa kiväärissä on sivusta avattava Krag-Jörgensen-mallinen makasiini, jota ei kuitenkaan enään voi pitää nykyaikaisena sen paremmin kuin kreikkalaisen kiväärin rumpumakasiiniakaan. Eräässä v. 1885 ilmestyneessä teoksessa kerrotaan makasiinin merkityksestä seuraavasti: »Vertauksen vuoksi mainittakoon, että samalla aikaa kuin suustaladattavalla pyssyllä ennättää keskimäärin ampua yh-

Kuva 5. Mauser-makasiinin poikkileikaus.

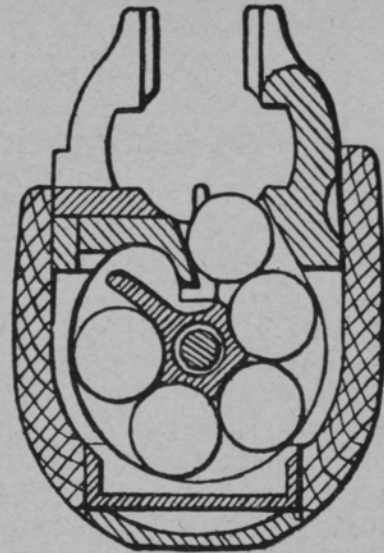
Kuva 6. Krag-Jörgensen-makasiini, kansia avattuna.

Ku va 7. Krag-Jörgensen-makasiini täytettynä.

den laukauksen, ampuu yksinkertainen peräsui-
nen (perästäladattava) kivääri viisi, mutta aitta-
kivääri (makasiinikivääri) kokonaista kymmenen
laukausta samassa ajassa. Onpa ollut tapauksia,
jolloin taitavat ampujat ovat lauaisseet 15:kin
patruunaa 5:ssä sekunnissa ja osanneet joka kerta
tauluun noin 1600 jalan (n. 500 m:n) päästä.» —
Jo on tavatonta! Taulun suuruudesta ei sentään
puhuta mitään.

Berdanin kantavuudesta sanotaan samassa teok-
sessa: »Berdanin kiväärit kantavat tavallisesti 1500
askelta — lukien askelelle $1\frac{1}{5}$ kyynärää, — niin
muodoin ummelleen Suomen virstan. Onpa niillä
ammuttu 2500:nkin askeleen, siis $1\frac{2}{3}$ virstan pää-

Ku va 8. Rumpumakasiinin poikkileikkaus.

hän, jolloin luoti vielä on puhkaissut tuuman lau-
dan.»

Nykyaikainen kivääri tekee kyllä sen tempun
4:nkin virstan päästä!

Sellaista on maailman meno! Kivääri, joka vielä
joku kymmenen vuotta sitten yhdessä nagaikan
kanssa piti valtaa »yli kaikkein ryssäin maan» on
nyt muinaismuistoesine. Ja museoon ne ennen pitkää
joutuvat nykyisetkin pyssyt, kunhan tästä aletaan
sähkönuolilla ja radioluodeilla vihollisia hätistellä.

»D E O E T V I C T R I C I B U S A R M I S»

Kustaa II Adolf pitää sotarukouksen ennen taistelua.

Ylläoleva latinankielinen lause, joka myös on luettavana joulunumeromme kansilehdellä, oli sankarikuningas Kustaa II Adolfin rakkaimpia vaalilauseita. Suomeksi se merkitsee: »Jumalan ja voittoisten aseitten avulla». — Nähdäksemme nämä syvälliset ja sisältöriikkaat sanat soveltuvat myös meille tunnus- ja vaalilauseeksi.

Ilman merta ei voi hyötyä rauhasta, eikä ylläpitää sotaa.

Richelieu.

Tämä suuren ranskalaisen valtiomiehen lause on painavimpia totuuksia mitä historia tuntee. Ilman merta ei voi hyötyä rauhasta, mutta suorastaan rikos koko maata ja kansakuntaa vastaan on se, että sellainen valtakunta, joka on meren ja sen rannikon onnellinen omistaja, ei pyri hyötymään rauhasta eikä ojenna kättänsä tavoittelemaan niitä rikkauksia, joita meri ja merenkulku voi tarjota. Vain rauhan aika suo tilaisuuden hyödyn tavoitteluun merellä laivanvarustuksen, merenkulun ja kaupan kehittämisen kautta, mutta toiselta puolel on rauhassakin ajateltava sotaa ja sitä varten suojattava ne meritiet, joille maan toimeentulo ja taloudellinen hyvinvointi rakentuu, että näiden yhteysreittien, etappiteiden, avulla voitaisiin ylläpitää sotaa.

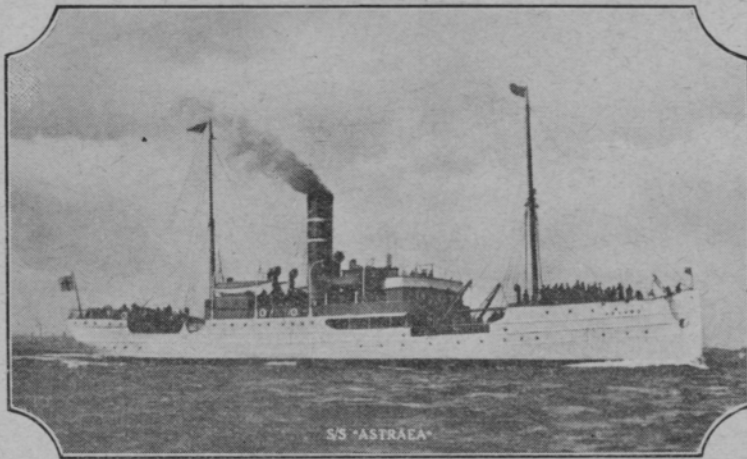
Meidän itsenäisen valtakuntamme asema on kaupallisesti saarivaltion, joka on kokonaan riippuvainen meriyhteyksistään ja näiden kehittäminen pitäisi olla valtakunnan talouspolitiikan A ja O. Kuitenkin voidaan maattamme verrata saaren omistajaan, jolla ei ole omia veneitä, jolla hän veisi tuot-

teensa myytäväksi ja toisi ostoksensa takaisin, vaan täytyy läheisten ja etäisten rannikkolaisten viedä ja tuoda tämän saamattoman saarelaisen tavarat, ja sen he tekevätkin ilolla niinkauan kuin rauha vallitsee saaren rannoilla. Saarelainen Suomi on köyhä, mutta se maksaa kuitenkin ulkomaalaisille rahdin kulettajille vuosittain 1,020 miljoonaa markkaa tästä avusta. — Tulee saarelaiselle selkkauksia ja sen rannoilla alkavat pyssyt paukkua. Mitenkä käy hänen kauppansa, jota ilman ei hän voi tulla toimeen? Alukset, jotka välittivät hänen rahtejaan ovat eri isäntien. Kukaan ei halua panna omaansa vaaralle alttiiksi tuon huolimattoman saaren isännän takia, eikä kenellekään erikoisesti merkitse mitään tuon saaren kuuluminen sille tai tälle isännälle, — jos tappelussa saa sen joku toinen, käydään kauppaa rauhan tultua hänen kanssaan samoin kuin edellisen isännän kanssa. Ainoa vaara maailmalle on, että uusi isäntä voi olla huolellisempi ja rakentaa suhteensa sille perustalle, että hän oma-kohtaisen katastroofin välttämiseksi itse huolehtii tuotteittensa toimittamisesta markkinoille ja vastaisuuden varalle huolehtii myöskin kauppansa suojasta.

Kauppamerenkulku ja meripuolustus kulkevat käsi kädessä ja molempien järjestely puolustusvalmennusta vastaavasti on suoritettava rauhan aikana. Rinnan laivasto-ohjelman toteuttamisen kanssa on koko meidän merenkulomme nostettava siitä rappioliasta, mihinkäsens viimeiset vuosikymmenet ennen

maailman sotaa ja tämä sota lopullisesti veivät. Ei ainoastaan kansantaloudellisia arvoja mene nykyään hukkaan maalle korvaamattomissa määrissä, vaan ainainen sodan vaara kuohuvan tulivuoren tapaisen maan äärellä pakottaa myöskin ajattelemaan, miten tulemme toimeen ilman omaa kauppalaivastoa sodan aikana?

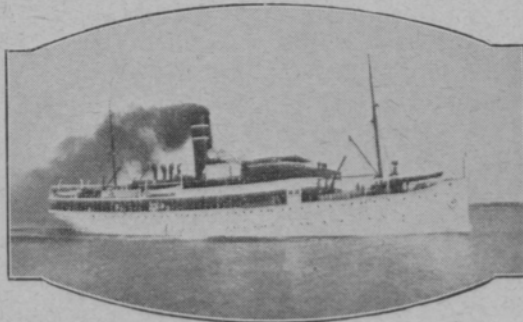
Mehän jokainen tiedämme, ettei oma maamme voi tuottaa rauhanaikanakaan kuin 60 % leipäviljastaan ja sellaisesta tarvikkeesta kuin sokerista vain 8 %, monista muista tavaroista puhumattaakaan. Sodan aikana, parhaimman työkykyisen väestön jouduttua asepalvelukseen, vähenee tuotanto ainakin kolmannella osalla ja sen lisäksi ovat varastot rintaman läheisyydessä monenlaiselle tuhoutumiselle alttiit, joten kulutus nousee normaalia paljon suuremmaksi. Me joudumme näin jokapäiväiseen toimeentuloomme nähden ainakin puoleksi riippuvaisiksi merentakaisista yhteyksistämme. Jos meillä olisi tarpeeksi kauppalaivastoa, voitaisiin se käyttää koko maata muonittavaan etappipalvelukseen Itämerellä ja Pohjanlahdella, mutta tonnistomme nykyisellään ollessa joudumme riippuvaisiksi ulkomaisten rahtaajien uskalluksesta ja ennen kaikkea voitohimosta. Sillä luonnollista on, että niin heikosti puolustetuille merille kuin meidän ovat, on vieraiden kauppalaivojen saapuminen laivan omistajalle ääretön riski ja vain huimaavan korkeiden rahtimaksujen yllyttämänä voivat he tähän uhkapeliin antautua. Muistamme mihinkä ponnistuksiin suuri Venäjä oli pakotettu merietappiittensä säilyttämiseksi ja kuinka saksalaisen vedenalaisen sodan takia se oli pakotettu luopumaan Itämeren vesillä puolustusportaasta toisensa jälkeen ja siirtämään sota- ja elintarpeiden tuonnin Turusta Raumalle ja Män-

S/S Astraea. Omistaa S H O. Helsinki—Lyypekki.

ja täältä yli Pohjanlahden käyvän kuletuksen vastaanottoaikka ja vuosina 1915—1917 välittikin tämä satama 45,000 vaunulastia sota- ja elintarpeita Venäjän valtiolle. Toinen vielä pohjoisempi oli poroilla ja hevosilla maitse hoidettu Kilpisjärven etappi Skibottemin norjalaisesta satamasta, jota voi verrata aivan viimeiseen oljenkorteen, jollaiseen vain täydellisesti merellä polvilleen pakotettu maa voi tarttua. Tämä kaikki tapahtui Venäjän ollessa liitossa maailman mahtavimman merivaltion, Englannin, kanssa, joka suurimmaksi osaksi maksoi näistä ylen kalliista yhteyksistä aiheutuvat kustannukset, samoin kuin lainasi rahat Itämeren suojaksi rakennetun Pietari Suuren linnoitusketjun ja Ahvenanmaan linnoitusten rakentamiseen, joihinka käytettiin lähes 500 miljoonaa kultaruplaa. — Mitä on meillä vapaassa valtakunnassamme Itämeren kaupan sodanaikaiseksi turvaamiseksi tehty ja kotimaisen kauppalaivaston kehittämiseksi aikaansaatu kymmenenä vapautemme vuotena? Puhtaasti kielteisessä suhteessa olemme olleet mukana vaarantamassa Pohjanlahden turvallisuutta Ahvenanmaan linnoitusten hävittämisellä, ja kuitenkin on Pohjanlahti ja sen satamat ainoat mahdollisen sodan aikana liikennöivät ja Ahvenanmaan vedet ne, jotka muodostavat tämän liikenteen suojan erään tärkeimmän portaan. Pohjanlahti ja merietappitiet Itämereltä Pohjanlahdelle ja sen satamiin muodostavat koko maan-

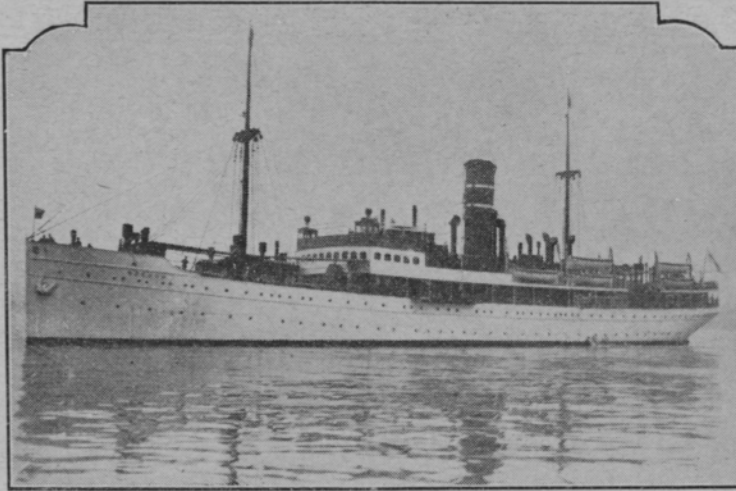
puolustuksemme selkärangan, johonka niinhyvin siviiliväestön ja koko taistelevan armeijan ylläpito nojaa. Jos tämä selkäranka katkeaa tai murtuu, murtaa siviiliväestön moraalin puolustustahto ja armeijan taistelukyky. Vihollislaivaston tunkeutuminen Pohjanlahdelle merkitsee aivan samaa kuin rintaman takaisen pääradan joutuminen vihollisarmeijan käsiin,

S/S Ariadne. Omistaa S H O. Stettin—Helsinki.

mutta sen moraalinen merkitys on paljon suurempi, sillä tässä ei ole enään kysymyksessä armeijakunta, vaan koko valtakunta ja sen koko kansa. Siksi pä onkin tämä kysymys niin laaja, niin tärkeä ja polttava, ettei se kuulu enään yksinomaan puolustuslaitokselle, vaan kuulu se koko maalle ja kansalle. — On vain jäljellä kysymys tahtooko se puolustautua vai eikö tahdo?

Jos se tahtoo, on sen puolustusvaistot suunnattava merelle, joka on maan äiti. Koko maan kaikille intressipiireille on saatava selviöksi, ettei tämä maa voi tulla toimeen ilman kotimaista merenkulkua ja että meidän meremme ei ole vapaa, se ei ole meidän omamme, ennenkuin me olemme sen omalle merenkulullemme vallottaneet ja tämän valloituksen *kaikkien mahdollisuuksien* varalta turvanneet omalla sotalaivastollamme, t. s. olemme luoneet itsellemme selkärangan merelle. — Tämä kysymys on kansantaloudellinen eikä poliittinen ja siksi tällä kysymyksellä on sellaiset edellytykset, että sen ympärille voidaan tulevaisuudessa saada koko Suomen kansa yhtymään, muutamia isänmaanhollisia lukuunottamatta, sillä tarvikkeet sellaiset kuin suola ja leipä ovat yhtä välttämättömiä kaikille kansanluokille. Eikä vain tämä pakota meidän työväestöämme yhteisrintamaan tässä asiassa, vaan myöskin se, että meidän merimiehistämme purjehtii nykyään 20,000 vieraan lipun alla, ja näiden toimeentulo tulee päivä päivältä yhä uhatum-

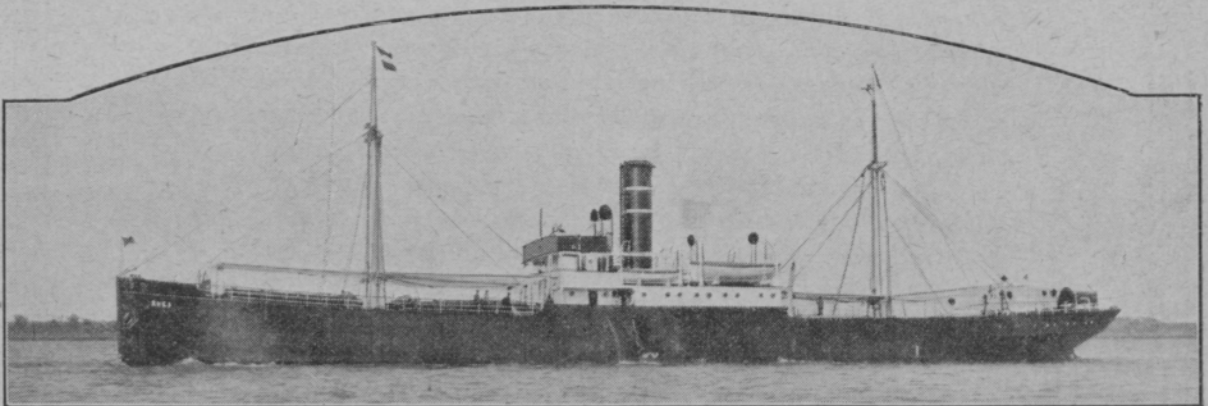
S/S Oberon. Omistaa S H O. Hull—Helsinki—Hull.

maksi. Merivaltiot ja siksi pyrkijät ovat alkaneet suosia vain omia kansalaisiaan kauppalaivastonsa palveluksessa. Ranska esim. on jo kokonaan syrjäyttänyt kaikki ulkomalaiset. Englanti ja Amerika suosivat omiaan siinä määrin, että vain ni harvoissa tapauksissa voi suomalainen timperi saada laivalla paikan ja suomalaiset merimiehet joutuvat

siirtymään yhä enempi ja enempi aluksiin, jotka ovat, kuten eräs vanha merimies ja sos-demokraattinen kansanedustaja asiasta sanoi: »todellisia uivia ruumiskirstuja, joihinka ei enään sen lipun kansalainen mene». Siis ellemme saa omaa kauppalaivastoaamme sellaiseksi, että tälle merimiesjoukko voidaan ansiomahdollisuuksia valmistaa, on uusi vaikeasti ratkaistava yhteiskunnallinen probleemi edessämme, jolle ei järkelemälläkään löydä muuta ratkaisua kuin näiden merimiestemme käyttäminen heidän oikealla toimialallaan ja siis siinäkin mielessä on meidän meremme vallattava kotimaiselle merenkululle ja merenviljelykselle.

Edellytyksiä yhteisrintamaan olisi, jos vain valtiomiehillämme olisi hyvää tahtoa sen kehittämiseen ja keskittämiseen meidän rauhan ja sodanaikaisen talouselämämme arimman kohdan korjaamiseen. Sillä yhtä tunnetut kuin alussa mainittu Richelieun lause, ovat Haireddin Barbarossan sanat: »Oi Herrani, ken merellä on valttias saa pian maallakin hallita!»

Ilmari Virkkala.

S/S Rhea. Omistaa S H O. Liverpool—Manchester—Suomi.

Äitien joulutervehdys.

Hiljaa . . .

Pükinä 'hiljaisina sarjoina saapuvat kodin joulujen muistot kasarmien tupiin, sotilaskotien pöytäin ääreen, yksinäisen vartiosotilaan luo, joka seisoo jouluyössä tähtikirkkaan taivaan alla. Kuva toisensa jälkeen liukuu ohi ja tuo mukanaan tuomisensa: kynttiläin loistetta, juuri sisälle kannetun kuusen tuoretta tuoksua, joulusaunan hyväilevän löylyn tuntua, kulkusten helinää . . . Idästä ja lännestä, pohjoisesta ja etelästä, kymmenpeninkulmaisten taipaleitten takaa saapuvat lapsuusmuistot kasarmin poikien luo. Kaukaisista kodeista lähtevät liikkeelle äitien ajatukset, ja jouluiltana äidin rukous saavuttaa ehkä sellaisenkin pojan, jolta tavallisesti kaikki näkymätön katoaa arkielämän karkeaan hälinään. Nyt puhuu hiljaisuus, nyt täytyy jälleen uskoa totuus totuudeksi, ja muistojen keskeltä nousee vakavana ja väistämättömänä äitien jäähyväistoivomus: »Kunpa se minun poikani siellä sotaväessä pysyisi irti kaikesta, mikä vie miestä alaspäin!»

Jouluiltana ei kasarmin poika kenties pääse irti äidin jäähyväistoivotuksen vakavasta otteesta. Ja sen ympärille kiertyy muita ajatuksia, joita pakoon on turha yrittää, sillä niillä on käytettävänä äitien rukousten näkymättömiä voimia ja niihin sisältyy sitä totuutta, jonka tieltä ei ainoakaan pääse piiloutumaan. Silloin kulkee vastahakoinenkin mies äitinsä ajatuksien teitä ja näkee elämänsä sellaisena kuin se on.

»Kunpa se minun poikani jaksaisi pysyä irti kaikesta, mikä vie miestä alaspäin! Jaksaisi siellä kasarmissakin, niinkuin ennen kotona, elämässään erottaa oikean ja väärän, pahan ja hyvän, valheen ja totuuden! Kunpa se poika ei siellä koettaisi nukuttaa omaantuntoaan . . . eihän sitä kuitenkaan saa kokonaan surmatuksi, valeskuolleeksi vain, ja jollei ennen, niin kuoleman portilla se kuitenkin heräisi. Kunpa hän siellä vaikeimmatkin koetukset uljaasti läpäisisi — huomaisi, että sakissakin merkitsee yksi mies jotakin — ehkä paljonkin — ja olisi sellaisena toverina, jonka esimerkki tekee heikotkin rohkeiksi hyvään! Kun vain pitäisi omantuntonsa niin kunnossa, ettei jäisi sotilasajalta sellaisia muistoja, joita kerran täytyy peitellä ja hävetä! Ja kunpa olisivat välit niin selvillä Jumalan kanssa, että olisi jalkojen alla pohja, joka ei petä elämässä eikä kuolemassa!»

Äitien joulutervehdys kiertää näkymättömänä kasarmin tupia, Jouluyön hiljaisuudessa sitä täytyy kuunnella. Saako totuus puhua myöskin silloin, kun alkaa kasarmissa arkien melu?

Sisko Wilkama.

Suomi-filmi

POIKAMME

KOTIMAINEN SUURELOKUVA

jonka aihe liikkuu osaksi sotilaspiireissä.

Valtavat avustajakohtaukset kuvatut
Suomen armeijan ja laivaston
suosiollisella avustuksella.

Ohjannut: ERKKIKARU Kuvannut: EINO KARI

Pääosissa:

Axel Slangus, Birgit Sergelius, Helge Ranin, Auno Laakso,
Waldemar Wohlström, Olga Leino, Reino Volanen,
Kaarlo Saarnio, Auno Montonen.

*

Ensi-ilta tammikuulla!

Filmin vuokraa:

Suomen Biografi Oy.

Hakasalmenk. 1. Puh. 2250

YÖLLÄ

moottori tuntuu käyvän pehmeämmin ja tasaisemmin kuin päivällä. Syyksi arvelaan sitä, että yöilma sisältää enemmän vesihöyryä kuin päivällä.

Tämä kosteampi ilma, joka tietenkin sisältyy osana kaasuseokseen, vaikuttaa hillitsevästi sylintereissä tapahtuviin räjähdyksiin siten, että kukin räjähdys vie hiukan enemmän aikaa kuin ilman ollessa kuivaa.

Mutta jotta moottori sekä yöllä että päivällä kehräisi tyytyväisesti ja toimisi juonittelematta, tulee bensiininkin olla ehdottomasti puhdasta, laadultaan tasaista ja ominaispainoltaan oikeata.

Siihen saa aina luottaa, että REKORD-bensiinillä on nämä ominaisuudet. Sentähden sitä käytetäänkin kaikkialla.

Saadaksenne REKORD'ia:

Pyytäkää REKORD'ia!

OSAKEYHTIÖ NOBEL-STANDARD SUOMESSA

Ensimmäiset joukot matkalla maihin.

MAIHINNOUSU

SAKSALAISTEN SAARENMAAN-RETKEN VALOSSA KUVATTUNA

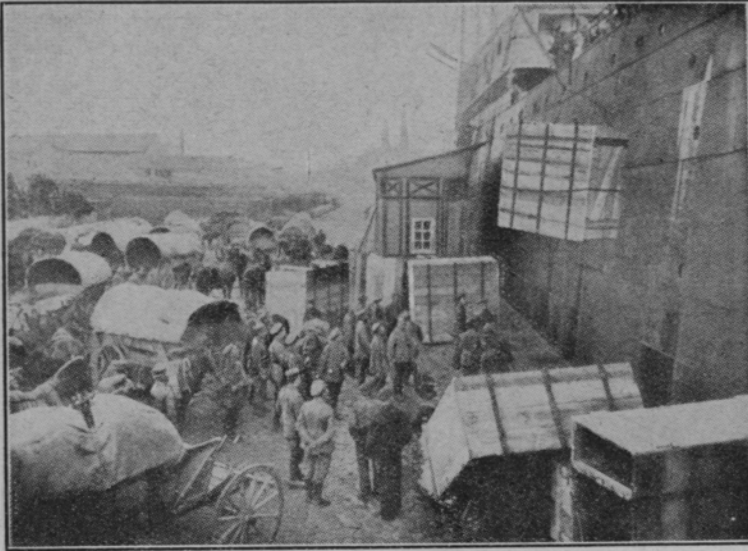
*Sotilaan Joululle kirjoittanut majuri
EINO VIRKKI*

Sotahistorian tutkijaa hämmästyttää se seikka, että onnistuneesta maihinnoususta on vaikea löytää esimerkkiä. Hakiessaan syytä tähän, voi todeta, että vastustaja useimmiten on ehtinyt ryhtyä riittävän ajoissa vastatoimenpiteisiin ja keskittää voimiaan juuri sinne, missä maihin on pyritty. Kun maihinnousija on puolustajaan verrattuna varsin epäedullisessa asemassa sinä ajankohtana, jolloin sen miehistö ja taisteluvälineet ovat sullottuina kuljetuslaivoihin ja näiden maihin saattaminen tapahtuu pakostakin enemmän tahi vähemmän pisarointain, on puolustajan helppoa saada paikalle siksi suuret puolustusvoimat, että nämä ovat ylivoimaiset aina kerrallaan maihin pääseville joukoille, jos puolustaja vain ajoissa saa vihjauksenkin vihollisen aikeista ja varsinkin heidän valitsemastaan maihinnousupaikasta.

Tästä syystä onkin yllätyksen merkitys maihinnousuoperatiossa erinomaisen suuri, voisipa melkein sanoa että *yllätys on maihinnousun onnistumisen edellytys*. Saksalaiset, jotka maailmansodassa, yhdessä turkkilaisten kanssa torjuivat ympäröivänsä maihinnousuyrityksen Dardanelleilla saivat kiittää onnistumistaan ennen kaikkea siitä, että he saivat ajoissa tiedon vihollistensa aikeista ja lisäksi vielä *aikaakin* valmisteluihin. On näin ollen luonnollista, että he suunnitellessaan itse maihinnousua Saarenmaalla pyrkivät karttamaan kaikkia niitä virheitä, joita heidän vastustajansa olivat tehneet ja kohdistivat erikoisesti huomiota siihen, että yritys tapahtuisi sekä *yllätyksellisesti* että *ripeästi*.

Syventyessään tutkimaan saksalaisten Saarenmaalle v. 1917 suorittaman maihinnousun historiaa kiintyy huomio siihen yksityiskohtiin saakka ulottuvaan johdonmukaisuuteen, jolla he pyrkivät toteuttamaan vastustajansa yllättämisen. Ennenkuin kuvaan tätä lähemmin, on kumminkin ehkä parasta tutustua siihen ajatteluun, jota saksalainen maihinnousun suunnittelu todennäköisesti on seurannut. Suunnitelmista käy ilmi, että tilanteen arviointi ja johtopäätösten veto on käynyt seuraavaan tapaan.

Maihinnousu on, jos mielitään onnistua, suoritettava yllätyksellisesti. Yllätys vaatisi, että hyökkääjä salaa kaikki valmistelunsa, mutta kun vakoilu ja tiedustelu tätä nykyä on niin pitkälle kehittynyt, että on miltei käytännöllinen mahdottomuus estää vihollista saamasta viitteitä aikeista, ei pelkkä pyrkimys salata suunnittelu ole riittävä tae yllätykselle vaikkakin tätäkin keinoa on parhaalla mahdollisella tavalla pyrittävä hyväksi käyttämään. Mitä siis on tehtävä, että vihollinen mahdollisesti saamistaan hälyyttävistä tiedoista huolimatta tulisi yllätetyksi? Ensinnäkin on pyrittävä salaamaan ainakin paikka, millä maihinnousu tapahtuu, ja toiseksi on toimittava valmisteluissa niin ripeästi, ettei viholliselle jää aikaa valmistautua ottamaan iskua vastaan. Lisäksi saattaa vihollisen yllättää vielä purkauksen ilmiömaisena nopealla suorituksella ja joukkojen määrätietoisella, päättäväisellä ja ripeällä toiminnalla maihinnousun yhteydessä käytävissä taisteluissa. Kaiken toi-

Kuormastokolonnaa lastataan.

minnan *ripeys* on maihinnoisijalle näinollen mitä tärkeintä. Jotta tämä saataisiin nousemaan korkeimpaan mahdolliseen, on seuraaviin seikkoihin kiinnitettävä huomiota:

Kaikki toiminta on ennakolta järjestelmällisesti suunniteltava ja säännösteltävä mahdollisimman tarkoituksenmukaiseksi.

Joukkojen on kyettävä mitä vaikeimmissakin olosuhteissa säilyttämään itseluottamus ja hyökkäyshenki. Tämä asettaa niin joukoille kuin johdollekin mitä suurimmat vaatimukset, joten siis sekä *päällystön että miehistön on oltava laadullisesti parhaita mahdollisia.*

Kun edelleen ajattelee maihinnoisun suorittamista, täytyy tulla siihen, että pelkkä yllätys ei sinänsä riitä, vaan täten saavutettua yllätystä on pystyttävä käyttämään hyväksi ja tehtävä se nopeasti, sillä jokainen minuutti on purkauksen alettua erittäin kallisarvoinen; kun viholliselle on kerran käynyt selväksi missä hyökkääjä on astunut maihin, tekee se kaikkensa kootakseen joukkoja vastahyökkäykseen millä maihinnoisija pyrittään heittämään takaisin mereen ja joka minuutti tuo nämä joukot yhä lähemmäs maihinnoisijaa. Jolle maihinnoisijalla tähän mennessä ole riittävästi tilaa hallussaan kehittääkseen voimansa taisteluun taikka jos sen voimat ovat mitättömät, tulee puolustaja onnistumaan. On siis välttämätöntä, että *maihinnoisuun heti alun perin annetaan osallistua niin paljon joukkoja ettei vastustaja voi saada ylivoimaa paikalle ennenkuin huomattavan ajan kuluttua* ja tällöinkin vain vaarantamalla asemaansa jollain muulla rintamaosalla. Lisäksi on huomattava että näiden joukkojen on oltava *liikkuvia* kyetäkseen etenemään nopeasti ja että ne tarvitsevat *tilaa* voidakseen menestyksellä torjua vastustajan vastahyökkäykset. Maihinnoisuun on näinollen määrättävä *keveitä* joukkoja ja *riittävän laajan sillanpääsaman nopeaan valtaamiseen on kiinnitettävä erikoista huomiota.* Kun joukkojen kuljetus maitse on hankalaa on riittävän lukumääräisen ylivoiman maihinkuljetus varsin vaikeata. Tämän tähden on pyrittävä arvioimaan mikä

määrä miehiä vastustajalta liikenee maihinnoisun torjumiseen ja tyydyttävä määräämään maihinnoisuun suunnitellen vastaava määrä joukkoja, mutta *laadullisesti parhaita mahdollisia*, jotta kaikesta huolimatta oltaisiin vastustajaa voimakkaammat.

Edellä esitettyjen periaatteiden mukaisesti ryhtyivät saksalaiset suunnittelemaan maihinnoisua kun 19. 9. 1917 päivätty päämajan käsky määräsi, että Riianlahden hallitsemiseksi ja itäarmeijan sivustan varmistamiseksi on maa- ja merivoimain yhteisellä hyökkäyksellä vallattava Saarenmaa ja Muhu sekä suljettava Suuri-salmi vihollisen merivoimilta.

Riianlahden saaret, minne maihinnoisun piti tapahtua, olivat venäläisten lujasti linnoittamat kuten karttaluonnoksesta ilmenee. Sitäpaitsi olivat venäläiset sulkenet miinoituksilla Riian-

lahteen johtavan Irbenin salmen sekä laskeneet laajoja miinakenttiä Itämerelle ja Riianlahteenkin, joten maihinpääsy oli pyritty saattamaan mahdollisimman vaikeaksi. Lisäksi oli venäläisillä Itämerellä vielä vahva laivastokin, josta kaksi panssarilaivaa, muutama risteilijä sekä huomattava määrä hävittäjiä ja miinanlaskijoita oleili lokakuussa 1917 Riianlahdella. Laivaston ja linnakkeiden puolustusteho arvioitaessa on kumminkin muistettava, että vallankumous oli turmellut kurin. Kuinka haitallisesti tämä vaikutti maihinnoisun torjuntaan, näemme piankin siirtyessämme käsittelemään tapausten kulkua. Sitä ennen on meidän kumminkin syvennyttävä tutkimaan saksalaisten valmisteluja, joista on yhtä ja toista opittavaa.

Ensinnä oli maihinnoisupäätöstä toteuttamaan ryhdyttäessä ratkaistava kysymys johdosta. Ylin johto annettiin itärintaman pohjoisimmalle armeijalle ja sen tehtäväksi jätettiin järjestää maa- ja merivoimien käskysuhteet samoin kuin antaa yritystä koskevat yleiset ohjeet, mutta yksityiskohdista sopiminen jätettiin maa- ja merivoimain komentajain väliseksi asiaksi. Merellä oli ylikomento merivoimain päälliköllä, maalla maavoimain päälliköllä, mutta kenelle se kuului itse maihinnoisuhetkellä, jolloin osa voimista on maissa ja kaippa laivaston tulitukea, osa vielä laivoilla ja itse laivasto ehkä vihollisen merivoimain hyökkäyksen alainen, sitä ei oltu ennakolta määrätty. Tällä ei tullut olemaan käytännöllistä merkitystä, kun maihinnoisuus ei kohdannut estettä, mutta on se joka tapauksessa katsottava heikkoudeksi. Jos missä niin maihinnoisussa tarvitaan ripeää ja päätäväistä toimintaa, mikä on vasterintaa kohdattaessa mahdollista vain siinä tapauksessa, että *yhden miehen tahto* hallitsee kokonaisuutta, siis sekä laivastoa että maihinnoisujoukkoja.

Seuraa sitten kysymys maihinnoisuun osallistuttavain joukkojen vahvuudesta ja laadusta. Tarvittavain voimain vahvuus riippui luonnollisesti vihollisen voimista ja varustusten laadusta. Kun maihinnoisun onnistuminen kumminkin edellyttää, että hyökkääjä pää-

see nopeasti valtaamaan itselleen niin laajan alueen, että se pääsee vapaasti käyttämään joukkojaan, täytyy hyökkääjän omata heti alunperin riittävä ylivoima. Suorittamainsa tiedustelujen perusteella oli saksalaisilla melko tarkka kuva venäläisten linnakkeiden vahvuudesta sekä sijoituksesta samoin kuin varusväen voimakkuudesta, jonka he arvioivat noin 20,000 mieheksi. Omasa puolestaan määräsivät saksalaiset mairinnousuun osallistumaan seuraavat voimat:

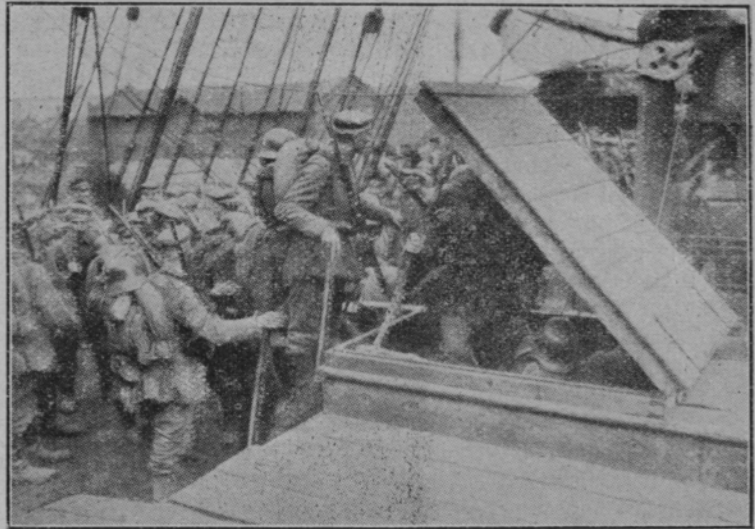
Maavoimain päälliköksi kokenut kenraali von Kather ja hänen käytettäväksi n. 23,000 miestä. Hevosia oli joukoilla mukana 5,000, ajoneuvoja 1,400. Konekiväärien luku nousi sataanviiteenkymmeneen ja kenttätukien viiteenkymmeneen.

Joukkojen valintaan ja kokoonpanoon nähden on huomattava, että jalkaväen pääosan muodosti 42. divisioona, joka oli aikaisemmin Galitziassa ja Riian valtauksessa kunnostautunut venäläisiä vastaan taistellessaan. Huomattava on sekin, että divisioonan komentaja kenraaliluutnantti von Estorff oli meriväen keskuudessa hyvin tunnettu. Näin pyrki ylijohto luomaan pohjan yhteisymmärrykselle laivasto- ja maavoimain välillä samalla kuin se valitsemalla venäläisille vanhastaan voitokkaana tutun divisioonan pyrki jo tällä vaikuttamaan moraalisesti järkyttävästi vihollisen puolustustahtoon ja itsetuottamukseen. Kun mairinnousun onnistumisen edellytyksiä on kiinteä yhteistyö maa- ja merivoimien välillä sekä joukkojen laadullinen etevämyys viholliseen verrattuna, on huomattava kuinka saksalaiset pyrkivät yksityiskohtia myöten olemaan johdonmukaisia.

Lisäksi kiinnittää huomiota se, että joukot käsittivät noin 3,000 länsirintamalta tuotua pyöräilijää ja suhteellisesti paljon pioneereja, joiden mairinnousuihin erikoistettu pioneerikomppania.

Jos vertaa saksalaisten voimia venäläisten voimiin, täytyy myöntää saksalaisten omanneen ehdottoman ylivoimaa josta ei juuri lukumääräisesti niin laadullisesti. Tämä onkin seikka, johon mairinnousijan on kiinnitettävä huomiota. Mairinnousun onnistuminen vaatii, että maissa edetään nopeasti. Vesitse on vaikea kuljettaa vastustajalle lukumääräisesti ylivoimaisia joukkoja, siksi on ylivoimaa pyrittävä saavuttamaan asettamalla mairinnousuun *runsaasti nopeita joukkoja, jotka vielä laadullisesti ovat viholliselle ylivoimaiset*. Tämä tekee mahdolliseksi edetä nopeasti ja pureutua sitkeästi kiinni kerran vallattuun alueeseen. Jos edellä esitettyä ajatusta pyrkii johdonmukaisesti soveltamaan, olisi joukot vielä varustettava hyökkäysvaunuin ja panssariautoin. Sitä saksalaiset eivät tehneet, mutta kun ottaa huomioon neuvostojoukkojen silloisen epäluotettavuuden ja taistelukelpoisuuden alhaisen tason, saattaa käsittää, etteivät saksalaiset pitäneet tätä tarpeellisenä.

Mitä sitten tulee merivoimiin on niidenkin oltava hyökkääjällä niin vahvat, ettei puolustaja voi ajatellakaan vedenpäällisin voimin estää joukkojen kuljetusta me-

»Kenttäharmaita» painumassa kuljetuslaivan uumeniin.

rellä. Tähänkään vaatimukseen nähden eivät saksalaiset tinkineet vaan asettivat vara-amiraali Schmidt'in johdon alaiseksi 11 uusinta dreadnaughtia, 8 kevyttä risteilijää, 25 torpedovenettä, 6 vedenalaista ja lukuisia miinanetsijöitä. Lisäksi asetettiin laivaston suojaksi vedenalaisia vastaan 16 kalastaja-alusta ja 63 pienempää laivaa. Merellä oli saksalaisilla siis ehdoton herruus asema, mikä on katsottava oikeaksi periaatteeksi, sillä kokemus on osoittanut, että jos mieli saada joukot varmasti kuljetettua ja nopeasti maihin, ei pelkkään yllättämismahdollisuuden ole liikoa luottamista. Saattolaivaston on oltava viholliselle ehdottomasti ylivoimainen, antaakseen kuljetusaluksille riittävän suojan ja pystyäkseen tulellaan pitämään kurissa niin vihollisen laivaston kuin rannikkolinnakkeetkin purkauksen ajan.

Kuljetuslaivastolle asetettaviin vaatimuksiin nähden on otettava huomioon kulloinkin kysymyksen tulevan merimatkan pituus. Pitkillä matkoilla on varattava miehistölle riittävästi tilaa, lyhyillä matkoilla kuten tässä Libausta Saarenmaalle (n. 250 km.) ratkaisee kuljetuslaivaston tarpeen yksistään paino. Mitä laivojen kokoon tulee, vaikuttaa siihen ratkaisevasti purkaupaikan rannikon laatu. Kun purkaus tapahtuu luonnollisesti sitä nopeammin ja helpommin mitä lähemmäs rantaa alukset pääsevät, ovat matalilla vesillä pienet alukset suuria edullisemmat edellyttäen, että niiden merikelpoisuus vastaa muuten matkalle asetettavia vaatimuksia. Parhaiksi ovat käytännössä osottautuneet 3,000—5,000 tonnin alukset. Sopivan ja riittävän suuren kuljetuslaivaston varaaminen tuotti Saksalle varsin suuria vaikeuksia ja kun he eivät katsoneet voivansa asettaa mairinnousuun enempää kuin 19 alusta, joiden kokonaispömpö oli 153,664 tonnia laivoista useimpien ollessa 6,000—7,000 tonnin aluksia, jakoivat he mairinnousujoukot kahteen portaaseen, joiden kuljetuksen piti tapahtua kahdessa erässä. Matkan ollessa lyhyen ja vastustajan huonon eitästä ollut suurempaa haittaa.

Kun johto ja voimat olivat määrätty, seurasi itse mairinnousun yksityiskohtainen suunnittelu. Tässä oli aluksi tärkeintä ratkaista mairinnousukohta.

Maihinnousukohdan valinnassa on otettava huomioon yllättämismahdollisuus ja tuulilta suojaisa sekä purkaukselle muutenkin sovelias ranta-alue. Lisäksi vaikuttaa maihinnousupaikan valintaan vihollisen linnakkeiden ja maavoimienkin sijoitus, sillä on luonnollista, että milloin voidaan välttää joutumista jonkun järeän patterin vaikutuspiiriin tai nousemista suoraan puolustusjoukkojen syliin, sitä kartetaan. Maihinnousupaikan valintaan ehkä ratkaisevimmin vaikuttava tekijä on kumminkin myrskyllä suojattu purkauspaikka. Ainakin saksalaiset kiinnittivät tähän suurimman huomion ja valitsivat maihinnousupaikaksi Saarenmaan luoteisosassa sijaitsevan Togalahden, jota suojaasi kaksi 15 sm. patteria ja jonka läheisyydessä majaili vahvistettu rykmentti, mutta joka myrskyyn nähden oli turvallinen. Kun saaren varusväen päävoimat kumminkin majailivat saaren eteläosassa, mistä oli päivänmarssi Togalahdelle ja saaren eteläosaa suojaasi lisäksi 30,5 sm. patteri, oli kyseinen valinta melko edullinen. Tosin oli Saarenmaan länsirannikko kokonaan suojaton, mutta kun siellä ei löytynyt turvallista satama- paikkaa, hylkäsivät saksalaiset sen, koskapa pitivät myrskyä, joka monasti onkin tehnyt maihinnousijalle pahan kepposen, pahempina vaarana kuin kahta 15 sm. patteria. Tässä he osuivatkin ainakin kyseisellä retkellä oikeaan, sillä vihollisen vastustuskyky ei ollut suuriarvoinen.

Kun kysymys maihinnousupaikasta oli ratkaistu, kehitettiin suunnitelmia edelleen. Maihinnousun nopealle suoritukselle oli tärkeätä saada Togalahtea suojaavat patterit vaiennettua. Samoin oli tärkeätä nopeasti saada vallattua rannikolta niin laaja alue, sillanpää- asema, että purkaus saattoi tapahtua rauhassa. Vielä oli taktillisesti suuri merkitys Orisaaren sillalla, joka yhdisti Saarenmaan ja Muhun. Näitä seikkoja silmälläpitäen määrättiin kolme linjalavaa ja yksi panssariristeilijä pommittamaan Togalahden pattereita sekä muodostettiin erikoinen 3,600 jalkamiestä ja pyöräilijää käsittävä etujoukko, joka sai tehtäväkseen sillanpää- aseman nopean valtauksen. Samoin varattiin erikoisosasto, joka käsitti 150 matruusia, syöksykomppanian ja kaksi pp. pataljoonaa sekä kenttätykistöjoukosen, mille annettiin tehtäväksi rientää suorinta tietä Orisaaren sillalle estämään mahdollisten apujoukkojen Saarenmaalle pääsy samoin kuin Saarenmaalla löytyvän varusväen peräytyminen. Varustettuna konekivääreillä, mutta ilman hevosia ja ajoneuvoja määrättiin nämä joukot kuljetettaviksi suurimmaksi osaksi sota-aluksilla sekä keveillä laivastovoimilla, jotka

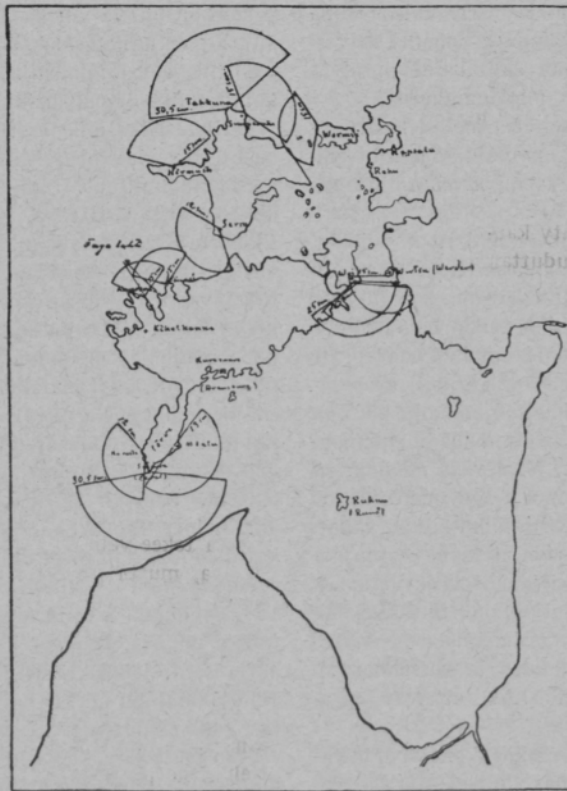
kulkivat varsinaisen kuljetuslaivaston edellä. Laivaston tykistötulen suojassa piti joukot heittää sotalaivojen moottoriparkasseilla rannikolle ja oli niiden määrä vallata maista käsin patterit sekä tunkeutumalla ennakolta määrättyihin aseisiin huomattavan kaukana rannikosta varmistaa maihinnousu.

Kun edellä kuvatulla tavalla olisi saatu jalansijaa saarella ja kun oli suunniteltu myöskin miten laivaston olisi toimittava avustaakseen Orisaaren valtausjoukkoa ja miten meneteltävä katkaistakseen venäläisten merivoimien peräytymisen, suunniteltiin operatioita jatkettavan siten, että laivasto pehmittäisi Söören patterit, jotka osilla Togalahteen laskettuja voimia vallattaisiin maitse samaan aikaan kuin pääosat maavoimista suunnattaisiin Kuresaaren itäpuolelle, siis jo ennakolta vihollisen peräytymistielle, sillä Saarenmaan varusväen pääosa majaili Kuresaaren kaupungissa Saarenmaan etelärannalla. Söören pattereiden valtaus avaisi lopullisesti tien Riianlahteen minkä johdosta maihinnousujoukkojen toinen porras suunniteltiin laskettavaksi maihin Kuresaaren (Arensburg), joka tähän mennessä oletettiin jo vallatuksi.

Näin olivat operation suuntaviivat selvillä ja nyt ryhdyttiin laatimaan tarkkoja toimintasuunnitelmia. Ennenkuin puutemme niihin on meidän syytä tarkata mitä opittavaa edellisestä voimme löytää. Ensinnäkin havaitsimme saksalaisten kiinnittävän huomiota siihen, että sillanpääasema saadaan vallattua nopeasti. Tämä onkin yllätyksellisen ripeän toiminnan edellytys ja välttämätön toimenpide varsinaisen purkauksen turvaamiseksi. Jotta valtaus kävisi nopeasti, valitaan tehtävää suorittamaan *keveitä ja liikkuvia voimia* ja sijoitetaan ne

kulkemaan varsinaisen kuljetuslaivaston edellä. Toiseksi huomaamme saksalaisten pyrkivän estämään apujoukkojen perille pääsyn ja vihollisvoimien peräytymisen, mitä varten he myöskin varoivat erikoisen muodostelman, joka heitetään ensimmäisenä maihin ja jolle pyritään antamaan *laivastonkin* tukea. Kolmanneksi näemme saksalaisten suuntaavan maihinnousujoukkojen päävoimat vihollisen selkähanteille, mikä saattaa vastustajan hermostumaan ja pakoittaa sen taisteluun epäedullisissa olosuhteissa. Niinikään näemme, että rannikkolinnakkeet pyritään valtaamaan *maista* käsin sitten kun laivasto on ne tulellaan pehmittänyt. Laivasto- ja maavoimien *yhteistoimintaa* pyritään siis tehokkaasti hyväksikäyttämään.

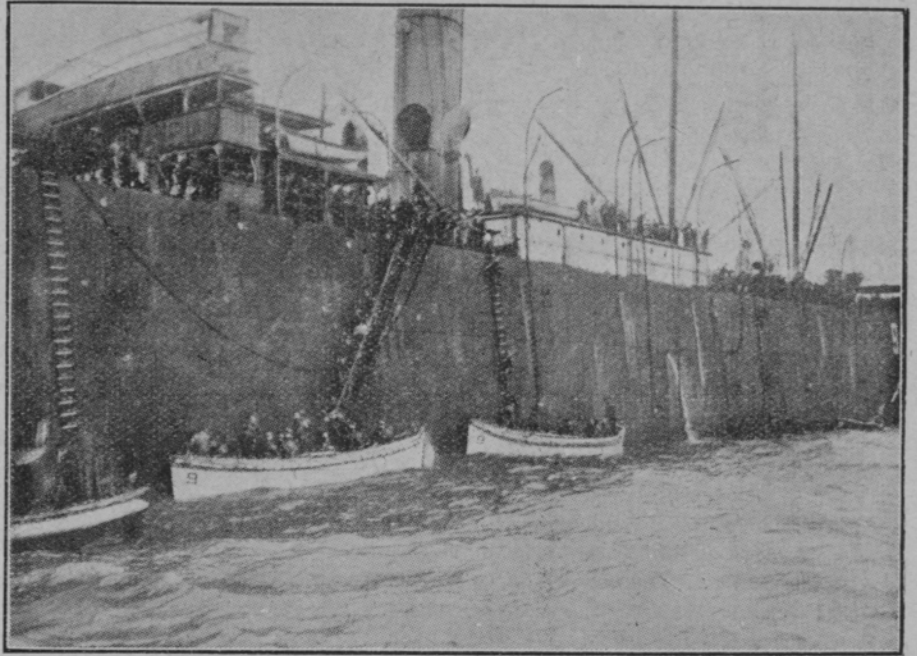
Tarkastelkaamme nyt kuljetussuunnitelmia, joista varsinkin purkauksen järjes-

Saarenmaan venäläiset linnakkeet.

tely on tärkeä, sillä sen kullustahan nopea maihin pääsy riippuu varsin suuresti.

Ensinnä harkittiin mitä muodostelmia ja missä järjestyksessä taistelut maissa ensiksi kaipaavat. Kun tämä oli selvitetty suunniteltiin lastaus sellaiseksi, että ensinnä tarvittava oli ensiksi käsille saatavana ja pyrittiin saman muodostelman tarvikkeet saamaan samalle alukselle, ettei syntyisi sekaannusta. Jotta joukot ja niille kuuluvat tavarat eivät rannalle päästessään sekottuisi toisiinsa muodostettiin erikoisia meriupseerien johtamia komennuskuntia, joiden oli määrä merkitä Togalahden kummankin rannan päämaihinnousupaikka pysyttämällä sen keskelle kel-

Kuljetuslaivan purkaus käynnissä.

tainen lippu. Tämän jälkeen piti maihinlaskualue vielä rajoittaa punaisin ja vihrein lipuin. Kaikkialle rannikolle, minne jalkaväkeä saattoi laskea maihin, oli lisäksi iskettävä valkea viiri ja suurin numerotauluin osoitettava minne numeron omaavan kuljetuslaivan lasti oli purettava. Nämä komennuskunnat samoin kuin miehistö viestiasemaa varten kummallekin rannalle sijoitettiin etujoukoksi määrättyjen mukaan. Kun purkauksen helpottamiseksi oli varattu tarpeelliset teknilliset apuneuvot ja miehistö koulutettu niiden käyttöön, kun maihinkuljetukseen oli varattu tarpeelliset hinaajat ja suunniteltu missä järjestyksessä ne hinaavat kuljetusveneet ja lautat maihin, mistä hakevat täydet, minne ne vievät ja mistä ottavat tyhjentyneet takaisin täytettäväksi sekä mitä töitä ja missä järjestyksessä pioneerien on suoritettava, oli ennakolta tehty kaikki voitava sekaannuksien estämiseksi ja työn jouduttamiseksi. Mutta saksalaiset eivät tyytynet vielä tähänkään. Kun armeijan joukot olivat luonnollisesti täysin kokemattomia laivuksessa ja purkauksessa samoin kuin kaikessa muussakin merimiespalveluksessa, järjestettiin Libaussa harjoituksia. Tulevalla kuljetuslaivallaan sai kukin joukko-osasto meriupseerin johdolla harjoitella laivausta ja purkausta veneisiin ja tätä vaikeassakin merenkäynnissä. Laskeutuminen pitkin »Jaakopin portaita» täysissä kenttävarusteissa pieneen aalloilla kuppelehtivaan veneeseen ei oudolle ole helppoa. Harjoitus oli hyvään tarpeeseen ja kuului tuottaneen varsinkin merimiehille suurta huvia. Niinikään saivat »kenttäharmaat» souluopetustakin. Myöskin kuljetuslaivojen päällystö sai opetusta liikehtimisestä suljetuissa muodostelmissa yöllä ja sammutetuin valoin.

Vielä suunniteltiin kuljetuslaivaston turvaaminen niin kuljetuksen kuin purkauksen aikana y. m., joihin kaikkiin ei tässä yhteydessä ole tilaa puuttua. Pääasiat ovatkin jo käyneet ilmi ja ennen kaikkea on huomattava suunnitelmien johdonmukaisuus ja yksityiskohtiakin

käsittelevä tarkkuus. Kumpikin ovat tekijöitä, jotka maihinnousun ollessa kyseessä ovat suurimerkitykselliset, sillä johdonmukaisella ja tarkalla yksityiseikkain ennakkosäännöstelyllä saadaan työt sujumaan arvaamattoman nopeasti kuitenkin vain sillä edellytyksellä, että suunnitteluissa ei ole menty mahdolltomuuksiin ja että miehistö on koulutettua ja tiukkaan kuriin tottunut. Monessa suhteessa muistuttaa maihinnousu valmistelujensa puolesta liikekannalle-panoa, joka sekin suunnitellaan niin tarkoin, että jokaisen toimihenkilön työt määrätään ennakolta vieläpä aikakin, jossa kukin niistä on suoritettava. Saksalaiset ovat osottaneet olevansa mestareita kummassakin ja salaisuus piilee siinä, että he käyvät tapaukset läpi ajatuksissaan jo ennakolta ja säännöstelevät kaiken niin harkitusti ja tarkoin, ettei sekaannuksille ja kaikenkaltaisille hankauksille jää tilaa.

Lastaus, merimarssi ja purkaus sujuivat suunnitelman mukaisesti. Togalahtea suojaavan patterinkin valtaus kävi niin äkkiä ja yllättäen, että eräs upseereista tavattiin vielä vuoteesta. Hänet ja hänen miehistönsä oli uuvutettu alituisilla hälytyksillä, niin että kun saksalaiset sitten tulivatkin, ei heitä aluksi uskottu vihollisiksi.

Mitä varsinaisten operatioiden kulkuun tulee, eivät ne tarjoa paljoakaan mielenkiintoista. Venäjän laivasto-voimat eivät tee kerrassaan mitään ja maavoimainkin kaikki ponnistelut kohdistuvat peräytymiseen. Pattereista tekee vain 30,5 sm. Söören patteri sitkeätä vastarintaa, mutta muista eristettynä ja saamatta keneltäkään tukea, ei sen puolustus voi vaikuttaa lopulliseen ratkaisuun ja lopulta antautuu sekin. Maihinnousu oli saksalaisille onnistunut ja muodostunut enemmän taisteluharjoitukseksi kuin lujaksi voimain mittelyksi. Saksalaiset pitävät itse suorittamaansa maihinnousua erinomaisena saavutuksena ja sitä se onkin ainakin suunnittelujensa puolesta, jotka tarjoavat paljon mielenkiintoista sille, joka pyrkii tutkimaan kysymystä siitä, miten maihinnousu on pyrittävä suorittamaan.

JUOKSU- HAUTA 8

*Sotilaan Joululle
kirjoittanut saksal. luutnantti
F. BORGMAN*

Taistelun huippukohta on käsillä silloin, kun mies syöksyy miestä vastaan. Tämä tapahtuu yhä harvemmin, sitä mukaa kun armeijoiden mekanisointi lisääntyy: useimmat viime suursodan kaatuneista eivät koskaan ole katsoneet silmästä silmään vihollistaan. Ja nekin sadattuhannet, jotka noiden miljoona-armeijoiden joukosta ovat kokeneet mieskohtaisen kamppailun kaikki kauhut, pystyvät niistä tuskin mitään kertomaan, sillä kaikki peittyi kuin suureen veriseen huumaan. Ainoastaan räikeistä sekavista tuokiokuvista voi jälkepäin koettaa luoda itselleen jonkinlaista kokonaiskäsitettyä. Mutta tavallisesti on se turha, pirstaleet jäävät pirstaleiksi noiden synkkien muistojen joukossa, joita vain vastenmielisesti manaa esiin.

Äkkiä loppui juoksuhauta. Seisoimme neuvottomina keltaisessa rämeikössä, joka kohosi aivan rintamme tasalle. Minä tunnustelin jaloillani ja nousin jonkin pehmeän limaisen päälle paremmin nähdäkseni, mutta luisuin alas. Jaloissani oli ruumis. Kaivoksen pohjoisrinteellä olevan talon luo oli korkeintaan kaksisataa metriä avaraa kenttää, jota ruumiit peittivät. Täytyi uskaltaa yrittää tehdä tuo matka. Syöksyimme esille kaikki yhdellä kertaa ja sitten eteenpäin. Olimme eläviä maaleja englantilaisten konekivääreille, jotka jostain kaivosrakennuksesta syytivät nyt tälle maakaistaleelle lyijyä parhaan kykynsä mukaan. Maidonvalkeat savupilvet salamoivat keskellämme, ne olivat shrapnellien räjähdyksiä. Kompastuin ruumiista irtisingonneeseen jalkaan. Eteenpäin, eteenpäin! Tykinammus iski tiilinkarvaan savupilven pöllähtäessä taloon juuri samalla hetkellä, kun sen saavutimme.

Syöksyimme melkein pää edellä syvään rikkiammuttuun juoksuhautaan, joka kulki pitkin edellämainitun talon sivua ja kaivospihan muurin pohjoispuolta ja joka nyt oli täynnä kaatuneita sotilaita. Sen limaisia seinämiä vasten makasi nojallaan eri asennoissa preussilaisia ja baijerilaisia kaikista mahdollisista rykmenteistä. Kas tuossa 3:sta, tuossa taasen 9:stä, 13:sta, 15:sta, 16:sta, 17:sta, 22:sta, 55:sta, 56:sta, 57:stä. Jokaista numeroa edusti jokunen mies, korkeintaan muutama ryhmä. Taukoamatta räiskyi vihollistuli vastaanamme korkean kuonaläjän mustalta reunalta ja raivosi kuin pyörre-

myrsky keskellämme. Virtanaan kulki haavoittuneita ohitsemme. Joka kaatui, upposi pian syvään pohjaliejuun ja jälestä tulevat polkivat hänet kuoliaaksi. Kaikki huomaavaisuudenoitukset, pienimmätkin, olivat mahdottomia. Mitä tunsin, astuessani liejussa makaavien vielä elävien ihmisruumiiden päälle, sitä en voi koskaan kuvailla!

Kaivospihan koillispuolella kaartui juoksuhauta lounaaseen päin kulki kukkulan etelärinnettä pitkin vanhoihin menetettyihin saksalaisiin aseisiin N:o 8. Työnnyimme hartiavoimin ihmismassaa vasten, joka useissa kohdin pysähdytti liikenteen melkein kokonaan tuossa paikka paikoin hajalleen ammutussa juoksuhautajärjestelmässä, josta oli taisteltu nyt keskeytymättä toista päivää. Käsikranateilla täytetyt säkit kulkivat kädestä käteen. Edestäpäin kuului huuto: »Konekivääri-ammuksia! konekivääriammuksia!» Huusimme vastaan niin kovasti kuin ikinä jaksoimme: »Ne tulevat, ne tulevat» ja työnnyimme epätoivon vimalla yhteensullottua jalkaväkijonoa vasten, joka tuli vastaanamme. Vihdoin olimme kärjessä, jossa konekiväärimme lyhyin väliajoin papatti ja paukkui. Ville ja Sami tuijottivat epäuskoisina meihin, kun heille ärjyen selitimme, että olimme tulleet päästämään heidät asemilta. He näyttivät todella siltä, kuin olisi Jumala heidät hyljännyt. Yltä päältä rasvassa, läpimärkinä ja tahrittuina! Kaksi päivää olivat he melkein taukoamatta ampuneet. Mönniken oli kaatunut, Kraemer haavoittunut. Samikin oli saanut vertavuotavan haavan otsaansa, muttei ollut tahtonut jättää tovereitaan pulaan. »Baijerilaisillahan ei ole aavistustakaan siitä, miten konekivääriä hoidetaan, vaikka he ovatkin muuten kelpo miehiä. Kun meillä ei ollut enää lainkaan vettä jäähdyttäjään, asettivat he kahvipullonsa käytettäviksemme ja kun sekin loppui, täyttivät he luonnollisella tavalla vesikattilan!»

Aliupseerini ja minä iskeydyimme viipymättä konekiväärin taakse, joka oli hehkuvan kuuma ja melkein kokonaan ammuttujen hylsyjen peitossa. Vähän väliä saimme lopettaa ammuttamme kesken, kun jäähdysmanttelin sisällä kiehuva vesi pihahdutti näkyville petollisia valkeita höyrypilviä. Vain muutamien askelien päässä edessämme kohosi juoksuhaudan toiselle laidalle pikaisesti heitetty hiekkasäkkibarrikaadi, jonka eteen hyökkäyksemme oli pysähtynyt. Taukoamatta risteilivät ilmassa kuten lumipallosilla olon aikana käsikranaattien kuolemaatuottavat räjähdysainesylinterit. Kaikkialla pöllähtelivät likaiset savupilvet. Tukahdettuja raivon- ja tuskanhuutoja kaikui räjähdysten aiheuttaman yhtämittaisen jyrinän keskellä. Sirpaleet surahtelivat ilmassa, vihelsivät ja iskivät voimakkain iskuin pehmeään lihaan tai maahan tai kovaan aseteräkseen. Kypäreitä, patalakkeja, asekapaleita tai irtirepeytyneitä ruumiinosia sinkoili kuin pyörteen ajamina kaikkialla. Äärimmäisessä kärkeissä teki paljaspäinen pioneeri ihmeitä. Kasvavassa taisteluraivossaan sinkosi hän käsikranaatin toisensa perästä vihollisasemiin välittämättä vähääkään vihaisesti ulvahtelevista projektiileistä. Uudelleen ja uudelleen kumarsi hän päänsä alas, sitten jälleen ylös ja salamannopeudella suunnan määräten suhautti aina uuden kranaatin vihollisten keskeeseen. Tätä leikkiä tuntui kestävän loppumattomiin. Askel askeleelta päästiin eteenpäin, sillä englantilaiset tekivät vimmittua vastarintaa. Olimme kuin hornan kattilassa. Kolmelta taholta sinkoivat keskuuteemme näkymättömien ampujien murhaavat luodit vinkuillen ja vihel-

lellen päittemme ympärillä. Huolestuttavin oli tilanne oikealla, jossa englantilaiset olivat pesiytyneet korkealle kuonaläjälle ja ampuivat hautaamme ylhäältä vinossa kulmassa, jolloin luhistuneet ampumahautaseinämät eivät antaneet juuri mitään suojaa. Kumarassa haavoittumattomien jaloissa laahustivat haavoitetut jatkumattomana jonona, kahlaten polviaan myöten juoksuhaudan pohjaliejussa. Me puolestamme, havaitessamme vaikkapa vain vilahdukseltaakaan vastaisella puolella pään, hatun tai kiväärinpiipun, suuntasimme sinne viipymättä mitä murhaavimman tulen.

Taistelu oli kestänyt todennäköisesti noin tunnin ajan. Kärkemme oli askel askeleelta raivannut tietä eteenpäin aina pääjuoksuhaudaan johtavalle aukolle saakka ja valmistautui nyt tunkeutumaan entiseen varustukseemme ja valtaamaan sen takaisin. Voimakas hurraa kajahti pitkin rivejä — mutta silloin tekivät englantilaisetkin vastahyökkäyksensä. Karjuvia, käsikranaatteja sinkoavia olentoja kiipeili esille juoksuhaudasta kissamaisen keveästi iskeytyen meidän rivejämme vastaan. Jalkaväkemme sai kestää todellisen käsikranaattisateen — se oli joutunut ansaan. Oikealtakin, melkein takanamme, syöksyi äänettöminä esille khakipukuisia olentoja kuonaläjän rinnettä alas. Ja nyt, hädän äärimmäisellä hetkellä lakkasi konekiväärimekin toimimasta! Vapisevin käsin ja kuumeisella kiireellä koetimme saada sen uudelleen ampumakuntoon. Lataamme uudelleen kerran, kahdesti, kolmasti. Kuulemme epätoivoista kirkunaa: »Konekivääri, tulta!» Hymyilemme tyysinä, fatalistisina, revimme ja kiskomme saadaksemme kojeemme ampumakuntoon. »Konekivääri, tulta, tulta!» Jalkaväen vastarinta läimenee, kuka vielä on hengissä, koettaa pelastautua takaisin kentän yli. Useimmat kaatuvat kuin metsän otukset ajolahdin aikana. Nyt räjähtävät ensimmäiset käsikranaatit jo selkäpuolellemme. »Irti jalustasta!» Jokin ruuvi on ruostunut kiinni. Hakkaan sitä kaikin voimin lapiollani ja heitän sitten konekiväärin selkääni. Ympäilläni sataa käsikranaatteja. Ennenkuin ne sentään ehtivät räjähtää, olen jo kalliine kantamuksineni kiiruhtanut pois. Vaikka hirveä tuli räiskyykin takanamme, pääsen kuitenkin kuin ihmeen kautta kaivoksen pohjoisreunalla oleviin asemiimme, jossa jalkaväkemme on ryhtynyt uudelleen vastarintaan ja pysähdyttää nyt kintereillämme seuraavien englantilaisten hyökkäyksen löyden heidät takaisin verissä päin.

SUOMEN KULTASEPPÄ OY:n

jalometalliteokset

ovat kautta maan tunnettuja taiteellisista muodoistaan, hienosta valmistuksestaan ja halvoista hinnoistaan.

LIIKKEET:

TURKU. Aurankatu 12 A. HELSINKI. Aleksanterinkatu 15. TAMPERE. Hämeenkatu 21.

Gräs jouluvitko w. 1724 Karjalan Kannaksella

Sotilaan Joululle kirjoittanut Wilho Nenonen

Uudenkaupungin rauhanteosta vuonna 1721 seurasi näennäinen aselepo ja pinnallinen rauhallisuus. Itse asiassa kuohui suomalainen sisu ja koston ajatus varsin yleisesti ja voimakkaana varsinkin siinä osassa Suomea, joka tuli kuulumaan Venäjälle. Kärsityt vaivat ja runsaat verenvuodattukset, kotien ja vapauden menetykset eivät saaneet lannistumaan karjalaisen talonpojan mieltä. Pää pystyssä uhmasi se vihollista ja aseetomanakin nousi vastustamaan sitä siellä, missä pakkovalta liiaksi tiukkeni. Ja sellaisia yhteenottoja talonpoikien ja venäläisten kasakkain välillä tapahtui tuhkaitehään paikkakunnilla, jotka kuuluivat lahjoitusmaina jollekin venäläiselle kreiville tai muulle korkeasukuiselle venäläiselle. Talonpojat valittivat korkeimpiin paikkoihin raskaista veroistaan ja liian suurista rasituksista. Mutta anomuksiin tuli harvoin vastausta, ja sekin saattoi olla päinvastainen, mitä he odottivat. Niitä seurasi tavallisesti kasakkain tulo. Uppiniskaisia rangaistiin. Joukottain heitä viettiin hoviin kirjoittamaan puumerkkiään uuden hovin isännän kontrahtiin. Kuka sitä ei tehnyt, ja sellaisia oli paljon, sidottiin jaloista rautarenkaaseen kiinni ja piestiin solmuruoskalla. »Panetkos puumerkkisi» huudettiin ruoskittaville, mutta vain synkkä silmäys oli vastauksena.

Syksyllä, edelläkerrottuna vuotena, tuli V:n pitäjään uusi hovin isäntä. Mikä lie ollut miehiään. Ei näytänyt kovalta, vaan kutsuipa silloin tällöin talonpojan, joka oli tullut hoviin asialle, luokseen ja kyseli kaikellaisia asioita, nauroi ja piti hauskaa ja tarjosipa siinä istuessa vielä kaikellaisia herkkukujakin vieraalleen. Mutta sellaista kesti vain kuukauden, toista.

Eräänä sunnuntaina jumalanpalveluksen päätyttyä tuli surullinen viesti kuin vasama ylhäältä talonpojille. Heistä tuntui jokaisesta siltä, että vanhan rovastin ääni oli tavallista hiljaisempi, taisipa pettääkin kesken lukua ja silmät pysyivät kiinteästi kuulutuksessa, kun hän julisti sitä seurakunnalleen, jonka kuormaa hän hengesään kantoi mukana. Hän, jos kukaan tiesi heidän vaijansa ja ahdistuksensa, mutta hänkin oli heikko. Koetihan hänkin välikätenä auttaa asioita ja oloja, mutta harvoinpa niistä apua lähti. Siksipä nytkin, uusi, entistä ankarampi kuulutus koski häneen kipeästi, ja tuntien ikäänkuin itsensä syylliseksi tähän, karttoi katsomasta seurakuntaansa, joka hiljaisena, päät alaspainuneina kuunteli kuulutusta.

Kirkonmäellä, jumalanpalveluksen loputtua, alkoi vasta kaamea totuus purkautua sanoiksi. Pienissä ryhmissä seisoiivat miehet ja neuvottelivat hiljaisin äänin. Ja se mitä neuvoteltiin ja missä säyvässä, näkyi heidän katseistaan, kun hovin mahtava herra ajoi vaunuillaan,

parivaljakon vetäminä, sivuitse. Päät tosin useimmalta paljastuivat, mutta taipumattomina pysyivät selät ja synkkiä, vihamielisiä silmäyksiä luotiin hänen jälkeensä.

— Peto, sähisi joku hampaittensa välistä.

— Tulot eivät kai enää riitä Pietarin juominkeihin, sanoi toinen.

— Sanopas muuta! Komeata oli sen tulo tänne. Oikein kirkonkelloja piti soittaa. Pitipä viikon meillegin pitoja. Mitäpä siinä oli! Mutta nyt näyttää ottavan runsaan maksun takaisin.

— Mitä olisi tehtävä? — Suostuttavako?

— Jollei suostuta, niin pakottaa. Niinhän ne ovat kaikki tehneet. Heillä on keisari puolellaan. Kasakat apunaan.

— Epäröittekö, mitä olisi tehtävä? — Voimakas, raudalta kalkahtava ääni rikkoi pienen ryhmän hiljaisen puhelun. Kaikki kääntyivät puhujaan kuin säikähtyneinä, mutta nähtyään puhujan Kyllästilän Mikoksi, vertaisekseen, neuvonantajakseen, vaaroja ja vaikeuksia uhmaavaksi mieheksi, uljaan karjalaisen sissin, rauhoittuivat miehet.

— Sinäpä sen tietänet, huudahtivat useat äänet yhtäaikaa.

— Onko teissä ketään, joka on ajatellutkin menevänsä uutta kontrahtia tekemään?! Kautta arpeutuneitten haavojeni, sitä en usko!

Mikko katseli miehestä toiseen.

Kukaan ei puhunut hetkeen mitään. Toisia näytti miellyttävän Mikon rohkeat sanat, mutta oli joukossa sellaisiakin, joiden kasvoilla näkyi arkaileva epävarmuus.

— Mutta jos hovin herra panee väkisin kirjoittamaan puumerkin kontrahdin alle, huomautti joku.

— Väkisin? Kuka meitä väkisin siihen voi pakottaa? huudahti Mikko ja häneen yhtyi usea ääni.

— Pakoittavat kasakoitten avulla ja häätävät kodista pois, niinkuin ovat monasti tehneet, lisäsi vielä äskeinen puhuja.

— Sellaista voivat tehdä niille, jotka ovat raukkoja panemaan vastaan. Tulkootpa minun konnullen! sähähti Mikko.

— Meillä on entiset laillistetut verot ja niissä me pysymme kiinni.

— Oikein! Niissä pysymme. Olkoon päätöksemme yksimielinen. Ei yksikään meistä saa näkyä uudessa kontrahdissa puumerkkeineen, vahvasti Mikko.

— Jollei se auta? ..

— Tulkaa silloin minun luokseni, kun kasakat ilmestyvät. Minä näytän mikä auttaa. Yksi kaikkien ja kaikki yhden puolesta. Antakaa tieto tästä kaikille ja hajaantukaamme koteihimme. Ei tässä auta muu kuin odottaa.

Miesryhmät hajaantuivat, mutta Mikko lähti vielä rovestin luo ilmoittamaan tehdystä päätöksestä, jonka rovasti, itseään ajattelematta, niinkuin useasti ennenkin, vei hovin herralle tiedoksi.

Kului viikko. Painostava, jännittynyt mieliala valitsi talonpoikien keskuudessa. Odotettiin hetkellä millä hyvänsä ukkosilman nousua, joka uhkasi hovista päin. Kauvan sitä ei tarvinnut odottaakaan. Uhatut vieraat saapuivat ja tulivat, kuten odottaa saattoikin ensiksi Mikko Kyllästiselle. Heitä oli kolme hovin uskottua miestä.

Mikko oli nähnyt heidät jo ikkunasta ja riensi pihamalle.

— Hovin herran nimessä ja käskystä haastan teidät tämän viikon aikana tulemaan hoviin uutta kontrahtia tekemään, julisti eräs heistä mahtipontisesti.

— Entä jollen tee sitä? kysyi Mikko.

— Uppiniskaiset rangaistaan. Viedään Viipurin linnaan.

Mikko nauroi.

— Hyvä! Vieköä terveiseni ja sanokaa, etten tee mitään uutta kontrahtia enää. Hyvästi! Ja kääntäen selkensä miehille hän meni sisälle.

Hampaitaan kiristäen voimattomassa vihassa kääntyivät miehet pois menen toisiin taloihin. Mutta tulos oli sama joka paikassa.

Kun viikko oli kulunut, ei uuden kontrahdin tehneitä ollut yhtään.

Odotuksen jännitys kasvoi yhä suuremmaksi. Oltiin jo jouluviikolla ja luultiinpa monessa talossa joulun sentään kuluvan rauhallisesti. Mutta jo Tuomaan päivänä, ennen joulua, kulki kiireinen viesti talosta taloon: Viisikymmentä kasakkaa oli tullut Viipurista hoviin. Niiden tulon syy oli tietty asia. Mutta ennenkuin tämä rankaisujoukko ehti vielä käydä tehtäviinsä olivat talonpojatkin kaikessa hiljaisuudessa rientäneet Mikon luo, joka tottuneesti jakeli neuvoja ja määräyksiä miehille. Mikolla itsellään oli vain miekka, jota hän oli kunniakkaasti kantanut monilla sissiretkillään, mutta toisilla miehillä ei ollut sellaistaakaan asetta. Kenellä oli rautakanki, talikko, kirves tai yksinkertaisesti vain teräväksi veistetty seiväs. Ja viiteen kolmatta heitä lie vain ollut, puolet kasakoitten lukumäärästä. Mutta Mikko ei ollut ensikertaa tällaisessa leikissä.

Tuskin olivat miehet ehtineet talon takana olevan metsän siimekseen odottamaan tapahtumien kulkua, kun odotetut saapuivatkin talon pihalle.

Mikko oli yksin pihalla.

— Tuletko panemaan puumerkkisi? tiukkasi hovin kirjuri häneltä.

Mikko ei ollut kuulevinaan, siirtyi vain sivummalle kasakoitten tieltä. Ovet olivat teljettyt. Kirjuri vaati häneltä avaimia.

— Avaimet ovat minun ja sinne ei mennä minun luvallani.

— Mutta minä näytän kenen luvalla, huusi kirjuri ja iski ratsupiiskallaan häntä kasvoihin.

Kasakkaparvi nauroi ja ryhtyi särkemään ovia ja ikkunoita, joista tunkeutuivat sisään. Suurin osa heistä jo mekasteli sisällä, muutamien harvojen hoidellessa hevosia ulkona, kun metsässä odotelleet miehet hiljaa kuin varjot hyökäsivät talon nurkkien takaa, toiset pihalla olevien kasakoitten kimppuun, suurin osa rakennuksen portaille, missä syntyi kiihkoinen käsirysy ja seipäillä ja kirveillä lyöminen. Mutta tuhoa tuottavin oli Mikko miekallaan. Entinen uljas sissi käytteli sitä tottuneesti. Kasakoita parveili kuin hyttysiä hänen ympärillään, mutta turhaan yrittivät heidän pitkät keihäänsä päästä häneen. Mutta lopuksi oli kasakoitten ylivoima siksi suuri melkein aseetonta talonpoikaisjoukkoa vastaan, ettei se kestänyt sitä, vaan yhä enemmän ja enemmän täytyi heidän väistyä syrjään. Kasakat eivät seuranneet heitä pitemmälle, vaan jäivät taloon. Uunit ja ikkunat rikottiin, ovet heitettiin pihalle, josta ne myöhemmin kuljetettiin hoviin. Liedellä ollut ruokakattila heitet-

tiin lumihankeen, sillä sekään ei nyt kelvannut heille, olivathan he saaneet tultuaan hovissa paljon paremmat tulijaiset.

Jokaisessa talossa seurasi sama perinpohjainen hävitys.

Metsässä, havumajoissa viettivät miehet, vaimot ja lapset joulun suurta juhlaa, pakkanen, nälkä ja kärsimys vieraina. Mutta niinhän oli ollut aina... Siellä Suomessa, Kyminjoen toisella puolella olisi ollut ehken parempi, mutta — — —

täällä huminoivat ikihongat isien henkeä, täällä esi-isien hurme nousi velvoittavana kutsuna maasta, joka oli heidän, veren hinnalla ostettu ja aina veren hinnalla maksettava. Se oli rakas se maa heille, isien maa, jota vieras omakseen tahtoi. Mutta ei, ei koskaan! Vielä täytyi kasakoitten ja venäläisten herrojen ies sortua. Perintönä veressä, äidinmaidossa antavat he sukupolvesta sukupolven oman sitkeän voimansa, rakkautensa maahan, joka oli heidän ja oli kerran oleva jakamattomana heidän.

Monet miehistä joutuivat Viipurin linnahan istumaan vuosikausiksi, toiset Siperiaan, mutta uuden ajan valoisimmat toiveet itivät aina sydänten sopukoissa.

Sitä vahvasti vanha rovastikin, jonka usko oli horjumaton. Eikä se usko loppujen lopuksi pettänyt. Kauvan jälkeinpäin näki uusi polvi vapauden aamun lämmittävän Karjalan kankahia. Nuorta elä-

mää, voimakasta verta se vieläkin oli tahtonut, mutta maa, joka kätki niin kalliita muistoja, olikin kallis ja rakas, eikä sen lunnaksi ollut mikään liian kallista.

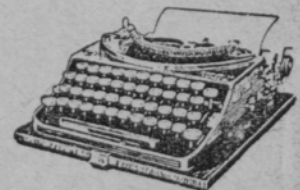
Ensimmäinen kirjoituskoneenne

Remington Portablea käyttäen saavutatte lyhyessä ajassa suuremman nopeuden kuin käsin kirjoittaen, ja kirjoituksenne on aina yhtä kaunista ja selvää. Sen näppäimistö on samassa järjestyksessä kuin suuren Remingtonin. Jos Teidän tulee kirjoittaa suurella koneella, ei Teillä enää ole mitään uutta opittavaa.

Yksityiskäytössä on

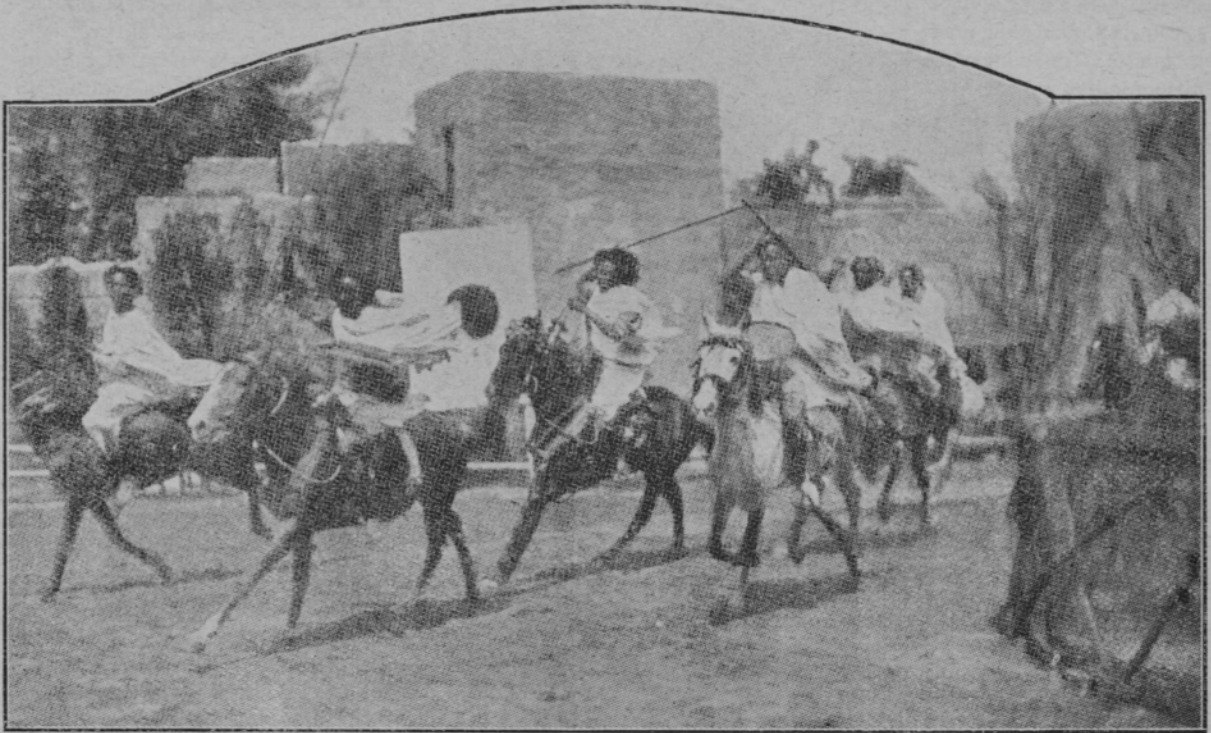
REMINGTON PORTABLE

ihanteellinen, näppärä, siro ja kestävä. Sen hinta on niin huokea ja maksuehtomme niin mukavat, että jokainen voi hankkia sen itselleen.

OSAKEYHTIÖ *Systema*

HELSINKI - TURKU - VIIPURI - TAMPERE - VAASA - OULU - KUOPIO
LAHTI - KOTKA - SORTAVALA - PORI

Hurjaa vauhtia kohti vihollista.

S O M A L I E N S O T A

Sotilaan Joululle kirjoittanut
Jahvetti Ronkainen

Merimiehet ja muut luotettavat maailmanviestit kertovat mielellään asioista, joista heillä ei ole kaukaisinta aavistustakaan ja valehtelevat niin että korvat heiluvat. Ihmiset ymmärtävät sentään, minkälainen arvo on annettava noille «luotettavalta taholta» tulleille jutuille, joten on välttytty kaikenkarvaisilta väärinkäsityksiltä.

Minua täytyy kuitenkin uskoa, sillä voin todistaa kertomani väitteet ja tosiasiat valokuvin, joita otin mukaani tapahtumapaikalta.

Eksyin päivänä muutama Berliinin Zoon, eläintarhan, läheisyyteen, jossa muuan somalilainen alkuasukasseurue antoi hurjia näyttöksiä varsin kohtuullisesta maksusta. Painuin korkean aitauksen sisään ja jouduin joka taholta villin heimon ympäröimäksi. Jollei seurassani olisi ollut vankkaa miestä, erästä Berliinin yliopiston kunnianarvoisaa

opettajaa, joka oli valmis ruumiin ja hengen asein puolustamaan persoonaani, en tiedä kuinka olisi käynyt.

Mutta ensin muutama selvittävä sana näistä somalaisista.

Nimestä päättäen tutkija sellainen kuin Wetterhovi—Aspa voisi pitää näitä villejä jollei nyt suorastaan suomalaisina niin ainakin sukulaiskansana. Mutta väri sanoo: seis! Nämä miekkokset ovat näet yhtä mustia kuin suomalaiset valkoisia. Tarmokkaat saksalaiset ovat pyydystäneet nämä villit, jotka muuten sivumennen sanoen puhuvat niin sika-

maista ja epäselvää kieltä, että sitä on aivan mahdoton ymmärtää, kaukaa Afrikan sisämaasta, englantilaisen Somalinmaan ja Abessinian väliseltä alueelta, Oqadenin, Batteren ja Abaskulin maakunnista, ja saaneet niitä kiinni, ties minkä tempun

Kauniita somalityttöjä. Kuvassa keskimäinen sai Ronkaisenkin sydämen lämpimästi sykkimään.

avulla, kokonaista kuusi-kymmentä verenhimoista roikaletta. Tuo viimeainnitu nimitys (roikale) on onnistunut sikäli, että 1 metrin 80 sentin pituiset somalit eivät ole harvinaisuuksia. Lisäksi mainitaan, etteivät nämä ihmiset ole neekereitä, vaan uljasta, sotaista sekakansaa, jonka suonissa vrtaa haamilaisista, seemiläistä ja hiukkasen neekerivertä. He ovat pikimustia, päiväntasaajan auringon helotuksesta pohjaanpalaneita, joten heitä on vaikea pimeässä erottaa jos niinkuin joutuu tappeluun. Tämä kansa elää kotiseudullaan metsästyksestä, verikostosta, saaliinhimosta ynnä muista pöyristyttävistä asioista, mutta Berliinin eläintarhassa näyttelemällä itseään sekä myymällä postikortteja, keihäänkärkiä sekä hammastikkuja, mitkä tekevät hampaat häikäisevän valkoisiksi, ja Jumala paratkoon ties mistä vielä tässä suuressa, julmassa maailmankaupungissa. On murheellisin mielin todettava, kuinka he ovat etääntyneet varsinaisesta villi-ihmisistä.

Mutta eipäs kuitenkaan. Sen sain heti tuta joutuesani tämän heimon keskuuteen. Säälimättä vaativat he toveriani ja minua ostamaan noita pikkuesineitä. Tunnetulla häikäilemättömyydelläni lunastin vain yhden postikortin ja 2 hammastikkua à 1 Smk. kpl. (ei ole kuvaa). Sitte sain myöhemmin nähdä toisen todistuksen heidän raakuudesta, mutta keron sen tuonnempana.

Varsinaisesti olin tullut katsomaan hurjien somalien taistelua. Aidatulle areenalle marssi marssijärjestyksessä lakanoihin kietoutuneita vilttejä, miehiä ja naisia ja pieniä lapsen pipanoita, kameeleineen ja hevosineen, laulaen

Kiljuva heimo ryntää kylästä keihäät sojossa.

Somalimaan nousevaa mustaa polvea.

kiihkeästi jotakin sotalaualua. He pysähtyvät kentälle ja kyhäävät tuotapikaa leirin. On komennettu lepo. Onnettomuudeksi vahti, joka ei näy tuntevan mitään sääntöjä eikä reklementtejä, torakhtaa vahtipaikalleen, jolloin hii-pivä toisen heimon varas anastaa kaksi hevosta. Nukkuja herää ja hälyyttää. Leirissä syntyy nyt eri kohina ja tohina; miehet kiljuvat vietavästi ja hyppelevät metrin korkeudelle ilmaan heilutellen keihäitään aivan kuin olisivat astuneet kuumalle hellin renkaalle. Kuuma verileikki on pian täydessä käynnissä; terävät keihäät ja vihlovat sotahuudot leikkaavat ilmaa, kiiltävät veitset painuvat tuuman syvyydelle — kilpiin. Hevossoturit törmäävät vilkkaasti toisiaan vastaan (katso kuvia 1 ja 3). Naisihmiset panevat myös parastaan: he soittavat

suutaan ja napsuttavat huuliaan, mutta varovat muulla tavoin ottamasta osaa sotatoimiin. Kaksi heimoa on ilmisodassa keskenään. Otetaanpa vankejakin, joilta myöhemmin, niin kerrotaan nipistetään pää pois tarpeettomana elimenä. Tappaja saa kuulema strutsinsulan siitä palkinnoksi. Siinä joutui pari sellaista miehentappajaa ankaraan keskinäiseen tiimellykseen. He näkyivät kokonaan unohtaneen leikin kuten härmäläiset »Pohjalaisia» elokuvattaessa ja viskoivat rajusti keihäitä toisiaan kohti. Ne kimpasivat terät väärinä vastustajien kilvistä. Nyt ne näkyivät tavoittavan toistensa päitä. Katsojat liikehtivät hermostuneina. Muutamat somalit menevät väliin ja saivat suurella hieillä ja vaivalla päälliköt erille toisistaan. Otin kuvan urhoollisesta päälliköstä. (Katso kuvaa n:o 6). Sota on nyt suurin piirtein katsoen päät-

tynyt. Varasheimon tuo nuoren tytön (kuvassa 2 keskimäinen) tehdyn anastuksen korvaukseksi ja nyt alkaa rauhanjuhla lauluineen ja tansseineen. Miehet menevät poloneesia keihäät kädessä ja vaimoväki tanssii huppahuppaa rummun ja laulun säestyksellä. Mustat karkarat heittävät häränpyllyä kentällä (katso kuvaa 4) ja irvistelevät yleisölle. Korviasärkevän humun ja melseen jälkeen somalijoukko marssii ulos areenalta päästellen kurkuistaan, kuten päättelin, kaihoisia säveleitä. Sota oli loppunut, eläköön rauha!

Sitten sattui välikohtaus, josta kerron vielä. Muuan berliiniläinen mamselli valkeassa silkkihamosessaan oli tullut tätä mustaa väkeä töllistelemään. Eräs pieni somalityttö, joka sai kulkea vapaasti missä halusi, taapersi neitokaisen luo ja kosketti hänen hienonhienoa silkkihamostaan kätösellään. Nainen parkaisi sydäntäsärkevästi, sillä hän oli näkevinään puvussa mustat sormenjäljet, ja löi pienokaista. Vekara tuosta vain yltyi ja riippui uhrissaan kuin takiainen ja tämä kiljui. Yleisöä tuli joka taholta seuraamaan tätä huvinäytelmää. Saapui eräs isompi somaalityttö, joka alkoi hänkin tehdä onnet-

*Somaalipäällikkö
Ali Egge,*

Kameelivyökkäysjoukko valmiina taisteluun.

keihäänkärkiä ja eräs kirjatoukka riipusti korkeita kirjaimia paperille, josta päättelin, että kirjoitustaito oli korkealla kannalla.

tomalle kiusaa. Silloin neitoparka sai jalat alleen ja pakeni mustien valtakunnasta silmät kyynelissä. Eikä puvussa ollut mustan varjoakaan!

Seurasin vielä somaalien elämää heidän majoihinsa. Muutamat naiset palmikoivat, shinglasivat toistensa tukkia, miehet takoivat

Mutta voi sun —! keskellä somaalien leiriä oli valtava

apinakallio, jolla paviaanit rääkyivät ja viettivät huonoa elämää. Häpeällinen näky keskellä solakkojen ja kauriskasvoisten villien asuttamaa kylää. Somalilapset kävivät silloin tällöin kivittämässä noita rumia, punatakapuolisia vintiöitä, jotka halusta heittivät nämä tervehdykset takaisin mitämaks aivan viattomien ihmisten niskaan. Minäkin olin vähällä saada nyrkinkokoisen kovan esineen kallooni, mutta vältin tämän persoonallisen muiston aivan viimeingassa ja siirsin oman itseni aivan lähimmässä tulevaisuudessa pois Somalinmaasta.

Sillä jos olisin saanut paviaanien heittämän kiven päähäni, en nyt kirjoittaisi tätä muistelmateosta.

*»miehentappajan sulka»
hiuksissa.*

Vakuutusosakeyhtiö KARJALA

Palo-, auto-, kuljetus-, murtovarkaus- ja lasivakuutuksia

Tapatu mavakuutusyhtiö ILMARINEN

Lainmäärämiä ja vapaaehtoisia tapaturmavakuutuksia

PÄÄKONTTORIT VIIPURISSA

Punasenlähteenkatu 4 - Puhelin 2400 ja 838

Asiamiehiä kaikkialla maassa - Vahingonkorvaukset suoritetaan nopeaan - Vakuutusehdot auliit

Tämä on pieni tarina tuhansien samanlaisten joukosta. Harmaa, uhkaava joukko seisoo odottaen kasarmin pihalla. Kuin pilvestä lennähtää siihen yhtäkkiä auto. Ripeästi nousee siitä nuori eversti, rientää osaston luo ja tarkastaa sen mies mieheltä tiukkaan ja tarkasti. Kenties viivähtää hänen katseensa hetkisen eräässä kalpeassa, hennossa nuorukaisessa, mutta sitten hän jo jatkaa kulkuaan.

»Teitä odottavat kärsimykset, sota, nälkä. Ken tahtoo väistyä, palata, hän astukoon rivistä esiin. En kutsu häntä raukaksi!»

Eversti odottaa hetkisen, mutta kukaan ei liikahdakaan.

»Kiitän teitä pojat! Hyvästi!»

Samassa hän jo on autossa, joka pöllähtäen katoaa tienkatveeseen — — —

Kummun takaa metsätieltä kohoaa ilmaan heikko pölypilvi. Harmaa, pölyinen komppania marssii siellä pitkin vajottavaa, hietaista tietä. Kesäinen aurinko paahtaa kuumana ja ilmassa leijailleva tomu tarttuu inhoittavana miesten hikisiin kasvoihin, vaatteihin, saappaisiin, kaikkialle.

Koko päivän, aina varhaisesta aamusta alkaen, on komppania marssinut, mutta yhtään elävää olentoa ei ole näkynyt, ei rakennusta, ei kylää, ei peltoa, vain metsää, metsää loppumattomiin.

»Arvaappa Heikki mihin ilmansuuntaan ollaan menossa?»

»Näkeehän sen selvästi. Etelään.»

»Mistä sen päätät?»

»Siitä luonnollisesti, että tulee sitä kuumempaa mitä kauemmin tätä kirottua marssia kestää!»

Joku naurahtaa Heikin leikinlaskulle, mutta useimmat eivät ole kuulevinaanakaan, eivät jaksa, vaikka tahtoisivatkin. Jatkatavat vain vaivaloista kulkuaan.

»Antakaa hyvät ihmiset minulle vettä, läkähdyn muuten aivan», parahtaa epätoivoisena äsken Heikkisi nimetty voimakkaan ja jäntevän näköinen nuorukainen.

»Parempi olisi, ettet joisi. Juominen vain pahentaa tilannetta», neuvoa joku.

Heikko, kalvakka nuorukainen tarjoaa Heikille kenttäpulloaan ja hän ahmii siitä silmät kuumeisesti kiiluen.

Yhä eteenpäin laahustaa komppania. Sieltä kaukaa edestäpäin kuuluu omituinen kohina väliin heikentyen, sitten jälleen kasvaen. Tuntuu miltei pä siltä, kuin siellä

jossain kiehuisi suunnaton puuropata. Ja kuitenkin siellä käy taistelu elämästä ja kuolemasta, siellä ratkaistaan arvoja.

Komppania pysähtyy.

Oikealle kivääreistä poistukaa!

Väsyneet, tomun yltyleensä likaamat miehet heittäytyvät pitkäkseen puiden siimekseen tien oheen. Lepäävät siinä hetkisen ja rupeavat sitten varusteitaan kuntoon laittamaan. Kalvakka nuorukainen istuu tuuhean kuusen varjossa ja vetää saappaitaan jalasta. Veriset, saappaan hankaamat jalat näyttävät kauheilta. Heikki saapuu hänen luokseen.

»Pahastipa ovatkin hanganneet!»

Kalpea nuorukainen vain hymyilee heikosti.

»Martti, miksi et mene rattaille, kuormastoon. Sinunhan on miltei mahdoton liikkua.»

»En ikinä», vastaa toinen ikäänkuin heräten ajatuksesta. »Mieluummin minä kaadun tielle, kuin kuormastoon turvaudun.»

Heikki ymmärtää, että hänen toverinsa kunniantunto on sellaiseen liian voimakas. Hän muistaa tapauksen koulusta. Opettaja oli jostain mitättömästä asiasta moittinut Marttia ja silloin oli Martti tulipunaisena nousut ja sanonut, että ehk' eestä maan ja kuninkaan on kuolo selvempi ja niine hyvineen poistunut luokasta jättäen opettajan suu auki ihmettelemään ja ensimmäisenä siitä kaupungista mennyt vapaaehtoisena sotaan ilmoittautumaan. Sitten hän oli innostuneena kehoittanut muitakin lähtemään. Kaunis on kuolla kun joukosi eessä nuorena kaadut, oli hän vain rohkeana tuuminut.

Täällä, Karjalan sydänmailla sitä sitten oltiin. Heikki katsoo toveriaan pitkään ja ihailien. Koskaan aikaisemmin ei hän ollut huomannut Marttia noin hennoksi ja kalvakaksi. Mitenkähän hän mahtaneekaan kestää kaikki matkan vaivat ja kärsimykset. Ja muistaen, kuinka Martti marssittaessa oli antanut hänelle vettä hänen janotessaan, päättää Heikki tästä lähtien aina mahdollisuuksiensa mukaan koettaa auttaa Marttia. Niin alkoi heidän ystävyytensä.

Heidän ympärillään puuhailivat miehet omissa aska-reissaan. Toiset riisuvat paidat yltään ja rupeavat pitämään »tai-apelia», toiset taas juttelevat joutavanpäiväisiä asioitaan. Joku syyttää paperossin.

»Aa tilaus vatsasta.»

»Pee tilaus — — —»

Sardiinipurkkeja avataan. Olkista leipää pureksitaan.

Tunteiden läheinen tulevaisuus saa monen vaipumaan hiljaisiin omakohtaisiin ajatuksiin.

»Kivääreille!»

Taas jatketaan rasittavaa marssia. Taistelun melske rupeaa vähitellen erottumaan yhä selvemmin. Suunna- ton vakavuus kuvastuu kaikkien kasvoille ja väsymys on kuin poistuullut.

Äkkiä kuuluu ilkeä-ääninen vonkuna heidän yläpuo- lellaan. Sydämet lentävät kurkkuihin, hengitys salpau- tuu hetkiseksi ja vaistomaisesti painuvat miesten selät turvaa hakien kyyryyn lähemmäksi maakamaraa. Jos- tain takaa kuuluu repivä räjähdys. Granaatti.

»Ketjuun! Mars, mars!»

Miesten korvissa viheltää ja soi. Joku kiljahtaa, kaatuu!

Sanitääri, sanitääri! — — —

Edellisestä on kulunut aikoja. Komppanian rivit ovat arveluttavasti harvenneet. Risaiset, veriset vaatteet, miesten kuopille painuneet, ahavoituneet kasvot kerto- vat kunniakasta kieltään kuumista taisteluista ja kes- tetyistä kärsimyksistä.

Rintamalla on ollut muutamia päiviä hiljaista. Vain silloin tällöin kajahtelevat yksinäiset kiväärinlaukauk- set ovat juoruneet molemmilla puolilla oltavan varuila- an. Mutta tänään on taas taistelu yhtäkkiä leimah- tanut ilmielekkiinsä.

Meikäläiset yrittävät karkoittaa vihollista ampuma- hautoistaan. Taukoamattomaan kiväärien rätinään yh-

tyvät kymmenet konekiväärit. Ympärillä ryskii ja vin- kuu. Välillä pöllähtää savupilvi korkealla ilmassa tai granaatti heittää raivoisana maata, puita pensaita tieltään.

Lyhyin syöksyin kuopalta kuopalle, harvassa ketjussa etenevät meikäläiset järkähtämättömästi. Joku kaatuu, mutta toinen täyttää jo hänen tilansa. Kentältä kuu- luu valitusta. Kuolemaa halveksuen rientävät sanitää- rit paikasta toiseen. Peittyvät multa- ja savupilviin, mutta sukeltavat niistä jälleen esiin.

Heikki ja Martti ovat joutuneet konekivääriosastoon. Muiden mukana rientävät hekin eteenpäin. He eivät kykene ajattelemaan mitään. Toimivat vain vaistomai- sesti kuin koneet. Edessä on heidän matkansa määrä ja sinne heidän on päästävä, maksoi mitä maksoi.

Kuuluu eläköönhuutoja, käsigranaattien räiskähtelyä. Jalkaväkiketjut ovat kerinneet vihollisen ampumahau- doille ja lopputilejä suoritetaan parhaillaan. Huumaan- tuneina, taistelun villin ryskeen juovuttamina rientä- vät Martti ja Heikki muiden mukana eteenpäin. He eivät näe mitään ympärillään, eivät ymmärrä, eivät kuule. Eteenpäin, eteenpäin!

Eläköön!

He ovat juuri saapumassa ampumahautoille, kun hei- dän edessään kohottautuu pystyyn haavoittunut vihollisupseeri. Hänen päänsä on yltyleensä veressä ja mul- lassa. Hänen ilkeät silmänsä muljahtelevat valkoisina ja pirullinen hymy kareilee hänen kalpeilla huulillaan hänen ojentaessaan pistooliaan kohti päin ryntäävää

— — NIIN, MUTTA

Westminister
ON PAREMPI

”Mitä saa
Smk:lla 2:50”

JUKOLA

savukkeet maksavat Smk. 2: 50 25
kpl. Tiedättekö, että ne antavat polt-
tajalle maun, tuoksun ja tupakan pal-
jouden suhteen täyden tyydytyksen.

F. Sergejeffin
TUPAKKATEHDAS O.Y.

Kehoitamme:
Kokeilkaa!

Mies! Esitä vaatimuksesi!

Olet — ehkä — ollut kyllin kohtelias aviomies ja tyytynyt nurisemalla kotona tarjoilla olevaan ruokaan. Mutta nyt voit huolelti esittää vaatimuksesi ruuan suhteen milloin vaan. Jos mieliruokasi on esimerkiksi

LAMMASTA KAALISSA
niin pyydä vaimoasi hankkimaan sitä. Se ruoka ei vaadi pitkää valmistusaikaa. Kaupasta ostetaan Mensan rasia, jossa on juuri mieliruokasi sisältö, ja sen valmistaminen kotona kestää vain 15 minuuttia. Kokeile! Kysy Mensan:

**Naudanlihaa
Kielihöystä
Lihamuhennosta
jne.**

Jos ei säilykkeitämme ole kauppiasillanne, niin lähettäkää tilaus suoraan pääkontoriimme.

Säilyketehdas MENSAN Osakeyhtiö

HELSINKI - Puh. 31335 - Fabianinkatu 23

Marttia. Laukaus pamahtaa ja Martti lentää silmilleen maahan. Kuin tiikeri hyppää jäntevä Heikki upseerin kimppuun ja tämän kohtalo on ratkaistu.

Suu auki tuijottaa Heikki Marttia, joka sillävälän on rientänyt hänen luokseen. Lyhyesti ilmoittaa tämä vihollisruumiin pelastaneen hänet. Parahiksi ennenkuin ryssä oli kerinnyt laukaisemaan pistoolinsa oli hän kompastunut ruumiiseen ja vihollisen kuula oli lentänyt aivan hänen ylitseen.

Vihollinen yrittää vallata asemansa takaisin.

Hetki hetkeltä melu kiihtyy. Kaikkiällä ryskyy ja räiskähtelee. Multaa, puita, kiviä, raudankappaleita sinkoilee vonkuen ilmassa. Miesten epätoivoiset huudot hukkuvat taistelun melskeeseen.

Pa, pa, pa — — — yrittää konekivääri. Samassa se lakkaa.

»Heikki, Heikki, miksi et ammu», parahtaa kalpea nuorukainen hänen vierellään lykkien hermostuneena toveriaan.

Hän tuntee kädessään jotain lämmintä, tahmeaa. Verta!

Heikkiä ei enään ole olemassa.

Martti on suunniltaan. Älyttöminä harhailevat hänen silmänsä sinne tänne löytämättä kiintopistettä. Mitä tehdä. Jumala, Jumala!

Hän ristii kätensä ja vaijaa rukoukseen.

Vihollisen ylivoima on ollut liian suuri ja hitaasti vetäytyvät meikäläiset. Puulta puulle, pensaalta pensaalle, taistellen, vertaan vuodattaen.

Ruumiiden keskellä konekiväärinsä vierellä rukoilee yksinäisenä Martti. Sitten hän nousee, tarttuu kivääriin ja vetäen sitä perässään, rientää muiden jälkeen. Kiväärinkuulat suhahtelevat hänen korvissaan ja iskevät puihin hänen ympärilleen, mutta hänen onnistuu pelastaa kiväärinsä.

Martti oli taistellut mielessään ankan taistelun. Ensiksi aikoi hän jäädä paikoilleen, tuhota kiväärin ja kaatua toverinsa viereen. Sitten hän jo tahtoi pelastaa toverinsa ruumiin ja tuhota kiväärin. Mutta sitten kuitenkin hänestä tuntui, kuin Heikki olisi vaatinut häntä pelastamaan kiväärin ja jättämään hänen ruumiinsa vain paikoilleen. Niin hän tekikin otettuaan ensiksi toverinsa taskuista kaikki arvoesineet.

Päivästä oli tullut ilta.

Levottomana kuljeskeli Martti edestakaisin. Tuolla olivat viholliset ja siellä heidän keskellään, heidän pilkattavanaan Heikin ruumis.

Hänen täytyi kostaa ystävänsä kuolema, hänen täytyi.

Pimeä peitti maan. Hiljaa ja varoen, kuin aave ryömi joku vihollisen ampumahautoja kohti. Sitten ei näkynyt mitään, ei kuulunut. Yö oli sysimusta. Äkkiä kajahti muutamia repiviä räjähdyksiä. Kuuluu avunhuutoja, kiroilemista, muutama kiväärin laukaus ja kaikki oli jälleen hiljaista ja niin rauhallista.

»Joku siellä viskeli taas käsigranaatteja», mutisi vartija itsekseen ja hätyytteli hyttysiä kasvoiltaan.

Kuu välähti pilven takaa ja valaisi kenttää. Heikin ruumiin yli oli kaatunut toinen ruumis, kalpea ja hento.

Kaarlo Merimaa.

Aijotteko
KANADAAN

metsä- tai maanviljelystöihin? Sinnehan ei ole mitään maahanpääsykieltoa. Kääntykää silloin meidän puoleemme, sillä annamme matkustajillemme suosituksia sikäläisiin paikanvälitystoimistoihin, jotka maksutta suosittelevat heille paikkoja.

SUOMESTA Englantiin, minkä kautta matka on tehtävä, lähtee laiva joka tiistai Helsingistä ja joka keskiviikko Hangosta, ja käytettävänä on tällöin joko **OBERON** tai **ARCTURUS**. Ne ovat molemmat isoja, varmoja, *uuden-alkaisesti* sisustettuja matkustajalaivoja, jotka ovat tunnetut hyvästä, runsaasta ruoastaan ja huolellisesta palvelustaan.

PUOLI MATKASTA SUOMALAISELLE LAIVALLA.

Lyhin valtameri- ja rautatiematka.

LEIKÄTKÄÄ IRTI tämä ilmoitus, lähettäkää se ynnä nimenne ja osoitteenne konttoriimme. Lähettämme Teille silloin ilmaiseksi maata koskevaa kirjallisuutta, tietoja laivavuoroista, matkailippujen hinnoista y.m.

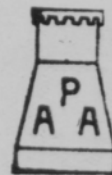
**Suomen
Höyrylaiva O.Y.**

Siirtolais- ja
Valtamerentakainen
osasto
Unionink. 12, Helsinki

Teidänkin kahvikuppinne

on varmaan ARABIAN valmistetta — tuskin on kotia Suomenniemellä, jossa ei käytettäisi noita jo kymmenien vuosien kuluessa parhaiksi tunnustettuja porsiini- ja fajanssi-valmisteita! Toivomme Teidän tutustuvan viime aikojen uutuuksiimme, jotka ovat entistäkin arvokkaampia ei vain laadun, vaan ennen kaikkea herkistyneen kauneuden ja taiteellisuuden suhteen. Koristekeramiikkimme ja käsinmaalatut porsiinit ovat sopivia ja mieluisia lahjaesineitä

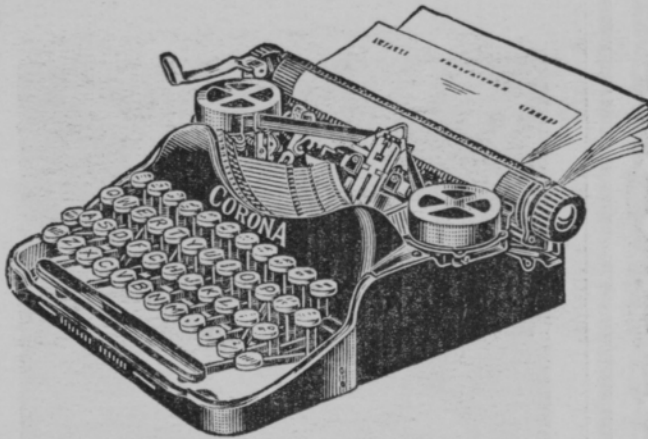

ARABIA

**OY AXEL VON KNORRINGIN
TEKNILLINEN TOIMISTO
HELSINKI**

*sekä
jälleenmyyjämme*

20 vuoden kokeilun tulos

Luotettavuus,
kestävyys ja monipuolisuus
saavuttaneet maailman
maineen

Kaikki vaatimukset, jotka asetatte kirjoituskoneelle, täyttää pieni Corona-Four-kirjoituskone. Corona-Four on Teille paljon arvokkaampi kuin suuri kone ja sittenkin maksaa ainoastaan puolet suuren koneen hinnasta. Mukaanotettavista kirjoituskoneista on *Corona ainoa täydellinen, joka on varustettu standardikoneen kaikilla laitteilla ja eduilla.*

Antakaa meidän — ilman ostopakkoa — esittää Teille Corona — viimeisin malli. Voitte saada sen myöskin edullisilla maksuehdoilla.

KÄYKÄÄ NÄYTTELYSSÄMME, KIRJOITAKAA TAI SOITAKAA MEILLE

YKSINMYYJÄ SUOMESSA:

OSAKEYHTIÖ REBUILT

Tampere, Kuninkaankatu 27
Puhelin 2420

Helsinki, Bulevardi 3
Puhelin 38011 ja 36523

Turku, Humalistonkatu 2
Puhelin 3876

VOINVIENTIOSUUSLIIKE

VALIO R.L.

myy edullisesti
laadultaan voittamatonta

VOITA

JUUSTOA

J A

PULLOKERMAA

←—————→
Helsinki, Hanko, Turku,
Viipuri, Tampere ja Oulu
←—————→

Sotilaan Joululle Sota-Kalle

Jouluyön hiljainen rauha ympäröi pataljoonan kassarmirakennuksia. Tähdet tuikkivat totisina kirkaalla taivaalla tehden silloin tällöin huikaisevia lentojaan. Niin hiljaista ja tyyntä on kaikkialla. On jouluyö.

Mutta vaikka ulkona kaikki näyttääkin olevan unessa ei sisällä joka tuvassa nukuta yhtä makeasti. Kurkista-kaammepa toisen kompanian kolmannen tuvan ovesta sisään. Mitä näemme! Sotamies Temppunen heittelee rauhattomana vuoteellaan hikoillen ja ähkiä. Eikä hän kuitenkaan ole valveilla, mutta hän näkee kauheata unta:

Pataljoonan ruokailuhuone kiiltää ja loistaa puhtautta ja valoa. Monet eri väriset paperilyhdyt heittävät valokehiään laajan salin sopukoihin. Keskellä huonetta on suuri valkoisella liinalla verhottu pöytä täynnään mitä herkullisinta ruokaa. Koko pataljoona istuu pöydän ympärillä ja kuuntelee jotakin puhetta, joka tuontuostakin herättää hilpeän naurunpuuskan. Sotamies Temppunen istuu toisten joukossa, mutta hänen pullea naamansa ei vain ota väännykseen hymyyn.

Temppusen silmät ovat iskeytyneet pöydällä oleviin ruokiin samoin kuin hänen ajatuksensakin eikä hän voi käsittää, miksi tuon pilapuhujan täytyykin pitää niin jumalattoman pitkä saarna. Haluttomana ja väkisten pakottaa hän itsensä yhtymään toisten naurunrähäkkään.

»Äh, onpa tämäkin joulu, tässähan kuolee nälkään noiden lörpöttelijöiden takia», murisee Temppunen vähän väliä itsekseen.

Temppunen kärsii jo aivan ruumiillisia tuskia, kun pilapuhujan jälkeen astuu heti esiin runon lausuja. Eikä

tämäkään vielä kylliksi, lausunnan loputtua rupeaa musiikki pauhaamaan. Temppunen hikoilee kiukusta. Kurkku kuivana hän syleksii ja nieleskelee vihaansa.

»Miksi kumman takia nuo pojat oikein voivat olla iloisia nälkäisin vatsoin», ajattelee Temppunen katsellen ympärillään olevien sotaveikkojensa loistavia kasvoja.

Sotamies Temppusen ruokahalu on saavuttanut huippukohtansa. Hän luulee jo pyörtyvänsä heikkoudesta, vaikka hänen pyylevä ruhonsa ja pullea naamansa todistavat jokseenkin päinvastaista. Mutta niin se nyt vain on. Temppunen tuntee jo tajuntansa katoavan. Mutta silloin, kun hätä on suurin, on apukin lähinnä. Niinpä nytkin. Juuri kun Temppunen oli pyörtymäisillään, annettiin merkki ruokailun alkamiseksi. Ja sitä käskyä ei tarvinnut kahdesti antaa, ei ainakaan Temppuselle.

Sotamies Temppunen rupesi syömään ja täytyy tunnustaa, että hän osasi syödä. Hän unohti kaiken muun ympäristönsä paitsi ruuan. Tunnetulla taidollaan hän oli pistellyt kolme lautasellista paistia ja parikymmentä perunaa siihen, kun toiset olivat häthätää selviytyneet lautasellisesta. Mutta tähän ei ollut tietystikään kuin tuollainen vankka pohja, jolle oli hyvä ladata lisää, ja sen sotamies Temppunen tekikin loistavasti, kun joulupuuro kannettiin pöytään.

Parin puurolautasellisen jälkeen Temppusen naama jo väännyi hymyvirneeseen ja rupesi punoittamaan. Punoius ei suinkaan johtunut rasituksesta vaan mielihyvystä. Nyt alkoi jo tuntua Temppusestakin joululta. Kun neljäs lautasellinen oli puolivälissä rupesi Temppunen tuntemaan täyttymisen oireita. Hän ajattelikin tämän syö-

Kirjoitus-, Konttori- ja Toimistotarpeita

myy edullisimmin

OY BERGSTRÖM AB

HELSINKI - ALEKSANTERINKATU 48

tyään jo lopettaa tai ainakin huilata välillä, mutta nyt tahtui jotain ihmeellistä ja kauheata.

Käsi, jolla Temppunen oli ottanut puuroa lautaselleen ja vienyt siitä edelleen suuhunsa, teki näitä totuttuja liikkeitä edelleen täytän viidennen kerran Temppusen lautasen aivan kukkuraksi asti. Temppunen ajatteli ensin, että se kai tuli otettua aivan ajatuksissaan tämä viimeinen annos, mutta kun käsi alkoi nostaa valtavia lusikallisia suuhun eikä Temppusen ponnisteluista huolimatta totellut hänen tahtoaan, kohosi kylmä hiki hänen otsalleen. Temppunen vilkaisi arasti ympärilleen huomasiko kukaan hänen avutonta tilaansa. Sitä ei kuitenkaan kaikesta päättäen oltu huomattu, sillä kaikki söivät ja porisivat hilpeästi keskenään eikä kenenkään mieleen tullut pitää silmällä Temppusen aterioimista, jokainen kun tiesi hänen tässä lajissa kyllä pitävän huolen itsestään.

Temppuselle alkoivat kauhun hetket. Hän tunsu olevansa jo aivan täysi ja yhä edelleen työskentelivät hänen kätensä, joita hän ei enää yrittänytkaan ohjata. Hän tunsu olemuksessaan, että hän joko halkeaa tai tulee huluksi, jos tätä menoa jatkuu viittäkään minuuttia.

Ja jatkuihan sitä. Temppunen oli yltä päältä hiessä ja vääntelehti tuskiinsa toveriensa kesässä. Useat olivat jo huomanneetkin Temppusen omituisen aterioimisen. Luullen kuitenkin sitä vain Temppusen ahneuden huippusaavutukseksi nauroivat hänelle hyväksyvästi vasten naamaa.

Tämä oli jo kuitenkin liikaa Temppuselle. Hän ei enää kestänyt kauempaa. Ponnistaen kaikki voimansa hän sai äänensä kuuluville ja kiljaisi kuin henkensä edestä:

»Minä en jaksa syödä enää! Auttakaa!»

Temppunen aukaisi silmänsä ja huomasi olevansa lattialla sänkynsä vieressä. Mutta lopullisesti hän heräsi vasta sitten, kun hänen vuodetoverinsa kysyi, että mistä häntä täytyy auttaa. Nyt Temppunen muisti kauhean unensa ja sanoi kartellen toverinsa katsetta:

»Näin vain unta, että olin joutumaisillani ryssien vangiksi ja tuli huudettua apua.»

Sanoi ja kömpi takaisin sänkyynsä päättäen vakaasti mielessään seuraavana jouluna pitää jonkinlaista rajaa syönnillään, etteivät vatsavaivat ja kauheat unet toistamiseen häiritseisi.

OY ELEKTRO-SÄHKÖ AB

Vladimirink. 3, puh. 35 85, 39 13 & 59 00

Toimittaa kaikkia sähkö- ja radiotarpeita

Suorittaa
kaikkia sähköalaan kuuluvia
töitä nopeasti, huolellisesti
ja halvalla

HUONEKALULIIKE / MÖBELAFFÄR

MEBLO

Omist. J. A. Linnanvirta

Fredrikinkatu 24 Fredriksgatan

Puh. 3755 Tel.

Suosittelaa

Rekommenderas

S. Aaltonen 28.

SOTAHULLUN JOULU

* 1 * 9 * 2 * 8 *

SOTAHULLU

SUUR-SIMPPULAN VARUSKUNNAN VIRALLINEN PÄÄ-ÄÄNITODVI

ENT. PÄÄ- JA VAST. TOIMITTAJA
JAHVETTI RONKAINEN

N:o 12

Toinen vuosikerta
Toimitus ja konttori: Helsinki, Erottajankatu 19.

1928

TUOREIMMAT TÄRISYTTÄVÄT TIEDOT

Ovatko unet epäluotettavia?

Tavatonta tapausta yölliseen aikaan Suur-Simppulassa.

Varsin luotettavalta taholta ilmoitetaan lehdellemme virallisesti, että Pökösyläiskä viimeistä edellisenä yönä lähemmin tarkistamattomaan aikaan on nähnyt perin kummallisia unia. Tämä tieto on sitäkin allistuttävämpi, kun kaiken lisäksi myöhemmin ilmoitetaan niiden olleen täysin tuntemattomia. Mikäli tiedämme, ei yksikään aikaisemmin ole nähnyt tällaisia tuntemattomia unia. Syytä suurempaan levottomuuteen ei kuitenkaan tällä kertaa ainkaan huomattavassa määrässä liene, sillä mikäli toimitus on tarkasti tutkinut sekä Meedialais-Kaldealaisia, että Kaldealais-Persialaisia unikirjaa ei niissä kummassakaan mainita tällaisista tuntemattomista unista mitään. Samaten on toimitus kääntynyt Meteorologisen Keskuslaitoksen puoleen ja sieltä vastattiin auuliisti ja erinomaisen kohteliaasti tiedustelumme, että pitkähäntäisiä pyrstötähtiä ei valitettavasti tällä kertaa ole ollenkaan näkyvissä ja että sää arvattavasti tulee lähimpinä viikkoina edelleen pysymään todennäköisenä, mikä on omiaan nostamaan kalossien hintaa ja kengänpohjien kulutusta, mutta, että he vitkastelematta heti ilmoittavat Sotahullun toimitukselle, jos pyrstötähtiä ilmestyy, sillä kuten valstuneet lukijamme tietävät, ennustavat ne sotaa ja tappelua, mikä on omiaan innostuttamaan ja ilahuttamaan kaikkia todellisia sotahulluja.

Ettei vastaisuudessa enään nähtäisi tuntemattomia unia, mitkä ovat vain omiaan herättämään ansaittua pahennusta kansalaisten mielissä, kehoittaa sotahullun toimitus kaikkia lukijoitaan hankkimaan itselleen unikirjoja, jotka varmasti ovat omiaan selventämään käsitteitä. Tähän toivomukseen päättyy valitettavasti hämmästyttävä uutisemme.

*

Miellinpainuva tilaisuus Suur-Simppulassa

Kauppalan esimies herra poliitikko Eemeli Ferdinand Romppanen saapunut Simppulaan.

1. 11. 28 klo 16,45 saapuvalla junalla tuli kauppalamme uusi ja vasta valittu esimies herra poliitikko Eemeli Ferdinand Romppanen Suur-Simppulaan. Asemalla olivat vastaanottamassa sellaiset kuuluisuudet kuin ylipumpumestari J. Jerikoinen, Simppurykmentin komentaja yliversti Karjunen, ylikonstaapeli Tossavainen y. m. y. m. Lisäksi oli kunniajoukkue SR:sta sekä lukematon yleisöjoukko. (Yleisöä ei voitu lukea kun se ei pysynyt paikoillaan.)

Kun päivän sankari astui junasta soitti kukkopilliorkesteri Porilaisten marssin, jota yleisö seisooallaan kuunteli. Sitten astui esille J. Jerikoinen ja piti uudelle kauppalan esimiehelle lyhyen ja ytimekkään muotokauniin puheen, jossa hän toivotti herra Romppasen tervetulleeksi kauppalaan ja lausui uskovansa, että tuleva yhteistoiminta tulee tapahtumaan sydämellisen sympatian ja tunteellisen karrikatyyrin merkeissä. Puheen johdosta tuli herra Romppanen niin liikutetuksi, ettei hän kyennyt liikkumaan ollenkaan. Hän sai vain vaivojen suuna avatuksi lausuakseen vilpittömän kiitoksensa vastaan oton johdosta. Sitten kannettiin hänet »kultatuolis» odottavaan loistoautoon, joka kiihätti hänet väliaikaiseen asuntoonsa seurahuoneelle.

Illalla oli järjestetty seurahuoneelle vastaanottajaisillat. Aluksi soittelee kukkopilliorkesteri haikeita ja tunteellisia säveleitä. Paistiin päästyä piti yliversti Karjunen puheen, joka oli niin kaunis ja pitkä, ettei se sovi sotahullujen luettavaksi. Juhlaa jatkui sitten pikkutunneille saakka. Tilaisuuteen oli saapunut seuraava sähkösanoma.

»Terve Romppanen. Estettynä saapumasta vastaanottajaisiin lähetän täten sydämelliset onniteluni uuden kauppalan päämiehelle.

Jahvetti Ronkainen.»

*

Uusi tähtisade

Tällä kertaa on Sotahulluuden Ritarikunnan Suurmestari, Herra Korpraali J. Ronkainen korkeudesta suvainnut moksauttaa Suur-Simppulaan yhden ainoan ritari-merkin eli tähden, joka moksauttaa kuin meteoori.

Sven Nyströmille,

joka, kuten tunnettua, on maailman sotahulluin taiteilija. Sven Nyström omistaa Suur-Simppulan kauppalassa harvinaisen taideliikkeen, joka ehtimiseen ikuistaa kauppalan merkkihenkilöiden kuolemattomia piirteitä.

T. k. 6 p:nä ojensi suurmestari ennenmainitulle Sven Nyströmille mainitun ritarikunnan II luokan komentajamerkin. Mainittu henkilö, joka muuten on erikoisesti tunnettu urhoudestaan, peljästyi tätä hänen osalleen tullutta äkillistä onnea ja lähti liikutettuna hakemaan elämäntoveriaan, vaimoaan, jotta tämä voisi tukea häntä tällä kohtalokkaalla hetkellä. Kansa seurasi kiihkeästi perässä ja uuden ritarin piti useammin kuin kerran pistää päänsä asuntonsa ikkunasta, jolloin kansa innokkaasti taputti käsiään hänen naamatauluunsa, mikä parin tunnin kuuttua olisi kelvanut vaikka pihviksi. Lisäksi katosi häneltä tuossa juhlatilaisuudessa 102 hiusta, 3 nappia, kravatti ja puolet housunkannattimista. — Näin onnellistuneen miehen ikä on 28 vuotta ja hän on kuten sanottu naimisissa.

[KUNNIANOSOITUS.

Eilen tapahtuneessa esittelyssä on Tasavallan Presidentti suonut Keltaisen Vokukan I lk:n ritari-merkin Suur-Simppulan esimiehelle, poliitikko Eemeli Ferdinand Romppaselle.

Vallankumous voimistelun alalla

Sotilasvoimistelu on saatava meilläkin primitiivisemmälle kannalle

Järkyttäviä haastattelutietoja

Onko m. m. leukapielten voimistaminen jätettävä vain keittiömestarin huoleksi?

Suur-Simppulassa vierailutta esikuvakansamme Granatabomban professori Primitiiva Corporeeta haastateltu. Vain yksi lievästi haavoittunut.

— Juu — sanoi professori Corporeeta ja ojensi vasenta jalkaa myötöpäivään heiluttaen hengityksen tahdissa pää vasemmalle kallellaan pistoolinsa haastattelijamme kohti.

— Juu, olen edellämainittu professori. Yleensä granatabombalainen tasavaltainen ja melko halpahintainen vallankumouksellinen. Olen nyt maamme voimistelun isä. Ennen minua kuului tämä kunnia erälle määrätyle Mensaanalle. Hän kuoli kuitenkin sattumalta.

— Saisinko vaihtaa professorin kanssa muutamia...

— Sitä olen odottanut. Tässä on ensimmäinen.

Sulkumerkeissä mainittakoon, että professori näin sanoessaan laukaisi muutamia panoksia, jotka sijoittautuivat ulkopuolelle haastattelijamme. Tyhjennettyään pistoolinsa ja lähetettyään ovenvartijan ostamaan uusia panoksia, professori jatkoi ystävällisesti:

— Eikö herralla ole asetta? Odotin Teidänkin ampuvan edes kaksi laukausta Granatabombassa ammutaan aina jonkun aikaa ennen varsinaista keskustelua — sikäli kuin toinen yleensä ammunnan jälkeen puhuu. Mainitsemani muudan Mensana ei muistaakseni puhunut.

— Primitiivisestä voimistelusta Granatabombassa haluaisin uudella pari sanaa.

— Valitettavasti en osaa sanoa mitään parilla sanalla.

— Vaikka 274 sanaa sitten...

— Granatabombassa pannaan sotilasvoimistelussa pääpaino leukapielten voimistamiseen, kunniamerkkien ja arvomerkkien nopeaan vaihtamiseen ja pakoonjuoksuun. Kaikki liikkeet suoritetaan pistoolin säestyksellä. Tämä kaikki siksi, että normaalisti kehittynyt granaatabombalainen ainakin kerran elämässään joutuu presidentiksi tai ministeriksi. Näissä viroissa tarvitaan voimakkaasti kehittyneitä leukapieliä, sillä ainakin 10 tuntia päivässä on käytettävä puhumiseen. Ilokseni olen todennut, että Suomessa puhutaan aivan yhtä mielellään ja paljon kuin meillä.

— Entä arvomerkkien nopea vaihtaminen ja pakoonjuoksu?

— Ellei upseeri ole jo sotilaana ollessaan tottunut nopeasti vaihtamaan arvomerkkejä, joutuu hän korotuksissa pahasti jälkeeseen. Sama on laita kunniamerkkienkin, sillä uudet kunniamerkit on kiinnitettävä paikalleen ennen seuraavaa vallankumousta. Pakoon juoksu on tarpeen nopeissa presidentin ja hallitusten vaihdoissa. Pakeneminen vaihtuu usein ar-

meijan kenttä-ammunta n:o 1:n maali-
tauluna olemiseen.

— Saanko uudella jotain harjoitusohjelmaa?

Professori Corporeeta.

— Juu. Seuraava kuuluu alokaskoulutukseen.

1. Järjestäytyminen. (Ojennus otetaan ampumalla pistoolilla pitkin rintamaa.)
2. Presidentti Aconcaccuan rintamerkki — kiinnittäminen. Sama luvun mukaan.
3. Luutnantin arvomerkit — tästä kahdessa vaihteessa majurin merkit — siitä myötöpäivään everstiksi Hengitystahdissa.
4. Punakeltaisen voikukan ritarimerkin kiinnittäminen ja hävittäminen ilman laukauksia.
5. Kolmen ristin pakoon juoksua. Päivystäjä ampuu muutamia hajalaukauksia juoksijoiden perään.
6. Jokin rauhallisempi leikki, esim. juna-ryöstö, vallankaappaus tai hallituspuola. Leikkeihin tarvittavat ampumatarpeet lahjoittaa tavallisimmin sotilaskoti.

— Arveleeko professori, että tämä talainen myöskin meillä?

— Ei, ei kävele. Suur Simppulassa ollaan niin sotahulluja, että kukaan ei suostuisi esim. juoksemaan pakoon. Olen harjennut asiaa ja huomannut, että aiheet on tällä kertaa haettava lähempää Suur Simppulan kansaluonnetta, paraiten syömisen

alalta. Eilen hyväksyi Heilutus — vainajanne ilman vastalauseita seuraavan ohjelman syöntiä varten.

Lusikka käteen otal
Suoraan edessä ruokaa (ruokalaji ilmoitettava) Vastataan: Ruoka tunnettu!

Tähtään puoli! Himoitkaal! Koko pöytä — pikasyöntiä! Ensimmäinen lusikallinen! Tulta!

Ruuan loputtua huutaa pöydän vanhin: Valmiina santsiin!

Santsia! Kuppi mieheen — neljännes faneeria! Tulta! Leuat! Käyntiin! Syötä faneeria!

Lusikka taskuun — pane!

Kulhot yhteen — pane!

tunnin tauko — pihalle poistukaa! Rumputulta!

— Tällä tapaa saadaan ruokailuteho kasvamaan ainakin kymmenkertaiseksi. Samalla kasvaa Suur Simppulaan vahva-leukaisia miehiä, joista tulee hyviä suunsoittajia ja muita valtiomiehiä. Halut- taako herraa tutustua aamuvoimisteluhjelmaan?

1. Paikallaan seisomista pitämällä pistooli- tanskussa. Sama oikealla esivoimistelijan tahdissa.
2. Hengitysliike. Alussa hengitetään vain sisään 10 kertaa peräkkäin, sitten erikseen ulos viisi kertaa Vuoroin suulla ja nenällä. Sama koko naamalla. Lepo. (Ammunta vapaa).
3. Tahdissa käyntiä eri puolilla kasarmia, pesuhuoneessa, tuvassa ja kanttiinissa.
4. Sama ilman tahtia paikalla seisten.
5. Käsiin heilutusta sinne tänne kahdella jalalla seisten, pitämällä jompaa kumpaa jalkaa toisen vieressä.
6. Saunan katolle, mars, mars!, Maahan! Laulakaa! Suu kiinni rivissä! Istukaa, ylös, istukaa, ylös, istukaa! Laulakaa, 1, 2, 3, maahan, ylös, puuhun, huomio! Kädet kiinni reiteen! Kyykkyhyppelyä! Haarakyykkyä! Makuunjoaan! Ryömikää!
7. Hengitysliike. Vasen käyntiaskel eteen, oikea polviasento taakse, vartalon pyörittäminen puoleen tai toiseen tai jompaan kumpaan, syöksy sivulle ja makuunjoaan.
8. Juoksua... carrrrrramba!... 274 sanaa tul: jo. Ovenvartija! Patruunia... Professori sai patruunia ja haastattajilla meni kohteliaasti kumartaen tuolin alta kaapin taa sängyn ympäri pöydän yli ikkunan läpi kahdeksannesta kerroksesta ulos raittiiseen ulkoilmaan.

Ovenvartija kumarsi, sai 3 mk. juomarahaa ja lievän lihashaavan reiteensä.

Pinnari.

Komppania on jäällä harjoituksissa. Yhtäkkiä putoaa korpraali Salmi sulaan veteen.

Korpr.: Auttakaa! Au-uuttakaa!
Luutnantti: Mitä nyt? Eikö kopraali pysy tehtäviensä tasalla?

Eem. Fert. Romppasen tupaantuliaiset

Eemeli Fertinand Romppanen astunut rumpujen päristessä virkaansa sekä pitänyt suuren puheen

Määrätynä aikana astui J. Jerikoisen rajattomista hakijoista valitsema herra poliitikko Eemeli Fertinand Romppanen Pöytästä silinterissä ja salkku kainalossa, joka oli tyhjä, kauppalan esimiehen toimeen eli virkaan. Hetki muodostui erin-

omaisen mieleenpainuvaksi juhlaksi, joka antoi uskottavuutta tulevaisuuteenkin nähdessä sikäli, mikäli se oli mahdollista. Ensiksi soitti Suur-Simppulan makkaratikuntekijän torvisoittokunta makkaramestari Nakkisen ansiokkaalla johdolla fasaanin ja

senjälkeen tunteellisesti ja kaipauksella illoista leskeä, mikä ihana sävel kuitenkin valitettavasti loppui kesken muutamasta ilmassa lentäneestä variksesta eriytyneen aineen vuoksi, joka putosi suoraan kontrapasso-torveen. Kun soitto oli vaiennut

Virallisia ilmoituksia

JULISTUS.

Minä korkeastioppinut poliitikko Eemeli Ferdinand Romppanen, Suur-Simpulan kauppalan mahtava esimies, teen täten tiettäväksi, että olen 1. 12. 28 ottanut haltuuni Suur-Simpulan maallisen komennon ja astunut tämän kauppalan päämiehen pukille. Kaikille alamaisilleni annan täten ankarat määräykseksi, että perustus- ja kieltolakia on noudatettava. Joka ei tottele, rangaistakoon a.o. lakien mukaan. Toiskertaisesta rikoksesta seuraa karkoitus. Koska tämän edevastuullisen toimen hoitaminen on tavattoman raskasta hommaa, olen ottanut lainopilliseksi neuvonantajakseni ja ensimmäiseksi kamarikirjuriksini Filosoohvi Roope Rukkasen. Hänellä on myöskin kauppalan esimiehen valtuudet minun ruualla, kahvilla tai muualla ollessani.

Virastoni on avoinna joka arkipäivä klo 10—14. Paikka ilmoitetaan myöhemmin. Suur-Simpulassa, marraskuun 2 p:nä 1928.

Eemeli Ferdinand Romppanen.
Poliitikko ja kauppalan esimies.

Vakuudeksi: Roope Rukkanen.
Filosoohvi ja ensimmäinen kamarikirjuri.

Shotilaan vatsha ei välittämäh uskonost, sanoi juutalaisalokas kun läski söi.

enemmän tai vähemmän sekaviin ääniin, kapusi herra poliitikko Eemeli Ferdinand Romppanen häntä vartavasten pystytettyyn pönttöön ja paljastaen kaljun päänsä silinteristä piti tuttuun tapoihinsa perustuvan seuraavan erittäin nasevan ja tilanetta valaisevan esitelmän:

»Aate, hyvät kansalaiset. Minä sanon vielä kerran: Aate. Niin, minä en ole mikään tottunut puhuja. Eikä minulle ole paljon annettukaan, että minulta voitaisiin paljon vaatia. Mutta sen minä sanon ja se on totinen tosi ja jos joku epäilee minua, niin sanokoon vain rohkeasti ulos. En minä siitä pahastu. Ja jos joku sitä luulee, niin minä sanon, että se on vale ja valheella on lyhyet jäljet. Sentähden minä toivon, että minua ei epäiltäisi. Katsokaa tätä silinteriä. Katsokaa. Kaikilla ei ole tällaista. Vai väittääkö joku. Jos joku väittää, niin minä sanon: Se on hävytöntä ja sikamaista ja sellaisella ihmisellä ei ole käytännöksestä minkäänlaista tietoa ja hän on hölmö ja lerppa ja homehtunut ja näuta ja simppe ja uuno ja keisarivihreä ja seitsemän kertaa ylenannettu omenamuusi. Kuulitteko: seitsemän kertaa ylenannettu omenamuusi. Ei sentähden, ettenkö minä pitäisi omenamuusista. Pidänpä hyvinkin, vaikka kyllä minä mieluummin sentään lotinaa syön. Siitä syntyvä apulanta onkin epäilemättä monta vertaa parempaa, vaikka en olekaan ollut nyt tilaisuudessa sitä syömään, sillä olen pitänyt maksakuria, joka kuuluu olevan erinomaisen terveellistä tukankasvulle. Ja kuten te näette, niin ei minun juuri haivenistani kehua kannata. Pitäisi koettaa saada ne tavalla tai toisella kasvamaan. Olenkin jo pari ker-

Nykyajan huomattavin klassillinen kirja-uutuus

Kenttä ja keittiö. Kirjoittanut Haka Pentinpää. Kustantanut Revolutsija O. Y.

Olen mielihyvin tutustunut uuteen teokseen, joka todistaa nuoren tekijän syvällisen asiantuntemuksen keittäösalaisuuksiin. Teosta lukiessa tuntuu kuin jokaiselta sivulta lehahtaisi vastaan suloinen kaalisopan tuoksu, joka samalla tuo niin monen monta ihanaa muistoa menneiltä onnen päiviltä, jotka eivät koskaan enää palaia. On onniteltava tekijää, että hän vihdoinkin on löytänyt oman itsensä ja esittää samalla kirjassaan uusia, ennen tuntemattomia sopparesettejä, joita käyttämällä saamme mitä herkullisimpia sopparuokia. Ne antavat ennenkuulumattoman hyvänolon tunteen. Murheellisinkin voi hymyillä ja katsoa tulevaisuutta onnesta säteilevin silmin. Lapsillekin voi kirja antaa käteen aivan huoletta. Kirja ei vie kottele heitä mihinkään pahuuteen, vaan kehoittaa heitä ihanaan veljeyteen ja tasa-arvoisuuteen yhteisen soppapadan ääressä. Kirjassa on paljon huvia moneksi pitkäksi talvi-illaksi, jolloin ihminen kaipaa vapauttavaa riemunpuuskahdusta keskellä elämän ja repivien kaalisoppahuolien temmelystä.

Lainatkaa, lukekaa ja iloittakaa!
Teos maksaa aistikkaisiin aasinnaikkakansiin sidottuna 400:— ruplaa.
Arvostelija.

taa palelluttanut pääni. Niin juuri palelluttanut. Ja sille ei totisesti kannata irvistellä, ei kannata, sillä minun kanssani ei ole leikkimistä. En minä ole mikään simpanssi, enkä kilpikonna, enkä sammakko, vaan herra Eemeli Ferdinand Romppanen ja leikki on kaukana. Mutta kyllä minä huumorin ymmärrän ja annan anteeksi, kun se pidentää ihmisen ikää. Ja minä olen erittäin liikutettu, mikä kyllä näkyy päältä. Ja sentähden minä en sitä teille nyt sanokaan, vaan vaikenen kuin krokotiili tai ehkä paremmin, niin sanoakseni, suolattu silli, mikä onkin koko diplomatian aate. Ja nyt minä pistän tämän silinterin päähäni, jonka minä huusin Juhanssonin aksiooneissa ja jota Juhanssonin itse ennen kuolemaansa käytti vain sunnuntaisin. Ei se mitään romutavaraa ole. Hattumaakari Silinterinenkin yritti sitä huutaa, mutta silloin minä sanoin, että top nyt, että nyt sinä Silinteri pistit lusikka vääriin soppaan. Ja tässä se nyt on. Se silinteri, tarkoitan.

Mutta palatakseen asiaan, niin se Silinteri on huikan sellainen pöllähtänyt, että ei sitä tarvitse välittää. Juttelee hölöttää vain päättömä, eikä kykene erottamaan asioita.

Ja sen minä sanon vielä ja erikoisesti, että minulla ei nyt tällä kertaa ole mitään sanottavaa ja sentähden minä nyt lopetan.

Kolminkertainen eläköön huuto Suur-Simpulan aatteelle.

Eläköön!»

Paikalle kerääntynyt kaikkalainen ja erittäin taajaväkinen kansa yhtyi paisunein rinnoin eläköönhuutoihin, joista ei koskaan tahtonut tulla loppua ja joka sit-

Vedenpitävät jalkineet

saat käyttämällä Kiillon NOTKEA nahkaöljyä tai HYLJE saapasrasvaa.

Muista, että

„aina nahan sitkeys kasvaa, kun saa se Hylje-saapasrasvaa.“

Valmistaja:

KIILTO
OY
TAMPERE.

sama josta sanotaan:

„Ken Kiillon voiteilla kiillottaa, hän henkiin kirkkaimman kiillon saa“

ten muuttuikin korviasärkeväksi yleismölinäksi, minkä päätyttyä Suur-Simpulan tilapäinen kuoro esitti kolme hiljaisuudessa kuulua laulua, jotka olivat: Sua lähde kaunis katselen, Ken olet armas tähti ja Me pieniä oomme ja kainoja vaan. Tämän jälkeen kohotti herra vasta valittu kauppalan esimies, poliitikko y. m. y. m. E. F. Romppanen silinteriään, jolloin huomattiin, että se oli oikealta syrjältä hieman kulunut ja laskeutui omajalkaisesti ylhäisestä asemasta muun kansan joukkoon esiintyen siellä varsin kansanomaisesti sikari suussa. Tämän jälkeen kapusi pönttöön J. Jerikoinen, joka ilmoitti, että hänkin oli aikoon pitää suuren ja harvinaisen onnistuneen puheen ja että se jo oli valmiiksi kirjoitettukin, mutta, että hän oli kadottanut paperin ja että hän vakavasti epäili, että Pöksyläiskä oli sen käyttänyt ja, että se oli kokonaan hukkaan mennyt koko siviliseerattua maailmalta. Hän surkutteli kokousta, mutta sanoi olevansa syytön ja pesevänsä kätensä, jolloin joku kuulioista huomautti, että kyllä jo näkyinkin olevan aika. Mikäli toimitus on saanut tietää, ei J. Jerikoinen kuitenkaan tähän mennessä ole täyttänyt ajattelematonta ja kohtalokasta lupastaan.

Tilaisuus päättyi täydelliseen tunnelmaan ja kaikki jäivät jännittyneinä odottamaan J. Jerikoinen antaman lupauksen pikaista ja onnellista täyttymistä.

Meidän poikain joulusauna

Joulu ilman saunaa, sehän olisi jotenkin samaa kuin sauna ilman löylyä. Tämä asia oivallettiin myöskin erään rykmentin erässä komppaniassa eräänä jouluna. Sanottakoon kuitenkin heti väärinkäsitysten välttämiseksi että tämä, mistä nyt aijomme kirjoittaa, tapahtui jo noin kymmenen joulua sitten eli aikana, jolloin vielä kasarmitkin olivat ryssien jättämässä siivottomassa kunnossa, puhumattakaan saunoista.

No niin. Joulu teki tuloaan. Kasarmi, johon komppaniamme aivan äskettäin majoitettiin, oli huonossa kunnossa. Ei siis ihme, jos jokaisen mieli paloikin kotipirtille joulua viettämään. Vääpeli oli vallan hukkua loma-anomusten tulvaan jouluaattona. Kaikki turhaan. Kukaan ei saanut lomaa. — Aika oli sellainen. — Perivihollinen hioi kynsiään rajantakana; jokaisen oli pysyttävä joulunakin vartio-paikallaan.

Mitäs siinä. Täytyi tyytyä kohtaloonsa ja valmistautua joulua viettämään monel- lekin hyvin oudoissa olosuhteissa. Hyvin- hän se näytti kaikki menevänkin, — mutta — sitten huomattiin, että sauna puuttui — tai ainakin luultiin puuttuvan —.

Nyt tuli jokaiselle mieleen alussa mainitsemani ajatus joulusta ja saunasta. Hyvät neuvot olivat tarpeen. Tuumittiin asiaa ja tutkittiin kaikki kasarmialueella olevat rakennukset.

— Hurraa! Sauna löytyi. Tosin huonossa kunnossa, mutta sauna kuitenkin. Ryssät eivät varmaankaan olleet käsittä- neet rakennuksen tarkoitusta, koska olivat siitä tehneet — halkovajan! Suurella vaivalla saatiin sieltä kuljetettua pois kaikki törky, jonka iivanat olivat sinne lähtiessään jättäneet. Vähän vielä vettä ja sotamiehen saippuaa — santaa —, niin sauna oli lämmityskunnossa.

Kyllä sitä sitten lämmitettiin. Puita poltettiin oikein sylikaupalla ja olisi kenties poltettu enemmänkin, mutta se oli tarpeetonta. Ei siksi, että sieltä vielä satapäinen joukkomme olisi tarpeekseen löylyä saanut, vaan siksi, että — saunaa ei ollut enää olemassa.

Sauna räjähti! — Räjähti oikein juhllisesti joulun kunniaksi. Onneksi ei ollut silloin ketään saunassa sisällä, se olisi voinut tietää hyvinkin vaarallista lentomatkaa.

— Kansa ihmetteli ja kiroili tyhmän saunan raunoilla. — Kiroaahan sitä suomalaisen vähemmästäkin. — Ryssä oli tehnyt kepposet, tahtoen vaiko tahtomattaan, se jäi selvittämättä. Jokatapauksessa tuli selville, että saunan uuniin oli kätkeyty käsikranaatteja tai sitten jotakin muuta voimakasta räjähdysainetta ja se riitti yhden saunan menoksi.

Me jäämme kuin jäämekin ilman joulusaunaa — sillä kertaa. Olemme senjälkeen olleet montakin kertaa joulusaunassa ja lämmittämässäkin, mutta ei niistä ole enää yksikään räjähtänyt — ei vahingosaakaan. Varminta on kuitenkin aina kurkistaa uuniin ennenkuin lämmittää, etenkin jouluna, niin tuumii

Kasperin Kananen.

Jerikoisen juttua

Varmoista lähteistä saatujen tietojen mukaan on ystävämme Ananias Pöksyläinen julistanut leppymättömän sodan mehiläisiä vastaan. Syy tähän erittäin huomattavaan tekoon oli seuraava:

Miinä Pöksyläiseen eli kansanomaisem- min Pöksyläiskään oli muutamana kesä- senä päivänä mennyt sammumaton ah- neus ja rahanhimo, joista hän tosin, kuten tunnettua, ei koskaan ole ollut kokonaan vapaa. Tällöin hän kummallisesti mul- jauttaen laillisesti vihittyyn ja varsin ke- syyyn aviomieheensä, joka suurimman osan päivästään oli tunnetusti tohvelin alla, tokasi:

»Voisit sinäkin jotakin kunnollista tehdä. Laiskottelet vain aamusta iltaan. Rupeaisit edes aikasi ratoksi mehiläisiä hoitelemaan. Tulisi siitäkkin muutama penni!»

Huomautettakoon tässä väärinkäsitysten välttämiseksi, että Pöksyläinen ei suinkaan ollut laiska, sillä nytkin hän oli koko päivän istunut pyrstöllään ja kehite- llyt hajukaasujaan. Ja Pöksyläinen oli esivallalleen kuuliainen. Hänen oli siis ryhdyttävä koko miehisellä tarmollaan mehiläishoitajaksi. Tuuma kenties ei ollut hullumpi, tuumi hän itseksensä.

Lähellä Suur-Simpulaa sijaitsevassa Keljulan kylässä asustaa italialainen Margariini Marakatti, joka paitsi jäätelöstään ja musikaalisuudestaan on myös tunnettu mehiläishoitajana. Hänen luokseen mat- kusti nyt ystävämme Ananias. Päivä oli kuuma.

Herra Margariini Marakatti otti sydä- mellisesti vastaan Ananiaksen ja oli ylpeä huomattavasta vierastaan. Eihän sellai- sia joka päivä hänen luonaan käynyt. Au- liisti neuvoi hän Ananiasta ja lahjoitti tälle mehiläiskuningattaren ja muutamia mehiläisiä, jotka pani tulitikkulaatikkoon ja jonka tulitikkulaatikon Ananias sitten

Myytävänän.

Allekirjoittaneelta saa tilata suosituim- mat kuplettilaulumme, jotka olen sovitta- nut esittäviksi mandoliiniin ja kukko- pillin säestyksellä. Varastossa m. m.: »Raatikoon raatikoon vanhat piijat vie- dään tuonne tuonne Kyöpelinvuoren taa ettei heitä ettei heitä pane pakkanaan luon- nassa on lempeyttä sydämessä karjankel- lot kilvan kilkattaa ja linnut ne laulavat ukko Noa ukko Noa eli kunnan m.es vaan oli vika yksi tuli vietyllyksi tuonne taakse metsämaan sydämeni halaa siellä metsä- mökissä on Härmästä poikia kymmenen hurraa hurraa pojat kansan urhokkaan mi Puolan Lützenin ja Narvan tantereilla kuulkaatte korpeimme kuiskintaa jyrkkien järvien viheriäisessä laaksossa siellä näin minä laivan seilaavan ja hän istui ja itki ja katsoi aaltoja pitkin kalliolle kukkulalle. rakennan minä majani tule tule sä Hämeen valkotukkainen ja sinisilmä neitonon kun toimeen tartutaan.

Huom.! Laulut lähetetään rahtivapaasti tilaajan edesvastaulla.

Nuottiliike Asarius Pukinsorkka. Simpula

pisti taskuunsa ja josta vastapainoksi Ana- nias antoi herra Margariini Marakattille natsat markan ja piikin maksaneesta sika- ristaan. Ennenkuin he erosivat lausui Ananias vakaumuksenaan, että mitä se Mopiille siellä pohjoisnavalla teki, että löy- tyi sitä jättä tarpeeksi lähempänäkin vai- ka kuinka paljon ala klassia olisi valmis- tanut. Munasi vain turhanpäiten itsensä.

Silloin herra Margariini Marakatti suut- tui ja kirosi karkeasti: Posetiivi lavemangi, mutta Ananias ei onneksi itselleen sitä kuullut, sillä hän oli jo matkalla asemalle.

Kuinka hän siinä kulkikaaan niin avau- tui tulitikkulaatikko hänen taskussaan. Mehiläiset tirkistelivät ihmeissään pimey- teen, ryömivät ulos laatikosta, tutkiske- liivat taskua ja löysivät pienein reiän. Siitä he ryömivät kuningattarensa johdolla sis- sään ja havaitsivat Ananiaksen säätet melko esteettisiksi. Ananias vain ei itse huomannut mitään.

Niin hän saapui asemalle ja meni plettei- luukulle.

»Saisinko kolmannen luokan lipun Suur- Simppulaan.» Viimeisen sanan karjaisi hän hurjimmalla sota-äänellä, sillä hän tunsi helvetillisen pistoksen säärässään. Myyjätär kehotti häntä käyttäytymään ihmisiksi, mutta antoi kuitenkin kiukkuise- na matkalipun hänelle ja Ananias kapusi kiireesti juuri lähtöä tekevään junaan. Hän ei uskaltanut koetella taskuaan, sillä hän arvasi tilanteen. Mehiläiset olivat kuitenkin hetkiseksi rauhoittuneet.

Vastapäätä Ananiasta istui hauskan nä- köinen neitonon ja tämän kanssa antau- tui Ananias keskusteluun: »Minne neiti matkustaa?» Viimeisen sanan hän taas kiljaisi. Kun hän oli vielä muutamana sanan keskustellut, niin poistuivat kaikki matkustajat omutisesti pälyillen siitä vau- nusta ja Ananias huomasi olevansa yksin. Hän riisui kiireesti housunsa ja rupesi niitä pudistelemaan vaununikkunasta. Sama- massa ajoi juna halkopinon ohii ja Ana- niaksen housut tarttuivat johonkin oksaan. Siellä ne sitten riippuivat ja Ananiaksella ei ollut edes alushousuja, millä sulojansa verhota. Samassa kuului joku tulevan, Ananias huomasi jonkun unohtaneen pu- naisen päivänvarjonsa. Sen hän nyt siep- pasi, avasi ja lyyhistyi sen suojaan vau- nunnurkkaan. Siellä hän sitten kytkyi ja irvisteli. Sisääntulija parkasi huomaut- tuaan puolialastoman miehen päivänvar- jon takana ja ryntäsi ulos.

»Junassa on hullu mies», levisi äkkilä huhu ja seuraavalla asemalla julistettiin Ananias pidätetyksi. Siellä kyllä asia sit- ten verkalleen selvisi ja Ananias sai takai- sin housunsa, mutta mitä Pöksyläiskä sanoi kuulutuaan miehensä vaiheista, siitä hienontunteisuudessamme vaikenemme.

J. Jerikoinen.

Alokkaiden joukossa on julman pitkä mies. Komppanian päällikkö kysyy, missä hän on niin pitkäksi kasvanut.

— Siellä mualla sonnanhajussa se vil- jakii kasvaa, oli vastaus.

SUUR-SIMPPULAN UUSI PARTURILIIKE

Liike avattu tänään. Suosittelemme!

Korpraali Elias Alitajusen kirje veljellen Sakarille

Velipekkaseni!

Saan täten ilmoittaa saaneeni Sinun vähemmän mieltäylentävän kirjeesi, josta lausun haisevan kiitokseni. Olisihan minun oikeastaan pitänyt tietää minkälainen hoopo Sinä olet miehiksi, mutta nyt minun vasta oikein tiedänkin. Kyllä Sinä olet järjeltäsi kuin Sven Dufva. Mutta mitenkä Sinä voisit olla viisaampi, kun ei Sinulle ole viisautta annettukaan! Annan siis anteeksi tyhmyytesi ja koetan tässä oikoa muutamia tyhjän kallosi kysymyksiä, mikäli kallis aikani ja virkani antavat myöten.

1) Kysyt minkälainen on Valkoinen Kaarti.

Voit, veljeni! Eikö nimikin jo Sinua pimyydessäsi valaise. Valkoisessa Kaartissa on tietysti kaikki valkoista, ulkoa ja sisältä, aatteellisesti ja käytännöllisesti; kaikki ovat kuin enkeleitä. Esim. mustatukkaisia ei sinne oteta laisinkaan ja pesuharjoitus on kolme kertaa päivässä. Erityisillä

sieluopillisilla, uudenaikaisilla kokeilla tutkitaan jokainen Kaartiin pyrkijä. Valehtelushalu ja yöjuoksijatyypit ovat erittäin tarkkojen tutkimusten alaisina. En luule Sinun pääsevän sinne, jos sitä aijot, sillä Sinähän olet tunnetusti suuri valehtelija ja unissakävelijä. Kysy vaikka äidiltä.

2) Tahtoisit tulla kapitulantti-luutnantiksi.

Joo! Unelmasi on suuri, ylevä ja isänmaallinen, mutta päästäksesi päämäärään, täytyy Sinun käydä kolme vuotta Sotahullujen korkeakoulua ja sen käytyäsi palvelella vielä kaksi vuotta meriratsuväessä.

3) Kysyt vielä mitä ehtoja vaaditaan Sotahullujen jäsenyyteen, haluavalta.

Jos aikomuksesi on vakaa ja vilpittömä josta minä rakkaana veljenäsi aina epäilen syyllä ja syyttä, niin voit minun suosituksellani siihen erikoisoikeuksilla päästä. Mutta eräs ehto on välttämätön! Tilaa »Sotahullu» pikasähkösanomalla itsellesi ensi vuodeksi. Sitä painetaan ainoastaan rajoitettu määrä, ja vain tunnetuille kansalaisille, joille sotahulluuden aate on pyhä ja kallis. Saat sen mukana paljon muuta-

kin, jota en tässä uskalla mainita, sillä se on sotilassalaisuus, jonka ilmaisemisesta voit joutua Sotahullujen tuomioistuimen eteen vastaamaan. — Muuten luulen, että se Sinun koiranpommiseikkailusi, jonka olet järjestänyt niin suurta kauhua ja melua herättävästi siellä kotona pihan takaliskolla, on hyvä suositus sotahulluista aatteistasi. Lähetä virallinen selonteko ja suositus tapahtumasta mukana olleelta poliisikonstaapelilta ja niiltä pesumuijilta, joiden hirvään sotahuutoon Sinä niin rohkaistavasti ja voimallisesti yhdyit.

En nyt jouda tällä kertaa selvittämään muita kysymyksiäsi. Jos rakastat veljeäsi, joka itsensä unohtaneena on jalomielisesti uhrautunut tasavallan puolustukseen ja kantaa korkealla sotahulluuden hulmuavaa lippua, niin lähetä palaavassa postissa 20 mk. En ole saanut kaupungilla käydessäni kahvia sitte kun viimeksi.

Veljesi Elias.

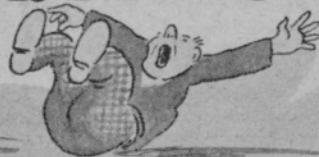
J. K.

Kun kirjoitat minulle, niin muista kirjoittaa kuoren päälle Herra Korpraali Elias Alitajunen Sama.

TUOREMMAT TÄRKYTTÄVÄT

TIEBOT

HIRVITTÄVÄN KAAMEA ONNETTOMUUS

Sotahullujen ritarikunnan
Suurmestari Jahvetti Ronkainen ja Kansleri Heikki Pasuuna
joutuneet ratki kauhean tapaturman
uhreiksi

Suurmestari herra Korpraali Jahvetti Ronkainen ja kansleri herra Heikki Pasuuna olivat, mikäli olemme epäluotettavalta taholta saaneet tietoomme, viime marraskuun 26 päivän iltana yhdessä lähteneet edellisen loistoasunnosta tarkoituksella päästä kunniallisesti kadulle ja siitä edelleen — niin uskomattomalta kuin se kuuluukin — elokuviin. Kuitenkin oli tällöin tapahtunut siten, että kun asianomaiset, syventyneenä innokkaaseen keskusteluun tulevasta ritarimerkkien jaosta, olivat päässeet porraskäytävään he eivät lainkaan panneet merkille alkavia askelmia, vaan suistuivat mitä surkeimmalla tavalla

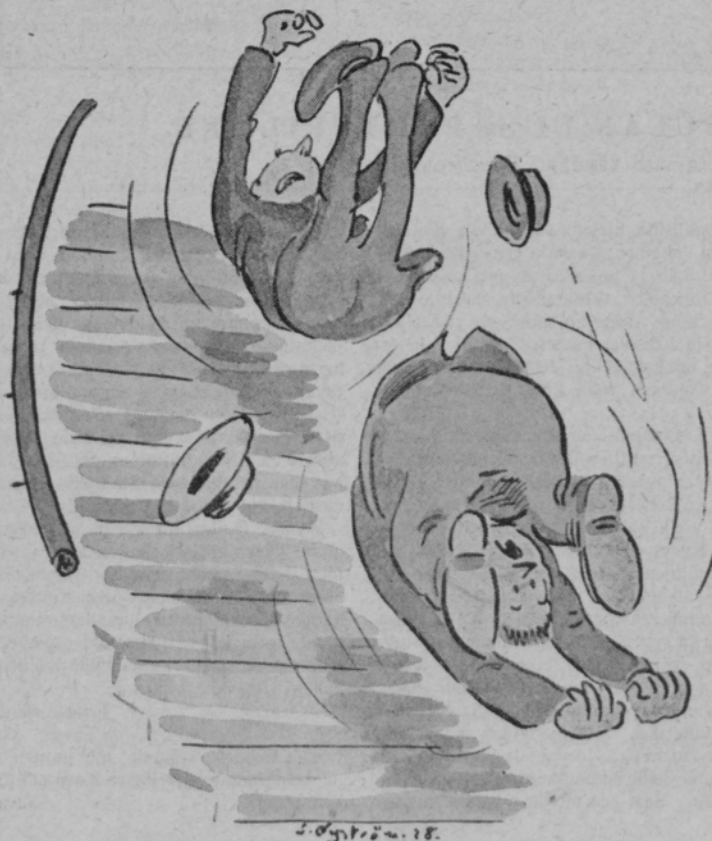
suin päin*) pyllylleen kivirappusille, joihin sekä Ronkainen että Pasuuna kumpikin kovin kipeästi satuttivat yllämainitun ruumiinosan, joka etenkin Heikki Pasuunalla kärsi raskaita vaurioita sen johdosta, että sanotulla Pasuunalla oli oikeanpuoleiseen takataskuun talletettuna rahakukkaro, vuoden 1914 mallia, jossa kukkarossa ei onnettomuuden sattuessa ollut muuta kuin 28 kappaletta kovia nikkeli- markkoja ja ulko-oven avain. Edelleen tiedoitetaan, että jotkut näistä markoista

*) Kuulemamme mukaan tarkoittaa päätä tässä alapäätä.

olivat toistaiseksi tuntemattomasta syystä kääntyneet kukkarossa poikkitelein ja tässä asennossa ollen terävillä ja rahapajan toimesta epätasaisiksi uurretuilla reunoiltaan iskeytyneet Heikki Pasuunan pehmoisiin takalihaksiin sillä seurauksella, että asianomainen paikka oi turvonnut muodottomaksi ja tuntuvasti vaikuttanut housujen pukemista Pasuunan päälle, minkä vuoksi tämän oli, vatsallaan maaten, jättäydyttävä vuoteeseen kokonaista kolmeksi päiväksi siitä huolimatta että kolmantena päivänä oli erittäin tärkeä kokous, jossa hänen ja Jahvetti Ronkaisen oli oltava johtavina sieluina mukana.

Sen johdosta että kuitenkin toisen tapaturman uhreista, herra Korpraali Jahvetti Ronkaisen, oli jo kolmantena päivänä onnettomuuden jälkeen nähty hyvissä sielun ja ruumiin voimissa käyskentelevän kadulla, vieläpä naisseurassa, olemme kääntyneet asiantuntijoiden puoleen saadaksemme luotettavan selvityksen siihen, miten J. Ronkainen on selvinnyt tapaturman seurauksista, ja tulleet silloin tietämään seuraavaa:

J. Ronkainen oli todellakin mainittuna päivänä tai oikeammin sanoen iltana ollessaan Heikki Pasuunan seurassa suistunut alas jyrkkiä portaita yhdessä Pasuunan kanssa, heittänyt ilmassa 2 voltia ja lyönyt sen paikan ruumiistaan, missä selkä menettää kunniallisen nimensä, sangen navakasti terävään kiviaskelmaan. Ronkaisella oli myöskin ollut kukkaro takataskussaan, mutta koska se meille tuntemattomasta syystä oli ollut aivan tyhjä, oli kukkaro, päinvastoin kuin Pasuunalla, pikemmin lieventänyt kuin pahentanut ankaraa iskua. Siitä huolimatta oli kuitenkin Ronkaisenkin takapuoli saanut niin lujan tärähdyksen, että sekin oli painunut noin kolmanneksella muuten melkoisen vaatimattomasta koostaan, tehden hänet asianomaiselta kohdalta naisellisen pyöreäksi. Kolmantena päivänä tapaturman jälkeen oli Ronkainen kuitenkin virkeänä ja terveenä ilmestynyt Pasuunan vuoteen ääreen, jossa tämä edelleen vatsallaan maaten luki viimeksi ilmestynyttä Suomen Sotilasta etsien siitä painovirheitä, joita ei kuitenkaan löytynyt, ellei ota huomioon latojen tekemiä erehdyksiä. Pasuunan kummastuneeseen

J. S. G. P. 28.

misen. Tämän kuultuaan oli Pasuuna isosti valitellut sitä, että hän viikkoa ennen oli hylännyt vakuutusasiemiehen tarjouksen siinä uskossa, ettei tapaturma satu hänen kohdalleen eikä ainakaan sellaiselle kainoussyistäkin valitettavalle kohdalle kuin se nyt oli sattunut. Pasuuna oli jatkanut puhettaan ilmoittamalla, ettei hänen usein mainittu takapuolensa ollut sitten vallattomien poikain päivien saanut kokea niin kovia, kuin mitä se nyt oli kärsinyt rangaistuksena leväperäisyydestä, jota ansaittuna ojennuksena sitten oli seurannut huolestuttava leväperäisyys ja kihelmöinti.

Tämän jälkeen oli Pasuuna kohottanut vuoteellaan — ei istualleen, vaan käsivarsiansa varaan, muistuttaen siinä asennoissa jään päälle noussutta mursua, joka tähyilee kauas taivaanrantaan, sekä lausunut suurella päätöksellä nämä iki-muistettavat sanat:

»Kellään ei ole varaa olla vakuuttamatta takapuoltaan tapaturman varalta.»

Mihin Jahvetti Ronkainen kaukonäköisenä henkilönä oli lisännyt:

»Kuka siis ei ottaisi tapaturmavakuutusta niinkuin minäkin, kun samalla maksulla voi vakuuttaa koko ruhon kireestä kantapähän asti.»

Silloin tapahtui se, josta sanomalehdet viime päivinä ovat niin suurta hälyä pitäneet: Heikki Pasuuna kimposi vuoteeltaan hyppäsi housuihinsa, sai ne vaivoin ylleen, otti takkinsa, lakkinsa, keppinsä ja — tapaturmavakuutuksen.

»Olitpa kerrankin, hullu, viisas,» sanoi siihen toinen suuri sotahullu ja vakuutusviisas herra korpraali Jahvetti Ronkainen.

Sano ja pisti Sammon vakuutuskirjan takaisin syvälle pöytäskuunsa.

*

tiedusteluun, kuinka Ronkainen jo voi olla noin voinnissaan oli tämä ensin vastannut vain vetämällä taskustaan huomiota herättävän paperoshin sekä vasta uudistetun kysymyksen jälkeen selittänyt, että hän oli kuluneina päivinä saanut diatermia- ja alppiaurinkohoitoa, Wohlmutkäsittelyä sekä sähköhierontaa, joiden toimenpiteiden ansiosta hän nyt esiintyi, kuten ennenkin reippaana ja elämäntalutena. Tähän oli Pasuuna huokaissut, ettei hänellä maan yleisen vaikean rahatilanteen johdosta ole ollut mahdollisuuksia uhrata omaisuuksia moiseen kalliiseen hoitoon, joten hän oli tyytynyt vain makaamaan vatsallaan ja odottamaan että runneltu takapuolikin siihen tyytyisi. Tämän jälkeen oli Pasuuna, luottaen hänen ja Ronkaisen välillä vallitsevaan läheiseen ystävyysuhteeseen, suoraan ja peittelemättä kysynyt, mistä Ronkainen oli saanut varoja lainaksi luettelemissa parannustoimenpiteisiin.

Vastaus oli ollut Pasuunalle yhtä yllättävä kuin katkerakin. Ronkainen oli ottanut tapaturmavakuutuksen Vakuutuslaitos Sammosta, joka maksoi sairaanhoitokustannukset sekä lisäksi päivärahaa. Kuultuaan että Sampo on keskinäinen vakuutuslaitos oli Pasuuna tiedustellut, eikö se Pasuunan ja Ronkaisen keskinäisen ystävyysperusteella voinut suorittaa tapaturmakorvausta myöskin hänelle, Pasuunalle, semminkin kun Pasuunan takapuoli oli turvonnut vielä säälittävämmän kuin Ronkaisen. Tähän oli kuitenkin Ronkaisen syvän liikutuksen vallassa täy-

tynyt vastata, etteivät kuulemma vakuutuslaitokset suorita korvauksia muille kuin niille jotka on nimenomaan vakuutettu ja että keskinäisyyskin on vain vakuutuksenottajien välinen eikä koske parhaimpikaan ystäviä, jotka ovat laiminlyöneet tapaturmavakuutuksen otta-

— Joulukuusi, minun pitää saada joulukuusi! huusi Herra Korpraali. Ehdottomasti!

— Mistäs sen otat? ihmetteli Herra Korpraalin Toveri — kirjoitamme Toverin iso!la kirjaimella, koska emme halua ilmaista hänen oikeata nimeänsä.

— Tuolla linjojen välissä kasvaa hemmetin nätti kuusi! todisti muuan. Mutta kuka uskalttaa sen hakea sieltä?

— Totta vieköön, kyllä kai minä sen sieltä haen, koska välttämättä sitä tarvitsen. Minulla pitää olla joulukuusi! Pitää!

— Kyllä minä kehottaisin sinua olemaan yrittämättä linjojen väliin, sanoi Toveri. Ampuvat sinut seulaksi.

— Nuoko tuolla vastapäätä? Loru! Uskaltaisn pyllistää kokonaiselle heidän rykmentilleen, kun he tähtäisivät minua! — Minä menen!

Ja tietysti Herra Korpraali teki sen. Ampumahaudasta nouseminen oli kyllä ankarasti kielletty — mutta joka tapauksessa (juttu on liian pitkä kerrottavaksi) Herra Korpraali yösydännä lähti matelymaan kohti molempien linjojen välissä kasvavaa kuusta, joka oli niin nätti, että... Toverit odottivat henki kurkussa, milloin vastapuolelta paukahtaisi, mutta luultavasti sielläkin varustauduttiin ottamaan vastaan joulua.

Ja Herra Korpraali ryömi kohti kuusta, kuin mikäkin käärme. Lumi vain tunkeutui hihoista ja saappaanvarsista sisälle, että Herra Korpraali tuota pikaa oli märkä kuin utettu rotti. Onneksi oli melkein suoja, joten Herra Korpraali ei sentään pahemmin paellut.

Niin hän viimein saavutti kuusen. Se kasvoi pienoisen kiven kupella, ja sen taakse Herra Korpraali jäi hetkeksi haahattamaan. Sitten hän taas alkoi raahata itseään eteenpäin, kiersi kiven ja...

Herra Korpraali jäähmettyi. Hän oli kuin kivikuva, tuijotti vain tiukasti eteensä. Siinä, kasvat kymmenen senttiä hänen kasvoistansa oli — vihollinen! Mies, joka puolestaan tuijotti tiukasti häntä. Siinä he mulkoilivat toisiaan kuin tappelua kyräivät koirat.

Vihollinen aukaisi suunsa ja murahti Herra Korpraalin omalla kielellä:

— Peijakas! Minulla ei ole kivääriä, eikä teilläkään. Oikeastaan meidän pitäisi ampua toisemme!

Herra Korpraali hymyili. Ei iloisesti, vaan ilkeästi kuin paholainen.

— Saakelinmoinen vahinko... Mitäs te täältä haette?

— Joulukuusta.

— Joulukuusta? Niin minäkin...

— Hm — mutta minä sen otan.

— Ohoh, sepä jäi tekemättä. Minä sen otan!

— Älkää höpsikö! Se on minun ja minä sen vien!

He tuijottivat toisiaan raivokkaasti.

— Se on minun!

Kamala joulujutelmia.

— Minun, minun! Kuuletteko, senkin aasi!

— Aasi? Kuinka hiivatissa uskallatte sanoa minua aasiksi, te, korpraali? Minä olen kersantti.

— Roskat minä vihollisen kersanteille! — Minä aijon kuristaa teidät! ilmoitti kersantti.

— Jotain siihen on minullakin sanomista, murisi korpraali. Ehkä minä ensin kuristan teidät!

— Te — minut! Pötyä! Tuollainen mies!

— Millainen helkkarin tuollainen, te silmäpuoli suolakurkku? Mitä tarkoitatte? — Minäkö? Mitäs te tarkoitatte silmäpuolella suolakurkulla? Mitä?

— Samaa kuin reumatismisella puimakoneella. Senkin — mitäs te mulkoilette? Senkin magotti!

— Magotti? Hiiden räyhäävä ibislintu!

Ja kersantti syöksähti kohti korpraalia ja korpraali kersanttia. Heillä oli vakava alkumus kuristaa toinen toisensa. He takertuivat toistensa kurkkuihin ja alkoivat temmeltää.

Tatatatata... tata... tatatatata... Pau - pfuu - pau - fiu - paupau - fiu - viiuh...

Lumi pölysi konekiväärin kuulien iskessä siihen, Herra Korpraalin lakki sinkosi hangelle ja kersantin toinen olkain katosi. Silmänräpäyksessä molemmat miehet olivat maassa. Kuulat yhä vihelsivät.

— Sikamaista! kersantti marmatti.

Kuka peijakas se ampui?

— Niitä tuli molemmilta puolilta, niitä kuulia. Hävytöntä. Olisi voinut osua.

— Juuri niin. Nyt meidän tappelustamme ei tullut mitään.

— Ei. Makuullani minä en halua tapella.

— En minäkään. Tulee lumeen ja kastuu.

— Juuri niin. Vaikka märkä minä jo

olen. Taidanpa ottaa kuusen ja lähteä.

— Vai niin. Minäpä sen otan!

— Kukkua kans! Minä sen otan!

Tovin miehet mulkoilivat toisiaan, sitten he taas syöksähtivät pystyyn ja hyökkäsivät toisiinsa käsiksi.

— Hrrr — minä otan kuusen!

— Perrrrrr-jantai, perrrunasoppa ja perrrunanto — minä sen otan!

Tatatatata... tata... tata...

Korpraali tunsi käsivarressaan riipaisun ja huomasi hihan olevan miltei irti. Päällystakin liepeessä oli kaamea reikä... maahan! Siinä he taas loikoivat rinnan ja puhisivat raivosta. Kirottua.

— Peijakas! Luotisuihku on kaatanut kuusen valmiiksi, senkuin ottaa vaan kainaloonsa...

— Kumpiko sen ottaa?

— Tjaah! Tämäp on pulma, tämä.

— Tapellaanko vielä?

— Eikä viitsitä. Sanotaan: kolmas kerta toden sanoo. Varmasti meihin osui. Kuolisimme.

— Rykmentti ei tule toimeen minutta, korpraali sanoi.

Kersantti vilkuili häneen epäluuloisesti. — Hm. Vai niin. Oletteko sen komentaja.

— En aivan. Minulla ja komentajalla on kyllä sama etunimi.

— Ahaa! Ja minulla ja meidän divisioon komentajalla on myös sama nimi. Mutta se ei auta meitä selvittämään, kumpi tuon kuusen ottaa.

— Minä!

— Minäpä!

— Joko taas tapellaan, mitä?

— Jos nousemme ylös, ammutaan meidät. Mitä siis teemme? Makuulla on huono tapella.

— Minäpä tiedän! Heitetään kruunua ja laavaa! Kruunu minun, laava teidän. Sopiiko?

— Sopi!

Raha lensi ilmaan ja putosi. Kruunul

— No niin, sanoi Herra Korpraali, minä sain siis kuusen. Minäpä muuta...

— Mitäpä muuta... No, eipähän sitten kuin erotaan. Toivottavasti sentään tappeamme tappelussa.

— Toivottavasti. Että saisin ilon söhäistä teidät kuoliaaksi.

— Aivan samoin.

— Kiitos ja hauskaa joulua! Nyt minä lähden!

— Minä myös. Samat toivotukset.

Kun kersantti palasi omille linjoilleen, huomasi hän, että hänen molemmat olkaimensa olivat kadonneet.

— Peijakas! hän manasi eikä ajatellut asiaa enempää.

Mutta Herra Korpraali koroitettiin uutena vuotena kersantiksi; koska hän oli urhoollisesti ja aseettomana surmannut viholliskersantin ja tuonut voitonmerkinä hänen olkaimensa tullessaan.

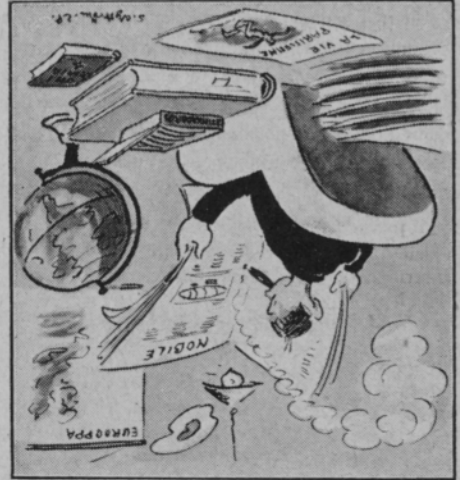
hurja ajatus. Tein päätöksen lyömällä nytkin eräaseen sopivaan paikkaan rakkaan lähimmäiseni ruumiiseen ja ilmoitin tälle rupeavani naparetkeilijäksi. Ystäväni kiljaisi hämmästyksestä toisen kerran ja lausui niin kutsutun varoituksen. Mutta minä en kuulu niihin miehiin, jotka antavat itseään säikkäyttyä. Ilmoitin suoriin samoin tuntevani ne vaikeudet, mitkä koh- taavat tämän tapaisista matkamiehistä, mutta samoin ennen kaikkea luottavani itseäni kuin muiden jouta- vanpäiväisissä sanoihin, joiden lopulliseksi arvoksi mer- kitsin — O. Myös vetosin Suomen sotahulluun väestöön, joka kuten tunnettu, on nytemmin toivo- rikkaasti kiinnittänyt odottavat katseensa minuun. Tiedän että nämä tuijottavat silmät velvoittavat kuin ennen tuhatvuotiset pyramiidit aikoinaan suurta Na- poleonia Egyptinmaalla. Ja asialla on niin sanoakseni vallata Suur-Simpulan ikäkaikuisiksi omaisuudeksi vielä sotilaallispoliittinen puolensa. Napamaat täytyy poleonia Egyptinmaalla. Ja asialla on niin sanoakseni ennen tuhatvuotiset pyramiidit aikoinaan suurta Na- Tiedän että nämä tuijottavat silmät velvoittavat kuin rikkaasti kiinnittänyt odottavat katseensa minuun- väestöön, joka kuten tunnettu, on nytemmin toivo- rikkaasti kiinnittänyt odottavat katseensa minuun- kitsin — O. Myös vetosin Suomen sotahulluun vanpäiväisissä sanoihin, joiden lopulliseksi arvoksi mer- ennen kaikkea luottavani itseäni kuin muiden jouta- taavat tämän tapaisista matkamiehistä, mutta samoin suoriin samoin tuntevani ne vaikeudet, mitkä koh- hin miehiin, jotka antavat itseään säikkäyttyä. Ilmoi- tin suoriin samoin tuntevani ne vaikeudet, mitkä koh- taavat tämän tapaisista matkamiehistä, mutta samoin ennen kaikkea luottavani itseäni kuin muiden jouta- vanpäiväisissä sanoihin, joiden lopulliseksi arvoksi mer- kitsin — O. Myös vetosin Suomen sotahulluun väestöön, joka kuten tunnettu, on nytemmin toivo- rikkaasti kiinnittänyt odottavat katseensa minuun.

ainuttakaan entisajan epämukavuutta, mutta tottapa tuo tulee mieleeni joskus myöhemmin. Henkeni piti- miksi tuotiin *Mensa-säilykkeitä*, *Vaasan reikäleipää*, *Sff-olutta* ja *Kerho-tupakkaa*. Yllätyksenä sain vielä henkilökohtaisten tarpeitteni tyydytykseksi pienen tynnörin *Noopelin Rekord-penssiiniä* ja *Oxygenol-ham- mastahnaa*. Näiden tavaroiden ystävälliset lahjoitta- jat eivät tahtoneet kuullakaan mistään maksusta, ja tullen minä, Jahvetti Ronkainen, muistamaan heidän rakkaudenpalveluksensa niin kauan kuin elän. Olen varma siitä, että ilman näitä ruokatarpeita en olisi elä- nnyt päiväkkään ja muistan vielä, kuinka iloitsin eräänä aamuna kylmien napasetujen yllä voidessani ham- masharjan ja mainitun hammastahnan myötävaikutuk- sella karkoittaa suustani monta tuhatta mätäbasillia.

Vielä kuului varustuksiini kahdet turkit, täydellinen radiolähetykskone, puolitusinaa erilaisia ilmapuntareita, kaikenlaisia tähystyskojeita, valokuvauskone, koko maailman kartasto, siltä varalta, jos sattuisin eksy- mään kukaties toiselle puolelle maapalloa, napakaira, jonka avulla aloin nävertää reiän napaan pystyttääk- seni Suur-Simpulan lipun, jonka turkinpunaisella pinnalla nähdään pääkallo ja kaksi miekkaa ristikkäin. En aio väsyttää tässä lukijoitani luettelemalla, mitä kaikkea haalin kondooliini, vaan huomautan lyhykäi- sesti ilmapalloni rakenteesta.

tämä arvon herra osasi kommentaa käännoiksi ja ryh- määkartoja kentällä, mutta sanoa tuulle, mene sinne tai tule tänne, siihen vaaditaan niin kutsuttuja asia- tietoja. Täydennettyäni opintojani vertaillessa ilma- tietessä ja sovellutussa kaasutusmekaniikassa ulko- mailla puolen vuoden aikana alkoi minussa kypsä

... alkoi minussa kypsä hurja ajatus»

Jahvetti Ronkaisen NAPAMATKA

„Sotahullun” jatkokertomus

Kirjoittanut
JAHVETTI RONKAINEN
(Herra Korpraali)

*

Suur-Simppula
„Sotahullun” Kustannusosakeyhtiö

Senjalkeen kuin minä olin tutkinut eräitten tunnet-
tujen napamatkailijojitten sanakarulliset matkat napaa-
kohti ja luettuani erään mielenkiintoisen matkakakerto-
muksen »Navalta navalle», ei mikään enää voinut hil-
lita innostustani. Myös Nobilen napaseikkailu keväät-
kesällä 1928 piti jo Ranskassa ollessani minua samoin-
kuin koko maailman lehdistöä siinä määrän kiihdyk-
sissä, etten tahtonut pysyä millään muotoa housuis-
sani. Kaduin jo etten ollut pujahtanut jänismatkusta-
jaksi Nobilen ilmalatvaan kuin Terhune teki ja pääsi
Attamin yli. Murta kun kuulin Nobilen onnettomuu-
desta, kiitin onneani, etten ollut jääkarhujen syötä-
vänä jollain käämmenleivyisellä jäälautalla. Seurat-
tuani mainittua matkaa samomalehdistä tarkasti
alusta loppuun, alkoi minuun juurtua sellainen käsitys,
että tuon homman ohjauksessa oli ollut suuri vika.
Että kenraali Noble tiennyt laivansa rakenteesta, sitä
ohjauksesta enempiä kuin sika Pohjanmähddestä, sitä
olin enemmän kuin varma. Tiesin kyllä hyvin, että

ALKUSANAT LUKIJALLE.

seeni liittää.
sia jota en voi tilanpuutteen takia tähän alkulause-
sanofani kuuleviiin korviinsa, ja antoi minulle nimityk-
Näin selvittelin asioita ystävällinen, joka ei ottanut
seka Suur-Simppulan mainiota varuskuntaa.
pikimmän päästä katsomaan isännäni äidinkasvoja
toja. Kun tämä kaikki on suoritettu, halajan mitä

I. LUKU.

Ronkainen ryhtyy asianmukaisiin lähtövalmis- teluihin ja ottaa hellät jäähyväiset Suur- Simppulan varuskunnalta.

On ymmärrettävistä syistä mukavata näin jälestä-
päin, napamatkan tehneenä miehenä muistella, kuinka
varustauduin tuota huomattavaa urotekoa suoritta-
maan. Tarkan muistikirjani kadotin ikävä kyllä eräässä
myrskyssä, joka sivumennen sanoen oli viedä minusta
henkikullan, mutta erinomainen muistini, jota olen
harjoitellut pikkupojasta lähtien, säilytti tärkeimmät
tosiasiat jälkimäailmalle.

Liikutuksella muistelen vieläkin niitä liikkeitä ja
yksityisiä henkilöitä, jotka kaikin tavoin auttoivat
minua matkavalmisteluissani. Suomen Kumitehdas
lahjoitti minulle valtavan kumipallon, johon sitten
myöhemmin, lähtöni aamuna johdin kaasun Suur-
Simppulan vastaviihityn kaastuehtaan säiliöstä. Olen
valitettavasti unohtanut, kuka lahjoitti tarpeellisen
ilmapalloverkon sekä kondoolin, mikä viimeainittu
sisälsi melkein kaikki nykyajan mukavuudet, eikä

Painettu

»Sotahullun» kirjapainossa
anno domini

1929

Sananen sotilasurheilusta

Kirj. Res. vñnr. Renvall.

Kaikki urheilulajit, jotka kehittävät ihmisen henkisiä ja ruumiillisia ominaisuuksia, ovat sotilasurheilua sanan laajemmassa merkityksessä. Ahtaammasti katsoen ovat sotilasurheilulajeja ne urheilulajit, jotka itseensä sisällyttävät erinäisiä sotilaallisesti tärkeitä ominaisuuksia, liikuntamuotoja j. n. e. (taktilliset urheilulajit). Tällaisia ovat ammunta, hiihto, uinti, pyöräily, soutu, ratsastus ja hiihtoratsastus. Tällaisiin voidaan lisäksi lukea autoilu ja siihen yhdistetty hiihto. Näistä ovat ammunta, soutu, ratsastus ja autoilu kaikkina vuodenaikoina harjoitettaviksi sopivia urheilulajeja. Hiihto yksinään ja muihin urheilulajeihin yhdistettynä on puhdas talvi- sekä uinti, soutu ja pyöräily puhtaita kesäurheiluja. Tämä sanottakoon siitakin huolimatta, että polkupyörällä ajamista voi talvella harjoittaa — samoin kuin uintiakin siellä, missä on uimahalli käytettävänä.

Ratsastus ja pyöräily kuuluvat armeijamme koulutusohjelmaan ja harjoitetaan niitä erikoisissa aselajeissa, joissa ne muodostavat huomattavan osan koulutuksesta. Ratsastus on niin sanottuja kalliita urheilulajeja, jota ainopaastaan suhteellisen pienellä osalla kansaamme on varaa siviililoissa harrastaa. Se vaatii verrattain pitkäaikaisen ja perinpohjaisen koulutuksen. — Sen opettaminen jää siis miltei yk-

sinomaan armeijamme kannettavaksi. Päämäärä: joka miehestä välttävä ratsastaja — vaatisi liian suuria uhrauksia muun välttämättömän kustannuksella, ettei sen toteuttaminen liene vältettävissä. Samaa voi sanoa autoilustakin.

Sen sijaan voi milloin tahansa sattua, että sotilas sodassa voi menestyksellisemmin toimia, jos osaa polkupyörää käyttää. Välttävän polkupyöränohjauksitaidon opettaminen niille alokkaille, jotka eivät sitä ennestään osaa, tulisi tuskin kysymään liikaa varoja enempää kuin aikakaan. Siihen tarvittaisiin muutama polkupyöräjoukkojen hylkäämä ajokunnossa oleva polkupyörä joka komppaniaan sekä hieman halua ja innostusta.

Hiihto ja ammunta ovat asianomaisissa piireissä saaneet sen huomion osakseen, minkä ne ansaitsevatkin. Luonnollisesti emme vielä ole saavuttaneet sitä huippua näillä aloilla, johon toivottavasti vielä tulemme pääsemään, mutta hyvällä tiellä ollaan.

Soutu on kokonaan jäänyt sen uskon varaan, että kyllähän suomalainen soutaa, kunhan on vene, vesi ja aivot. Tämä pitää kyllä useimpiin nähden paikkansa. Melkein kaikki suomalaiset osaavat jonkun verran paremmin soutaa, kuin keskinkertainen ryssä. Mutta samoinhan on hiihdonkin laita. Vesistörikkaas-

Iltamyöhään, aamuvarahin tee on perhejuoma parahin, Joka perheenäiti tietänee, että SAVIN ILTA saadaan paras tee.

Kysykää erikoismerkkejämme N:o 140 ja N:o 180.

KAUPPAHUONE
A. K. SAVIN

Suojeluskunnat!

Hiihtovarusteita tarvitessanne kääntykää aina ensin Stockmannin puoleen.

Olette pian huomaava että siellä teette aina edullisimmat kaupat.

STOCKMANN
Urheiluosasto

Helsinki, Hakasalmenkatu 2. Puh. 201 81

sa maassamme tulee joukko-osastojen kyky ylittää nopeasti ja äänettömästi vesistö sodanaikana usein kysymykseen, ja silloin on ilman tahtikomennuksia tapahtuva suurien veneiden yhteissoutu (soutu useammalla airoparilla) usein ratkaiseva liikkeen onnistumiselle. Yhteissoutuun tottunut venekunta liikkuu nopeammin, äänettömämmin sekä samalla suuremmalla kestävyydellä, kuin tottumaton, joka molskii ja tuhlaa tarpeettomasti voimiaan. Olisi hyväksi, jos puolustuslaitoksemme, armeijamme ja suojeluskuntamme hankkisi riittävän määrän sotilaskuljetukseen sopivia veneitä, ja ottaisi soutukilpailut näillä urheiluhjelmistoonsa. Tätä kautta se tehokkaimmin leviäisi siviiliväestömmekin keskuuteen. Ja määrätyn sotilashyveen yleistyminen siviiliväestön keskuudessa on ainoa ja paras tae siitä, että sen olemassaoloon todellakin voidaan luottaa.

Kuten edellä viittasin, piilee armeijamme laatuylivoiman salaisuus viholliseen nähden suuressa, jotta en sanoisi suurimmassa määrässä sen paremmassa liikuntakyvyssä siinä maastossa, jossa sotaa käydään. Talvis-aikaan on tällöin hiihtotaito ratkaiseva, — kesällä lähinnä kyky ylittää maastomme lukuisia vesistöjä. Niinkin vesistöistä köyhässä maassa kuin Saksa, pannaan sotilaskouluutuksessa suurta painoa opetuksen ja harjoituksiin, jotka tarkoittavat tätä. Sangen usein tulee kysymykseen sodassa, että vesistö (joki, salmi j. n. e.) on uimalla ylitettävä Osaksi tästä syystä, osaksi siksi, että uinti urheiluna on monipuolisin, kuuluu uintitaidon opetus nykyään Saksan armeijan alokaskouluutukseen. Alokaskoulut on yleensä pyritty sijoittamaan paikkakunnille jossa on uimahalli tai muu vuodenajan sallima mahdollisuus uinnin harjoittamiseen. Kansamme keskuudessa on uimataito tunnetusti takapajulla. Tämä siitä huolimatta, että maassamme on uimiseen sopivia järviä ja jokia miltei joka paikkakunnalla. — Urheilijakansan pääosa on hyljännyt uinnin jonkinlaisena ruumiin heikontajana siitäkkin huolimatta, että uimataitaiset pojat miehuusikään päästessä ovat kehittyneet vahvemiksi ja ruumiiltaan sopuisuhtaisemmiksi, kuin muut. Ruumiillisen kunnan huihua keskimäärin laskien olivat näissä Saksan armeijan alokasmittauksissa urheilu-uimarit. (Tiedot Wissen und Wehr-nimisestä saksal. sotilasaikakauslehdestä v:lta 1927 jouluk.)

Puolustuslaitoksemme on uinti armeijassa verrattain huomattavalla sijalla. Uintimatka sisältyy armeijan komppaniainväliseen 5-otteluun ja muutamit uintimatkat armeijan urheilumestaruuskilpailuihin. Suojeluskunnissa ovat ainoastaan muutamat piirit liittäneet sen viralliseen urheiluhjelmistoonsa. Uintiopetus muutamia yksityisiä aloitteita lukuunottamatta on jäänyt enemmän tai vähemmän yksityisen aloitteen varaan. Tämä siitä huolimatta, että suuri osa nuorisostamme on täysin uimataidotonta. Yksityinen aloite on luonnollisesti tehokkain, jos se esiintyy kyllin laajassa mitassa ja riittävällä innolla. Mutta sellaisesta ei ole toivoa, ennenkuin maamme uimarit saavuttavat voittoja maailman kilpakentillä.

Suurin tehtävä tämän asiantilan parantamiseksi joutuu täten siviililuontoisen urheiluliikkeen tehtäväksi siviiliviranomaisten tukemana. Tämä ei kuitenkaan merkitse sitä, ettei puolustuslaitoksemmekin tämän hyväksi voisi tehdä enemmän, kuin mitä

„PARASTA VIIMEISEEN PISARAAN“

PAULIG

L. Satamakatu 11 - Helsinki

se tähän mennessä on tehnyt. Suuret suojeluskunnan vuosittaiset propagandauinnit vastaavien hiihtojen malliin tulisivat varmasti paljon merkitsemään. Myöskään ei olisi mahdotonta ajatella, että armeijassa voimistelutunneilla opetettaisiin kuivauintiliikkeitä, ja että muutamia jokaisen komppanian kantapäällystöstä ja -alipäällystöstä kouluutettaisiin kykeneväksi uimaopettajaksi, ja kuuluisi tälle kesäisin uimaopetuksen johto ja valvonta osastossaan. Äärettömiä ei tällä luonnollisestikaan saavutettaisi,

koska uintia ei väkisin voida kellekään ilman hengenvaaraa opettaa, mutta luulisin kuitenkin, että jo tälläkin, taloudellisesti verrattain halvalla keinolla saavutettaisiin huomattavia tuloksia. Toiselta puolen on luonnollista, että tällaiset muun sotilas-kouluutuksen rinnalla vähäarvoiset yksityiskohtat eivät nuorena vuosittain jättiläisaskelin kehittyvässä armeijassamme ole joutuneet yksityiskohtaisen pohdinnan alaiseksi.

Uutta Kirjallisuutta

Uinutlaatuinen vapaussotateos

Aarno Karimo: Valkoinen armeija. 1918. Werner Söderström Osakeyhtiö. 214 siv. Hinta 55:—, sid. 75 mk.

Vapaussodastamme on tähän mennessä ehtinyt ilmestyä useitakin ansiokkaita ja merkittäviä teoksia, sekä laajempia että suppeampia. Nyt ilmestynyt ilmoitettavanamme oleva Aarno Karimon teos *Valkoinen armeija* muodostaa aivan oman luokkansa: se on *taiteilijan* ja *kirjailijan* suurenmoinen julkaisu, vapaussotateos. Näin sanoessamme emme kuitenkaan tarkoita sitä, että Karimo taiteilijana ja kirjailijana olisi kaunistellut aiheitaan ja romantisoinut niitä: päinvastoin on sekä kuvien että tekstin aihe-käsittely vakavan realistista. Teoksella on näin ollen kirjallisen ja taiteellisen arvonsa ohella hyvin suuri sotahistoriallinen arvonsa. Tämä näkyy jo muu-

ten siitäkin, että teoksen alkuperäiskuvat ovat osaksi valtion, osaksi Upseeriliiton lunastamia.

Omasta puolestamme suosittelemme lämpimästi tätä meidän oloissamme loisteliasta mutta hinnaltaan halpaa teosta kaikille isänmaallisille kansalaisille. Erikoisesti se mielestämme sopii nuorisollemme, jonka käsitys vapaussodasta on varsin pinnallinen ja epäedullisesti yksipuolinenkin. Tähän asti ilmestyneet vapaussotateokset ovat olleet yleensä nuorison luottaviksi liian raskastyylisiä. Karimon teosta lukee kuin jännittävää romaania ja siksi se on myös nuorten kirja.

Onnittelemme tekijää ja kustantajaa tästä todella harvinaisen arvokkaasta ja onnistuneesta loistoteoksesta.

— a.

Jokainen suomalainen
ostaa mielellään kotimaisia
tuotteita

Kysykää ainoata kotimaista

AIRAM
SÄHKÖLAMPPUA

kauppiaaltanne.

Se kestää
kilpailun

SUOMEN SÄHKÖLAMPPUTEHDAS OY.

Helsinki

100.000 markkaa
säästöissä 50-vuotiaana

on sillä, joka järeillä olevina vuosinaan kuukausittain tallettaa tililleen alla-olevassa taulukossa mainitun määrän. Sillä, joka alkaessaan on jo 40 vuotias, on vain 10 vuotta aikaa pääomaa koota ja hänen täytyy kuukausittain maksaa tililleen 577 mk 56 p:ii, jotta se korkoineen 7 % mukaan ennättää kasvaa 100.000 markaksi, mutta 5 vuotiaana alottava pääsee samaan tulokseen kuukausittain tallettamalla vain 27 mk 08 p:ii.

v.	Smk.	v.	Smk.	v.	Smk.	v.	Smk.
1	8,026: 19	13	395: 35	24	135: 67	35	56: 53
2	3,875: 15	14	352: 84	25	124: 68	36	52: 43
3	2,493: 56	15	316: 40	26	114: 73	37	48: 64
4	1,804: 42	16	284: 88	27	105: 69	38	45: 15
5	1,392: 25	17	257: 41	28	97: 46	39	41: 93
6	1,118: 56	18	233: 31	29	89: 96	40	38: 95
7	923: 98	19	212: 04	30	83: 11	41	36: 20
8	778: 84	20	193: 18	31	76: 84	42	33: 65
9	666: 67	21	176: 37	32	71: 10	43	31: 29
10	577: 56	22	161: 33	33	65: 83	44	29: 10
11	505: 22	23	147: 83	34	60: 98	45	27: 08
12	445: 45						

Helsingin
Suomalainen Säästöpankki

Aleksanterink. 15 — L. Viertotie 36

Ab Stevedoring Oy

Pikku Ropertink. 9, HELSINKI, Sähköos. »Stevedore»

Suomen Lastauttajain Liiton jäsen

Suorittaa

laivanpurkauksia ja -lastauksia
kohtuuhintoihin

Oy. Vienti-Export Ltd.

Aurakatu 14 - TURKU - Puhelin 1188

Sähköos.: Sawmills

Paikkakunnan

sahojen yhteinen myynti ja laivausliike.

Ostaa ja myy sahattua puutavaraa. Toimittaa
puutavaroiden myyntejä ja laivauksia ulkomaille.

Terijoen sotilaskoti 10-vuotias

10 vuotta sitten, jolloin sotilaskotiaate oli Saksasta palanneitten jääkärien kautta alkanut tulla tunnetuksi maassamme, oli Terijoki ensimmäisiä paikkakuntia, joilla päätettiin ryhtyä sotilaskotityöhön, ja avata koti siellä majoileville joukoille. Tätä 10-vuotismuistoa juhli Terijoen sotilaskotiyhdistys viime lokakuun 28 p:nä sikäläisellä Seurahuoneella, jonka Suomen lipuilla koristetun salin lukuisat kutsuvieraat ja yhdistyksen jäsenet täyttivät. Juhlan ohjelmasta mainittakoon erikoisesti Suomen Sotilaskotiliiton puheenjohtajan, tohtorinna K. Bergholminkin lämmin henkinen juhlapuhe sekä Terijoen sotilaskotiyhdistyksen nykyisen puheenjohtajan, rouva V. Salokkaan kertomus sotilaskotityön vaiheista paikkakunnalla 10-vuotiskautena 1918—1928. Tästä viimeksimainitusta alla olevassa lyhyt selostus.

Lopulla vuotta 1918 pitivät sotilaskoti-asiaan innostuneet henkilöt Terijoella kokouksen, jonka tuloksena oli päätös perustaa sotilaskoti paikkakunnalle. Mitään varsinaista sotilaskotiyhdistystä ei muodostettu, vaan valittiin asioita hoitamaan johtokunta, jonka ensimmäiseksi puheenjohtajaksi tuli rouva Emma Laukkanen. Tarvitavat varat saatiin osaksi lahjoituksina yksityisiltä, osaksi kerättiin ne pitämällä konsertteja ja juhlia sotilaskodin hyväksi. 5 p:nä joulukuuta 1918 avattiin Terijoen ensimmäinen sotilaskoti vuokrahuoneustossa, jossa kyllä oli puutteellisuuksia, mutta jossa niistä huolimatta innolla tehtiin työtä. Kotiin kuului yksi suurempi sekä kaksi pienempää huonetta, lisäksi keittiö, ja oli sotilailla näissä suojissa käytettävänä pieni kirjasto, sanomalehtiä ja flyygeli. Noin kerran kuussa järjestettiin sotilaille ohjelmallisia illanviettoja, joissa henkisen virkistykseen lisänä oli tavallisesti ilmaiset pullakahvit. Kodissa pantiin toimeen myös joulujuhlia pienine joululahjapaketteineen. Tässä ensimmäisessä majoapaikassaan toimi sotilaskoti kevääseen 1921, jolloin sen täytyi sulkea ovensa. Syynä oli se, että aina syksyyn 1924 ei Terijoella ollut sotaväkeä.

Terijoen sotilaskoti.

Sotilaskotityöhön ryhdyttiin kuitenkin uudelleen heti kun P. P. P. 1 lopulla vuotta 1924 siirrettiin Terijoelle. Perustettiin sotilaskotiyhdistys, laadittiin sille säännöt ja valittiin johtokunta. Koti aloitti toimintansa tälläkin kertaa vuokrahuoneissa, mutta jo ensimmäisenä päivänä kesäkuuta 1926 pääsi se muuttamaan oman katon alle aivan kasarmi alueen viereen. Avustukset ja lahjoitukset, jotka yhdistys sai Suomen Sotilaskotiliitolta, entiseltä sotilaskodilta ja Terijoen kansallisseuralta olivat sille hyvään tarpeeseen uutta kotia kuntoon laitettaessa.

PRESIDENTTI PILSNERIÄ tahi LUXUS-OLUTTA

suositellaan joulupöytää varten

*

OY. P. SINEBRYCHOFF

Hartwall'in

Virvoitus-
juomat
ovat
parhaat.

Terijoen nykyinen sotilaskoti tekee jo ulkoapäin hauskan vaikutuksen torneineen ja lasivilpeloineen. Sitä ympäröi puutarha, jonka ruohokentät ovat kesäaikana mieluisana lepopaikkana sotilaille. Rakennus on 2 kerroksinen ja sijaitsevat sen alakerrassa keittiö, varastohuone, palvelijan huone, suuri eteinen, lukusali, kirjastohuone ja tarjoiluhuone. Kaunista ja kodikasta on joka puolella, kuuluupa lukusalin sisustukseen sellainenkin kappale, kuin lattiaan asti ulottuva iso peili. Yläkertaan on sisustettu kodin johtajattarelle, nti Elli Leppäselle, viihtyisä huone, sitäpaitsi kaksi vierashuonetta, joihin voidaan sotilaskodin vieraat tai pataljoonaan saapuvat tarkastajat mukavasti majoittaa. Kodissa työskentelee nykyään vakinaisesti johtajatar, kassanhoitaja, palvelijatar, ja tiskaaja. Sitäpaitsi on P. P. P. 1:stä ollut yksi aseettomana palveleva sotamies säännöllisesti auttamassa.

On luonnollista, että oman kodin saanti on suuresti lisännyt innostusta sotilaskotityöhön. Aktiivisia jäseniä oli viime vuoden lopulla 75 ja kävivät he säännöllisesti vuorottelemassa sekä kirjasto- että tarjoilupuolella. Kõ-

HANKKIMALLA HYVÄN SUOMI-gramofoonin

poistatte parhaiten alituisen tanssimusiikkipulan.

PICCOLO-kone

Smk. 950.—

Myös vähittäismaksulla.

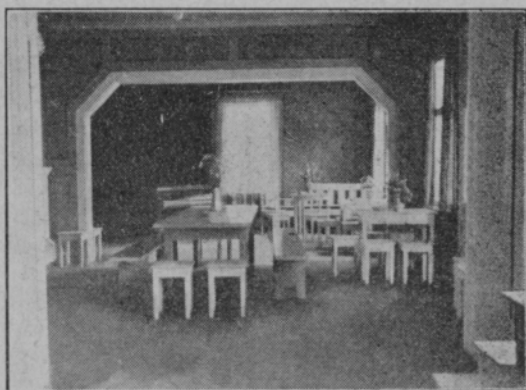
Oy. Fazerin Musiikkikauppa. Helsinki, Aleksanterink. 11

dissa järjestetään illanviettoja ja tarjotaan tervetuliaisia jäähyväiskahvit kaikille P. P. P. 1:n sotamiehille, sunnuntaisin pidetään vapaaehtoisia hartaushetkiä. Suurina kirkkojuhлина ja joka kuukauden ensimmäisenä sunnuntaina käydään sotilaskodin puolesta sairastuvalla ja tarjotaan siellä oleville potilaille kahvit sekä luetaan tai kerrotaan heille jotain. Työtä on koko ajan suuresti auttanut ja helpoittanut se ystävällisyys ja ymmärtämys, jota sekä päällystö että paikkakuntalaiset ovat sotilaskodille osoittaneet.

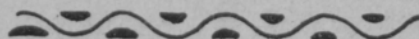
10-vuotis muiston johdosta oli yhdistys, paitsi juhlaa kutsuvieraille seuraavaksi päiväksi, järjestänyt illanvieron sotilaille. Tässäkin tilaisuudessa oli juhlapuhujana tohtorinna Bergholm.

Terijoki oli ensimmäinen Suomen sotilaskodeista, joka vietti 10-vuotisjuhlaa. Mieli virkistyneenä näiltä juhlilta palasi tuntien, että P. P. P. 1:n pojilla on hyvä koti ja sen vaalijoina isänmaataan lämpimästi rakastavia naisia, jotka ilolla haluavat palvella harmaa-pukuista armeijaamme.

L—o.

Sisäkuvia Terijoen sotilaskodista.

**Muistakaa ajoissa uudistaa
Suomen Sotilaan tilaus ensi vuotta varten!**

OY WIKLUND AB

URHEILUOSASTO

Turku

Ainoastaan hyvillä välineillä
urheileminen on huvia

Täydellinen valikoima
talviurheiluvälineitä,
aseita ja ampumatarpeita

Sotilaan Joulun KILPATEHTÄVÄ

Kutka ovat Suomen Sotilaan suurimmat ilmoittajat?

Annamme tällä kertaa lukijoillemme tavallisuudesta poikkeavan kilpatehtävän, kilpatehtävän, joka vaatii hieman kärsivällisyyttä ja aikaa. Mutta pitkinä joulupyhinähän on aikaa ja sen mukana myös kärsivällisyyttä.

Tehtävänä olisi nyt ottaa selville, kutka kolme (3) Suomen Sotilaan arvoisista ilmoittajista tämän vuoden alusta lukien tähän saakka (joulunumero mukaanluettuna) ovat — eri ilmoitukset yhteenlaskettuina — ilmoituksiinsa käyttäneet suurimman sivumäärän. Helpottaaksemme lukijoittemme ponnistelua tämän varsin mielenkiintoisen tehtävän ratkaisemiseksi, mainitsemme, että eri ilmoituskoot, jotka tässä tulevat kysymykseen, ovat seuraavat: $\frac{1}{1}$ (koko) sivu, $\frac{1}{2}$ sivua, $\frac{1}{4}$ siv., $\frac{1}{8}$ siv., $\frac{1}{10}$ siv., $\frac{1}{15}$ siv. ja $\frac{2}{15}$ siv. Lukijoitten on tämän perusteella varsin helppo todeta, mihin suuruusluokkaan

mikin yksityinen ilmoitus kuuluu. Myös eri ilmoitusten lopullinen yhteenlaskeminen on tämän mukaan helppo, joten kenenkään ei pidä yrityksestä luopua, arvellen tehtävää liian vaikeaksi.

Palkintoina annamme arvan perusteella oikein vastanneitten kesken seuraavat rahamäärät: I palk. Smk. 200:—, II Smk. 150:—, III Smk. 100 ja IV palk. Smk. 50:—. Sen lisäksi annamme ylimääräisinä palkintoina niinkään arvan perusteella lehtemme ensi vuoden koko vuosikertoja.

Vastaukset tähän kilpatehtäväämme on lähetettävä ennen tammikuun 15 päivää osoitteella Suomen Sotilaan toimitus, Helsinki, Erottajankatu 19.

Kirjekuoreen merkittävä: »Sotilaan Joulun kilpatehtävä.»

Kilpatehtävien ratkaisuja:

Kuva-arvoitus n:o 2 ratkaisu: »Suomen Sotilas on kiva, paras sotilasten lehti». Palkintoja saavat seu-

raavat: lääk. alikers. O. Leskinen, Iisalmi, Kauppakatu 5, A. Liukkonen, Viipuri, Freesenkatu 12, as. 14 ja Kalle Berg, Helsinki, Salomoninkatu 3 E. 43.

*

Kilpatehtävä n:o 31. Palkintoja saavat: kaartil. Huhtanen, Helsinki, 4/SVK, Lauri V. Pusa, Ravansaari (Viipurin saaristo) ja Aleks Saarela, Impilahti, Metsäkylä.

*

Kilpatehtävä n:o 32. Kuviossa on 20 kolmiota. Palkintoja saavat: Kers. V. Tattari, Hamina P/RUK, Pentti Stenberg, Mikkeli, Kirkkokatu 31 ja F. Nennon, Sakkola as.

*

Kilpatehtävä n:o 33. Palkintoja saavat seuraavat henkilöt: Lauri Komonen, Käkisalmi, Pärnä, V. Viitamäki, Peräseinäjoki, Koivisto p.p., ja kers. A. Kivirinta, Suomenlinna, Ryssänkari.

STARCK JOHANN & C:o

Pääliike Katariinankatu 9

Sivuliike Punasenläht. torin ja Repolank. kulmassa

VIIPURI

Rautatavaraa,

Rakennustarpeita, Työkaluja, Värejä, Taloustarpeita, Lasia, Porsliinia, Kristallia.

Joulun kaunein
isänmaallinen lahjakirja:

VALKOINEN
ARMEIJA

Kirjoittanut ja kuvittanut

AARNO KARIMO

48 kertomusta.
78 loistokuvaa.

Hinta 55 mk.
sid. 75 mk.

Tämä teos on Suomen harmajan talonpoikaisen armeijan kaunis kunniamuisto.

WERNERSÖDERSTRÖMOSAKEYHTIÖ, PORVOO.

Joulufirjallisuutta:

Werner Söderström Oy:n uusia firjoja:

Kansallinen suurteos.

J. W. Snellmanin *Koottujen Teosten* IV osa on ilmestynyt, suurenmoisena sekä ulkoasultaan että sisällöltään. Siinä on osa suomalaisuuden herättäjän kaikkein tärkeimpiä kirjoituksia, nim. vv. 1839—46 julkaistut sanomalehtikirjoitukset (m. m. Saiman pääsisältö), joissa hän lausui suuret, sytyttävät ajatuksensa. Niissä Snellman esiintyy koko terävässä sukkeluudessaan ja ruoskivassa ankaruudessaan, miehenä, jota vastustajat pelkäsivät ja jota muut innostuneina seurasivat. Suomennos on tohtori Juho Hollon taitavaa työtä. — 567 suurta sivua. 100: —, kangask. 115: —, 1/2-nahkak. 140: —.

Maailman sankarisadut.

Gruben mainio jumalaistarujen ja historiallisten kertomusten sarja lienee vielä hyvin monen entisen koululaisen muistissa. Se on parhain keino historian harrastuksen herättämiseksi nuoren ja vanhankin mielessä. Nyt on Werner Söderström Osakeyhtiö ryhtynyt julkaisemaan sarjaa, johon aikaa myöten tulevat kaikkien kulttuurikansojen sankarisadut. — Historiassa, kirjallisuudessa, runoudessa, taiteessa, tieteessä — kaikessa sivistys-

elämässä kohtaamme yhä uudelleen nimiä ja viittauksia, jotka edellyttävät näiden ikimuistoisten tarinain tuntemista, aiheita ja tarinoita, jotka ovat peräisin vanhasta kreikkalaisten ehtymättömän syvästä mytologiasta ja joita kukaan sivistynyt ei voi olla tuntematta. Ensimmäisenä osana onkin nyt julkaistu Claes Lindskogin kokoomana *Kreikkalaisia Jumalaistaruja ja satuja*. Suomennoksen on suorittanut I. K. Inha. Teos sisältää 200 siv. sekä joukon hienoja liitekuvia. 35: —, sid. 45: —.

Kaunokirjallisuutta.

Santeri Ivalon Koottut Teokset ovat nyt saatavissa kauniissa puolinahkakansissa, maksaen ainoastaan 75 mk. osalta. — Sarjan III osana on ilmestynyt *Pietari Särki-lahti*, romaani maamme ensimmäisestä uskonpuhdistajasta, joka on tämän suurenmoisen romaanisarjan arvokkaimpia teoksia.

Mika Waltari: Suuri Illusioni. Romaani. — Nuori kirjailija käsittelee sangen modernia aihetta. Sen päähenkilö on helsinkiläinen aikamme tyyppi, »suruttomien seurakunnan» edustaja, joka löytämättä elämällensä oikeata määrää itse palaa loppuun, mutta kaiken menettäessään vielä jaksaa kohota uskomaan suureen kuvitel-

maansa: tulevan terveen sukupolven nousemiseen ja voittoon. Samalla kun teos on eloisa, jopa toisinaan räikeäkin ympäristö ja tapainkuvaus määrättyjen helsinkiläispiirien elämästä, on se herkin hermostunut ja psykologisesti kehitetty luonteiden kuvaus. 249 sivua. 45: —, sid. 55: —.

Benno Piišpanen: Näkymätön käskijä. — Ensikertaa esiintyvän kirjailijan aiheena ovat ihmisten salaperäiset, mystilliset kyvyt, elämän järkkymätön syyn ja seurausten laki ja ihmisen paremman ja huonomman minän kamppailu. Yhtä epätavallinen kuin tämän kertomuksen aihepiiri, on myös teoksen muodollinen puoli: siinä on juonelle myönnetty sama arvoasema kuin luonteen ja ympäristön kuvaukselle. Kertomus täh'ää koko ajan niukkasanaisena ja täsmällisenä loppuansa kohti, piltäen lukijansa herkeämättömässä jännityksessä. 164 s. 25: —, sid. 35: —.

»Ihanteellinen rakkaus», Kiinan klassillisen kirjallisuuden helmi, kirjoitettu 1300-luvulla ja painettu ennenkuin Gutenberg Euroopassa keksi kirjapainotaidon. Tämä kaukaisen idän rakkausromaani kertoo korkeimman kiinalaisen ylimystön piiriin kuuluvan sankarin ja sankarittaren loppumattoman kärsimysten polun, ennenkuin he maansa äärimmäisen hienostuneiden

siveyslakien mukaan itse katsovat ansaitsevana suuren omensa. 309 sivua. 25: —, sidottuna 35: —. (Liitetty Valiokirjastoon XI. osana.)

Amerikkalaisen *Hulbert Footnerin* romaani, »*Korven Prinsessa*» kertoo kaukaisen lännen rakkaustarinan. Kirja on samalla reippaimpia ja jännittävimpiä romaaneja, mitä »villin lännen» romanttisista oloista on kirjoitettu. — Suomennos on tehty tekijän luvalla. — 320 siv. Hinta 30: —, sid. 40: —.

Sateenkaarikirja. Satusarjassa, jossa tulee ilmestymään kaikkiaan kahdeksan eriväristä kirjaa, on kaksi ensimmäistä ilmestynyt: I. Vaaleansininen kirja ja II. Keltainen kirja. — Nämä satukirjat saavat varmaan pienen väen yksimielisen tunnustuksen. Onhan siinä joka toinen sivu värillisenä kokosivun kuvana. Hinta numerolta, lujalle paperille painettuna, vain 3 mk.

Suomalaisen kirjallisuuden historia.

Tohtori O. A. Kallion teos »*Uudempi suomalainen kirjallisuus*» oli ja on edelleenkin ainoa perusteellinen kirjallisuutemme historia. Oltuaan jo monet vuodet loppuunmyytyinä saadaan se nyt taas tekijän toimittamana uudistettuna ja lisättyinä laitoksena, josta jo on ilmestynyt ensimmäinen osa: »*Perustava aika*» (kansallismomianttiikka).

Teos on kaikille kansalaispiireille, nimenomaan opintokerholaisille, miellyttävä opas henkisen viljelyksemme perustavaan aikaan. Saamme sen johdolla tutustua nuoren kirjallisuutemme perustavaan innostukseen ja perustaviin miehiin, katsahtaa käsiteltyjen mainiimpien kirjailijaimme ajatus- ja tunnemaailmaan uusilta puolin, ja runsaat viittaukset vastaaviin ilmiöihin ulkomaiden kirjallisuudessa avaavat meille uusia näköaloja.

Suurikokoinen osa sisältää 280 sivua ja maksaa 50 mk, kangaskansissa 65 mk. Kustantaja on Werner Söderström Osakeyhtiö

Leo Tolstoin elämäkerta.

Leo Nazivin: »*Palava sydän*» — Leo Tolstoin elämä. — Koko kulttuurimaailma vietti äskettäin 19. vuosisadan suurimman kirjailijan 100-vuotismuistoa. Tästä mestarista on Leo Nazivin, joka on tunnettu Leo Tolstoin erinomaisen hyvin ja ollut hänen kanssaan läheisessä kosketuksessa, antanut erinomaisen kuvauksen. Suuren kirjailijan ja ajattelijan elämä nuoruuden päivästä aina traagilliseen vanhuuteen asti on esitetty kiehtovasti ja älykkäästi. Teos onkin tullut huomatuksi kaikkialla Euroopassa ja siirretty monelle sivistyskielelle. Tekijän luvalla on sen suomentanut maisteri Juho Tervonen. — 464 siv. 60: —. Hienosti sidottuna 70: —.

Matkakirjoja.

Elsa Enäjärvi: »*Vanha, iloinen Englanti*» — Brittiläinen maailmanvaltakunta, sen jäntevä, huumorintajuinen kansa ja mahtava henkinen elämä alkavat yhä enemmän vetää meidän maamme kansaisten huomiota, samoin kuin muikin maaima.

Maisteri Elsa Enäjärvi loihti kirjassaan hilpeällä tavalla eteemme kuvan nykyhetken Englannista ja englantilaisista. Näemme heidät kotona ja julkisuudessa, saamme kuulla teattereista ja näyttelijöistä, kirjailijoista ja taiteilijoista, yliopistopiireistä, valtiomiehistä ja yhteiskunnan pyväistä ja valtakunnan vähäosaisista. Tekijällä on nopea ja vilkas havaintokyky, hauska persoonallinen tyyli sekä asiantuntemus. — Loistava kuvitus, hieno painoasu. 400 suurta sivua, 161 kuvaa tekstissä ja 16 sivua syvennyspaino-
liitekuvia. Hinta 60: —, sid. 80: —.

Santeri Alkio: »*Sanomalehtimies kesämatkoilla*». Matkahavaintoja Suomesta, Ruotsista, Latviasta, Puolasta ja Saksasta.

»*Ilkan*» yhtäältä ihailtu mutta toisaalta peljätty fapparanheiluttaja on jättänyt aseensa rauhaan ja esittää tässä matkakokemuksiaan ulkomailta, näkemyksiään ja kokemuksiaan miehenä, joka on mennyt »ihmisenä ihmisten luo, nauttimaan, kokemaan, oppimaan, viisastumaan». Luksua valokuvia. — 277 sivua. 40: —.

Lauri Laiho: »*Tropiikin kuvia*». — Tämä kirja on meillä harvinaisuus. Tekijä oleskeli vuosikautia Austraaliassa ja Bismarckin saaristossa, missä hän oppi tuntemaan valkoihoisten ja mustien suhteita ja teki havaintoja elämästä ja oloista Etelämeren saarilla. Tropiikin meille outo, eksoottinen maailma näyttäytyy koko ihanaudessaan kirjan runsaassa kuvituksessa. Kuvia onkin kokonaista 30 ja kartta selvittää puheena olevat seudut. — 143 sivua. 30: —, sidottuna 40: —.

Opintokirjoja.

Laura Harmaja: »*Perheenemännän taloudellinen tehtävä*». Tekijä esittää tässä oppikirjassaan — myöskin itsekseenopiskelijalle erinomaisessa kirjassaan — perheenemännän aseman eräänä taloudellisen elämämme kaikkein tärkeimpänä tekijänä. Kulkehan kodin hoitajan käsiin kautta Suomessakin miljardeja markkoja vuosittain — ja on senvuoksi tärkeätä, että tämä heidän yhteiskunnallinen tehtävänsä selvästi määritellään. Tämä uusia näköaloja avaava opiskelukirja sisältää 55 sivua ja maksaa 9: —, sidottuna 15: —.

K. N. Rauhala: »*Maalaissivistyksen kohottamisesta*». Toinen uudistettu painos. — Kymmenientuhansien opiskelijain käsissä kuluvan »Isänmaan Kirjan» tekijä esittää tässä kirjassaan kuin polttopisteeseen kootuna kaiken sen arvokkaan, tärkeän ja oleellisen, mikä on nykyään maalaissivistyksen kohottamiselle tarpeellista. Hän esittää ne tekijät, mistä riippuu nykyään maaseudun työtätekevän väestön ruumiillisen ja henkisen kulttuurin nostattaminen. Valistusjärjestöjen Opintotoimikunnan hyväksymän ohjelman mukaan käytetään tätä kirjaa *lisäkirjana* kerhoissa luettaessa Isänmaan Kirjan »Sivistys» osaa; se soveltuu hyvin maalaiskerhojen *peruskirjaksi*. — Hinta sid. 25: —.

Lääkintäaliupseerin oppikirja. Tämä puolustusministeriön Lääkintätoimiston julkaisema käsikirja ilmestyy nyt neljäntenä, korjattuna painoksena. 214 siv. 67 kuvaa, kangaskansissa 25: —.

Inez Schreck: »*Englantilais-suomalainen sanakirja*». Englannin kielen harrastus on

viime aikoina osoittanut valtavaa nousua. Esimerkkinä siitä voi mainita m. m. sen, että Yliopiston englannikielen tunneille on ilmoittautunut monikymmenkertaisesti enemmän kuuntelijoita kuin ennen. Samoin on tämä harrastus myös lisääntynyt vapaissa kansalaisopistoissa — puhumattakaan yhä laajenevasta itsekseenopiskelijain joukosta. Tämän todellisen maailmankielen oppimisen helpottamiseksi ja sille ensiluokkaiseksi apuneuvoksi on kustantaja julkaissut tämän kaikkein uusimman, kansainvälisesti hyväksytyin sanaluokkaja ääntämismerkinnöin laaditun sanakirjan. 428 kaksipalstaista sivua, mukava käytännöllinen koko, kangaskansissa 50: —.

Werner Söderström Osakeyhtiön joulukirjoja:

Artturi Leinosen romaani »*Kolmanteen ja neljanteen polveen*» kuvaa syväsieluisen pohjalaisen herännäis-avioparin kamppailua Jumalan rangaistuksen alaisina. Se on järkyttävä ja syvä kirja ja epäilemättä joulun parhaita. — 290 sivua. Hinta 35 mk., sid. 45 mk.

Tärkeä kirja automiehille:

John Granberg: »*Autosanasto*». Englantilais-suomalais-ruotsalainen autoteknillinen sanasto on olisamme ensimmäinen yritys autoteknillisten sanojen vakiinnuttamiseen. Teoksen ilmestymästä on tervehdittävä tyydytyksellä, sillä onhan maassamme vallalla täydellinen sekaannus autoteknillisten sanojen tulkinnassa. Teoksessa on käsitelty kaikkiaan 3,600 sanaa käytännöllistä elämää silmälläpitäen. Sid. 30 mk.

Werner Söderström Osakeyhtiön kalentereita:

Enemmän kuin mitkään muut kirjat, ovat kalenterit kaiken kansan kirjoja. Olemme nyt vähitellen päässeet siihen, että kullekin ryhmälle on saatavissa sen jokapäiväiseen elämään läheisesti liittyviä, hyviä neuvoja ja viitteitä sisältäviä, ajan tasalla pitäviä kalentereita.

Suomen sotilas- ja suojeluskuntakalenteri 1929 on suunniteltu samaan käytännölliseen tapaan kuin ennenkin: siinä on täydellinen kalenteriosasto muistiinpano- ja tililehtineen, joihin voi nopeasti kirjoittaa tiedoitukset harjoituksista ja kokouksista y. m. päivittäisistä muistettavista. Kalenterissa on myös monipuolinen artikkeliosasto, jossa käsitellään monia maanpuolustajalle sekä omakohtaisesti että yleiseltä kannalta tärkeitä asioita. Värikuviakin on kalenteriin liitetty entiseen tapaan. — Huomauttaisimme vain siitä, että tämän kalenterin voisivat isät ja äidit lähettää pojilleen, jotka ovat sotapalvelustaan suorittamassa — se on samalla jokapäiväinen muistuttaja kodista! Hinta tahrattomattomissa nahkajäljennöksissä 20 mk.

RAITTIUSKANSAN KIRJAPAINO

Helsinki - Annankatu 29 - Puhelin 36000

Suorittaa kaikkia kirjapainoalaan
kuuluvia töitä kohtuu-
hinnoilla

Vahingon varalta
Vaasan Voimalankaa
joka miehen reppuun!

EKÄ KONEELLA ETTÄ KÄSIN
ommellessa on Vaasan ompelulanka parasta, kes-
tävää, värinpitävää ja kiertymätöntä! Raaka-
aine on huolellisesti valittua, sen syyt ovat suo-
rastaan liittyneet yhteen ja tehneet
lujan päätöksen kestää!

AINOLANKA 60 eri väriä
VOIMALANKA sitkeistä sitkein
Suomessa suomalaista lankaa!

VAASAN PUUVILLATEHDAS OY.

Sadattuhannet Paasivaaran-ystävät
ovat varmastiikin oikeassa, kun sanovat, ettei
Paasivaaraa voi erottaa meijeri-
voista ja että Paasivaaran Vasta-
kirnuttu on omaa luokkaansa.

Muutoinhan olisi mahdollon
selittää sitä tosiasiaa, että Paasi-
vaara myy vuosi vuodelta yhä
enemmän ja enemmän ja enemmän.

Paasivaaran
Vastakirnuttu.

Samoin kuin tavallista voitakin, on Vasta-
kirnuttua vaivattava muutama minuutti
ennenkuin sitä ryhdytään muovailemaan.

Nº 9. LEIKATKAA IRTI TAMÄ ILMOITUS JA SÄILYTTÄKÄÄ SARJIA JATKUU

Jokaisen
ruokapöydän herkku o

Näkkileipämme

SUOMEN
HÖYRYLEIPOMO-OY
Helsinki

EPILÄN KONEPAJA OY.

EPILÄ

Valmistaa:
Maanviljelys, Puun-
jalostus- ja Nahka-
teollisuuskoneita y.m.

Konepaja
Takomo
Valimo ja
Puutyöosasto

Turun Porsliinitehdas Oy

Elektroteknillistä porsliinia

Tampereen Marjamehutehdas Oy.

Tampere
Soukanlahdenkatu 32, puh. 14 68

Suosittellemme
luonnontuotteista valmistettuja
marjamehujamme

Kilpailuhintoihin kaikenlaista

PUUTAVARAA

kuten höylättyä ja sahattua lautaa ja
lankkua, listoja sekä rimoja. Höylätään asiakkaan
piirustusten mukaan. Suoritetaan
rahtihöyläystä ja -sahausta.

Varastosta polttopuita

TURUN LAATIKKOTEHDAS

Omist. Anton A. Wainio, yksit. puh. 681
TEHDAS ja VARASTO: Kähäntie 1, puh. 3727 ja 632

MAALITAU LUTELINEITÄ AMPUMARATOJA VARTEN

Käytännöllisiä, vahvoja *Maa-*
litaulutelineitä kokonaan rau-
dasta, liikkuvalla kaksoistau-
lukehelyksellä valmistaa

Suomen
Pultti ja Konetehdas Oy
Turku

Tampereen Puunjalostustehdas Oy.

Tampere · Pohjolankatu 21 · Puh. 514

Valmistaa:
Ovia ja Ikkunoita

Myy:
Sahattua ja höylättyä puutavaraa

KONE- JA POLKUPYÖRÄLIIKE KAUPPATUPA

TURKU

Yliopistonkatu 20
puh. 1219 ja 2888

Kuuluisia ruotsalaisia

„SPORT“ polkupyöriä

suosittellaan

ASFALTTIOSAKEKYHTIÖ

LEMMINKÄINEN

HELSINKI . Sähköos.: Lemminkäinen
PUHELIMET:

32 733, 32 732, 23 873, 09 335, 07 128, 32 071.

Tekee kaikkia asfaltti- ja sementtialaan kuuluvia töitä parhaista raaka-aineista. Valmistaa ja myy: Asfaltti-huopaa, eristyshuopaa, vuoraushuopaa ja katonvoiteluaineita. Suorittaa kattojen kattamista, korjauksia ja voiteluja.

Pohja- vesipaine-eristyksiä ja katonkattamista suoritetaan Lemminkäisen eristyshuovalla.

Eri osasto valmistaa

Luginomassa-väliseiniä

OSAKEYHTIÖ

VALISTUS

HELSINKI

Annankatu 29-33

Suomen vanhin, suurin ja ajanmukaisin kouluvarustaja ja oppikirjain kustannusliike. Omat tuotantolaitokset. Edustaa myöskin tunnettuja ulkomaalaisia pianoliikkeitä. Hinnat halvat.

AB VICTOR EK OY

Perust. 1885 - Sähköos.: Victorek

Pääkonttori: Helsinki

Haarakonttorit:

Hanko

Turku

Vaasa

*

SPEDITIONILIIKE

Höyrylaivatoimisto

Vakuutusasiamies - Laivanvarustaja

Rahtaustoimisto - Laivanmeklari

Hiilentuonti

Sodassa on voitonmahdollisuudet, sillä, joka on teknillisesti hyvin varustettu

Teknillisesti hyvä

Valokuvauskone

takaa omistajalleen hyvät

kuvat

*

Hyvän

Valokuvauskoneen

ja parhaat valokuvaustarpeet

ostatte

VALOKUVAUSTARPEISTA

OY. AMATÖR AB.

HELSINKI, Mikonk. 13

Kuvallinen hinnasto lähetetään maksuttomasti.

Primulan
LEIPOMO & KAHVILAT

LAIVURINKATU 10
puh. 263 & 6803

L. HEIKINKATU 14
puh. 5524 & 21579

J. A. TENHUNEN

Vladimirinkatu 7
Helsinki

*

Nahkatukkukauppa
ja
agentuuri liike

OSKAR PARKKINEN

HELSINKI

Siltasaarekatu 16
Puhelimet 38 69, 41 14, 105 31

*

Vanhin ja enin suosittu suomalainen
Siirtomaantavarain tukkuliike
Helsingis2ä

Helsingin Tynnyritehdas

Puhelin 19 95
Postiosoite Helsinki, Panimokatu 14
Sähköosoite Tynnyritehdas

✦

Toimittaa
huolella ja edullisimmin kaikkea
puuastia ja tynnyrialaan kuuluvia töitä

Täyttäkää
velvollisuutenne

itseänne ja perhettänne
kohtaan ottamalla vakuutus ehdottomasti
suomalaisessa

Henkivakuutusyhtiö Tarmossa
Turku, Yliopistonkatu 16

SUOMEN VUOTA OY

TURKU

Rautatienkatu 3. Puhelin 693. Sähköosoite: *Finhud*

Ostaa päivän korkeimpiin hintoihin kaikenlaisia
raakoja vuotia sekä vasikan- ja lampaannahkoja
jouhia y.m.

SUOMEN VUOTA OY

TURKU

Pääkonttori: Rautatienkatu N:o 3
Ostopaikka: Braahenkatu N:o 7, puhelin 667

oy. G. W. Sohlberg Ab.

HELSINKI

✦

Valmistaa:

Suojeluskuntakokardeja
Sotilastarpeita metallista

K. AUG. FORSBÄCK

HELSINKI

✦

RAUTA-, VÄRI-, JA
RAKENNUSAINEITA

OY HELYLÄ

Postiosote: *Helylä* - Puhelin: *Sortavala N:o 11 & 93*
Sähköosote: *Helylä, Sortavala*

Valmistaa erikoisaloina:

Koulu- ja käsityökalustoja

Huvilakalustoja

Lastenkalustoja / Keittiökaluja

Talouskaluja sekä Leluja

Näillä erikoisaloillaan on

OY HELYLÄ

SUOMEN SUURIN JA TUNNETUSTI PARAS
ERIKOISTEHDAS

Albert Engmanin

KALJATEHDAS

Multavierunkatu 1a

TURKU

*

Puhelimet

256 ja 3056

*

Suosittelaa

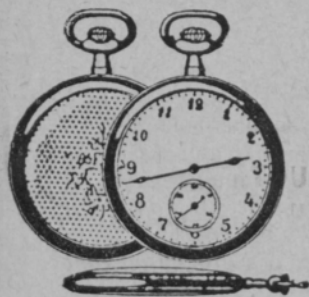
A. SUOJÄRVI

KELLO- KULTA- JA OPTILLINEN LIIKE

TURKU,
KAUPPIASK. 11

*Suuri varasto Sei-
nä-, Tasku- ja Herätyskel-
loja, Kellonperiä, Kihla-
sormuksia, Hopeatavaraa
ym. alaan kuuluvaa*

"Yhdistävä rengas"

Suomen Valkoisen Kaartin

muistosormus

hopeasta olkain sinisestä emaljista. Entiset ja nykyiset kaartilaiset käyttävät sitä ja on se sopiva lahja myös omaisille. Merkitkää sormen mitta paperiliuskalle ja liittääkää tilauskirjeeseen niin lähetämme postietuannilla Smk. 40:—

Veljekset SUNDQVIST
KULTASEPÄNLIIKE

Helsinki
Mikonkatu 7

*Maukkaimmaksi saatte
joulupöytäanne*

jos pöytään ostate

SAVO JA PUIJO
margariinia

Ainoat merkit
jotka saadaan tuoreena
valmistuspäivänä kaupoista Kuopiossa
ja ympäristössä

Valmistaa:

OY. AB.

KUOPION MARGARIINITEHDAS

Kuopio. Snellmaninkatu 29
Puhelin 366

Paahdettuja ja raakoja kahvia, sokeria, singaleesiteetä y.m. tukuttain ja vähittäin päivän halvimpiin hintoihin liikkeessämme Turussa puh. 844 sekä sivuliikkeessämme Helsingissä. Unionink 41, puh. 24977

**Turun
Kahvikauppa ja Paahtimo**

Puutavaraa

sahattuna ja höylättynä,
listoja, kattopäreitä, piiruja y.m. myy edullisimmin

Puutavaraliike

VELLO & LEPPÄMÄKI

TURKU. Varasto: Uudessa satamassa
Puhelin 1252

Turun suurin

ja monipuolisin kello- ja kultatavarain erikoisliike, jota suosittelemme Myynti tukussa ja vähittäin

*

**HJALMAR FÄLDEN
TURKU**

**Turun Rautakauppa
Osakeyhtiö
TURKU**

PÄÄLIIKE:

Aura- ja Yliopistokatujen kulmassa
(Torin varrella)

Oma puhelinkeskus

SIVULIIKKEET:

Puistokatu 13 · Puhelin 211
Raisiontie 85 · Puhelin 3333

PILLSBURY'S BEST GRANULAR

Tämä vehnä jauho täyttää kaikki vaatimukset jotka on asetettava kotiloissa leipomiseen käytettävälle jauholle. Sen puhtaus, väri ja leipomaominaisuudet yleensä ovat voittamattomat ja siitä saadaan sekä herkullisen näköistä että todella maukkainta vehnäleipää. Saatavana kaikkialla sekä kilottain että alkuperäisissä 2 ½ kilon porsaspusseissa.

**Perheenemännän
ihannejauho**

OSAKEYHTIÖ

TURUNMAAN PANKKI

Pääkonttori Turussa, Aurakatu 5

Haarakonttorit:

Helsingissä, Kemiössä, Maarianhaminassa, Paraisilla, Salossa, Tammisaaressa ja Uudessakaupungissa

Omat varat noin Smk. 45.000.000:—
Korkeimmat talletuskorot. Edullisimmat ehdot

**Posliini-Maalaamo-
Tehdas**

**Karl Lampinen
Turku**

Konttori ja myymälä
Puutarhak. 9 A

Suosittellemme tuotteitamme

*Kauniita
KUKKIA JOULUKSI
rikas valikoima*

FLORA KUKKAKAUPPA

Sähköos.
Ctward - Puh. 38 189

Omist. C. T. Ward
HELSINKI

Ensiluokkaisia
**RADIO
KONEITA**

Myy

*HELSINGIN
SÄHKÖ-OSAKEYHTIÖ*

P. Esplanadinkatu 39

21000 - 22160

Sotilaat suojelevat maata

ulkonaisia
vihollisia
vastaan.

Säästöpankit vahvistavat kansan sisällistä voimaa keräämällä pikku säästöistä suuria taloudellisia tekijöitä.

TURUN SUOMALAINEN SÄÄSTÖPANKKI on 24-vuotisen toimintansa aikana koonnut pienistä säästöönpanoista *noin 61 miljoonaa markkaa*, ja kartuttaa niitä lakkaamatta lisäämällä kasvavan koron kahdesti vuodessa pääomaan.

Säästäjään saatavana on Säästöpankissa *pieniä, kotimaisia säästölippaita à 10 mk.*

Säästöpankki on avoinna kaikkina arkipäivinä poikkeuksetta klo 10 — 15.

**Säästö-
korko**

lasketaan nykyisin 7 prosentin mukaan.

Rakennusosakeyhtiö Pyramid VIIPURI

*Puhelimet: Johtaja 2924, Konttori 2904 & 965
Sähköos.: Pyramid*

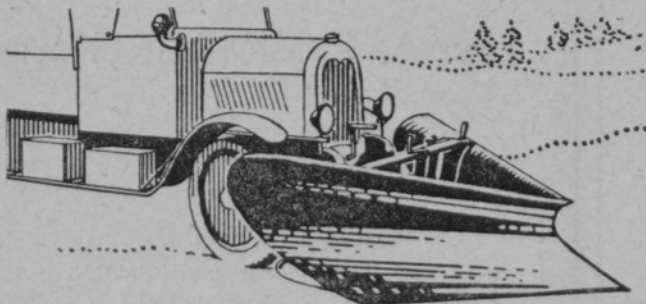
Suorittaa Puolustusministeriön töitä, sekä kaikkia rakennusalaan kuuluvia suunnittelu- ja rakennustehtäviä.

OY HYDRO AB VESI- JA LÄMPÖJOHTOLIIKE VIIPURI

*Puhelimet: Konttoriin 352 & 2904, Varastoon 1016
Sähköos.: HYDRO*

Suorittaa Puolustusministeriön töitä, sekä kaikkia vesi- ja lämpöjohtolaan kuuluvia tehtäviä.

LUMIAUROJA

kytkettäviä
**Autobusselhin,
kuorma-autoihin ja
traktoreihin**

myy varastosta

OY. TIEKONE AB.

Puhelin 22934 — HELSINKI — Fabianinkatu 6

Pyytäkää tarjous!

LEIPOMO

Fredr. Edv. Ekberg

(perust. v. 1852)

KAHVILA

Bulevardi 9 - Helsinki

Suksemme

saivat Suomen huonekalumessujen
laatukilpailussa viime vuonna I pal-
kinnon. Sukkien tarvitsijat voivat
kääntyä luottamuksella puoleemme.

J. UUSITUVAN SUKSIPAJA

Jyväskylä, Salmela

*Teidänkin
on hyvä muistaa
että*

Esapuimafone

on paras

HANKKIJA

Myllymme
nimi takaa tuotteittemme
korkean laadun

*

Loimaan Mylly Oy.

Loimaa

OY VIENTI-EXPORT LTD
TURKU

*

PUHELIN
1188-3199

Jouhia, harjaksia ja
Metsäsiannahkoja,
ostaa korkeimpiin
hintoihin

C. E. LINDGREN'in

Harja- ja Sivellintehdas

Helsinki, Punavuorenkatu 9

F. P. VALAVAARA

VAATTURI

TURKU

Yliopistonkatu 10
Puh. 2488

*

Valmistaa
kaikkia herrain
siviili- ja vormupukuja
ensiluokkaisesti

HINNAT
KOHTUULLISET!

O. Y. A. E. HIMBERG A. B.
TURKU

*

TUKKUKAUPPA

Siirtomaatavaroille
Apulannoille
Väkirehuille ja
Kotimaisille tehdasteoksille

Arv. Kapellimestarit!

L. Helkinkatu 20
puh. 10 150

Kysykää hintojamme ja astamiesehtoja

Pianoa

ostaessanne on Teidän välttämättä tutustuttava TRAUTWEIN ja EMKE pianoihin joiden vertaista äänen kauneudessa ja kestävyudessa ei tunneta.

Suutarit huom.!

Putsauskoneita, nahkamankeleita, rautalestejä, tolppia, varastossa sähkömoottoreja kaikille virroille tilattaessa, johto- ja montteeraustöitä suoritetaan nopeaan.

SV. LEHDEN KONETEHDAS

Helsinki - III Linja 28

Hän on varmasti iloinen —

jos ostat hänelle lahjaksi jonkun Arabia-merkkiä kantavan taiteellisen fajanssi- tai porsiini-esineen. Vuodesta vuoteen ovat Suomen naiset oppineet pitämään Arabian pöytä- ja kahvikalustoja, kukkamaljakkoita jne. parhaina ja kauneimpina

Arabian pöytä- ja kahvikalustoja, kukkamaljakkoita jne. parhaina ja kauneimpina

ARABIA

Oma etunne vaatii käyttämään

VAASAN

Pyykkisaippuaa

Ken tahtoo
kirkasta valoa, käyttää ainoastaan

VAASAN

Kynttilöitä

Partaa
ajaessanne muistakaa aina käyttää

VAASAN

Partasaippuaa

Turun Puutyö- ja Laatikotehdas Oy.

valmistaa

laatikoita ja höylättyä puutavaraa sekä kaikenlaista puutyötä rakennustarkoituksiin

Aina varastossa

akkunoita, ovia ja rakennustarpeita.

Priima kuivaa sahajauhoa
ja puita

Sähköosote:
Sundbergs Turku

PUHELIMET:
Konttori ja isännöitsijä 143
Toimitusjohtaja 1828

Jalkineita ja Kalosseja

Boksi- ja
Rasvanahka-
saappaita
myy halvalla

K. F. HEIKOLA

Maariank. 6 - Yliopistonk. 20
TURKU

Maamiesten Auto- ja Kone Oy.

Maanviljelyskoneita

Moottoreita

Koneöljyä

Konehihnoja

Armaturia

Työkaluja

Maamiesten Auto- ja Kone Oy.

Turku

Agrippa

kansien vertaisia kirjeenjärjestäjiä ei ole

AGRIPPA-kansien kestävyys, miellyttävä ulkoasu ja käytännöllisyys on yläpuolella kaiken kilpailun,

AGRIPPA-kansia on olemassa erisuuruisia asiakirjoja varten 4 erikoko.

Kun käytätte ARRIPPA-kansia, niin säästyy kaikki korjauskustannukset, sillä AGRIPPA-kannet ovat melkein kulumattomia.

Saatavana kirja- ja paperikaupoista.

Valmistaja:

Weilin & Göös, Helsinki

Länsi-Suomen Urheilukauppa oy

TURKU
Humalistonk. 7
Puhelin
3790

*

Urheilu- ja metsästystarpeitten, aseitten ja ammuksien, matkailu-, sotilas- ja suojeluskunta-varusteiden

Edullisin ostopaikka

*

Asekorjauspaja

MUINOIN, kun tavat olivat yksinkertaiset ja ihmiset tyytyväisiä, oli esim. metsätyömiesten ainoana eväänä **yksi reikäleipä** päivää kohden. Tämä jos mikään osoittaa kuinka suuri ravintoarvo on **kovalla leivällä** puhumattakaan sen monista muista erinomaisista ominaisuuksista.

Hyvänmakuisempaa ja mureempaa leipää ette voi löytää kuin meidän varastosta jälleen kauppaan laskemamme

Herku-

Näkki- ja

Ruokaleipämme

LEIPÄTEHDAS **IPNOS** PUHELIN 604
TURKU

Ranskalaisia
ROCHET-SCHNEIDER

Omnibussi- ja kuormavaunualustoja
1¹/₂—3 tonnin

Amerikkalaisia
CHANDLER

Henkilöautoja, 30 eri mallia, avonaisia ja umpinaisia

Amerikkalaisia
STEWART

Kuormavaunuja, ³/₄—4 tonnin

Suomalainen Osakeyhtiö
DAIMLER-MERCEDES

Bulevardi 3, Helsinki

*Moottoripyöräklubin suurissa
syyskilpailuissa 29—30. 9. 28
suoritti kilpailun loppuun*

kahdeksasta

Harley-Davidsonista
seitsemän

*Muita merkkejä lähti yhteensä kolmekym-
mentäyksi. Perille saapui seitsemän*

Tosiasiat puhuvat.

**Suomen
Osuuskauppojen Keskuskunta r.l.**

Helsinki, Vilhonkatu 7

Puh. 202 41

**0/Y Pohjoismaiden
Yhdyspankki**

Pääkonttori Helsingissä

Haarakonttoreita Helsingissä,
melkein kaikissa Suomen kaupungeissa
ja useissa maan teollisuus-
keskuksissa.

**Pankki on Suomen
vanhin ja vankkavaraisin
yksityispankki, jonka omat varat
nousevat:**

Smk:aan 425,000,000:—

Pankki kartuttaa
säästövaroja edullisesti ja tarjoamalla tallettajille
suurimman mahdollisen turvallisuuden.

Sähköosote: UNITAS.

VAPAUSTAISTELUMME
MAHTAVA MUISTOMERKKI

SUOMEN VAPAUSSOTA

on nyt valmistunut kokonaisuudessaan. Tämän suuren isänmaallisen historiateoksen, jonka ovat toimittaneet *Kai Donner*, *Th. Svedlin* ja *Heikki Nurmio*, hinta on puolinahkasiteinä 1200 mk., vaatekansissa 850 mk. ja niteinä 625 mk. Viimeksi ilmestyneen VIII osan hinta on puolinahkakansissa 185 mk., vaatekansissa 135 mk. ja nidottuna 100 mk.

Arvostelu lausuu tästä suurteoksesta m. m.:

»Nämä kirjoitukset ja koko tämä historia antavat meille Suomen vapaussodasta sangen arvokkaita ja päteviä uusia tietoja, jotenka jo niidenkin vuoksi tämä teos kuuluu Suomen sivistyskirjallisuuteen, vieläpä asian yleismerkityksen vuoksi maailman sivistyskirjallisuuteen.» — *Uusi Aura*.

»Teoksen arvokas tarkoitus ja kirjoittajain nimet ovat jo takeena siitä, että se sisältönsä, esitystapansa ja ulkoasunsa puolesta täyttää ne vaatimukset, joita olemme oikeutetut sellaiselle teokselle asettamaan.» — *Karjala*.

KUVAUKSIA KUULUILTA TAISTELUKENTILTÄ.

A. HILLIARD ATTERIDGE

SUURILTA SOTATANTEREILTA

Tässä mukaansatempaavasti ja asiantuntemuksella kirjoitetussa kuvaussarjassa vie tekijä meidät erälle historian kuuluisimmille taistelukentille. Lukija saa olla mukana Alman, Solferinon, Sedanin, Gettysburgin, Sadovan ja monissa muissa kuumissa tiimellyksissä aina Mukdenin verisille lumikentille saakka. Teokseen liittyy 6 valaisevaa karttapiiirrosta.

Jokaisen sotilaan kirja!

K. J. GUMMERUS OSAKEYHTIÖ